

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Πολιτιστική Πολιτική και Ανάπτυξη

Μεταπτυχιακή Διατριβή

« Παραδοσιακή Μουσική, Λαϊκή Μύθοι και κοινή Πολιτιστική Κληρονομιά των Κοινοτήτων της Κύπρου: Προκλήσεις και προοπτικές. »

Γλυκερία Ανδρέου

Επιβλέπων Καθηγητής: Ιωάννης Κυριακάκης

Δεκέμβριος

2016

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Πολιτιστική Πολιτική και Ανάπτυξη

Μεταπτυχιακή Διατριβή

« Παραδοσιακή Μουσική, Λαϊκή Μύθοι και κοινή Πολιτιστική Κληρονομιά των Κοινοτήτων της Κύπρου: Προκλήσεις και προοπτικές. »

Γλυκερία Ανδρέου

Επιβλέπων Καθηγητής: Ιωάννης Κυριακάκης

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Πολιτιστική Πολιτική και Ανάπτυξη από τη Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Δεκέμβριος

2016

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Η παρούσα ερευνητική εργασία είναι προϊόν προσωπικής μελέτης από την συγγραφέα

και οι αναφορές που χρησιμοποιήθηκαν βρίσκονται στη βιβλιογραφία.

All rights reserved @Γλυκερία Ανδρέου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Επιθυμώ να ευχαριστήσω όλο το διδακτικό προσωπικό του Ανοικτού Πανεπιστημίου, που με εισήγαγαν στον τομέα της Πολιτιστικής Πολιτικής και Ανάπτυξης. Επίσης ευχαριστώ τους συναδέλφους μου στο πρόγραμμα για τις παραγωγικές συζητήσεις και την ανταλλαγή ιδεών.

Θέλω να εκφράσω τις ιδιαίτερες ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Ιωάννη Κυριακάκη, για την πολύτιμη βοήθειά του, στην οργάνωση, εκπόνηση και καταγραφή αυτής της εργασίας. Χωρίς την συνεχή και λεπτομερή καθοδήγηση και ενθάρρυνσή του δεν θα μπορούσα να ολοκληρώσω αυτό το έργο. Είναι μεγάλη χαρά και τιμή μου που δούλεψα μαζί του.

Ευγνωμοσύνη οφείλω και σε όλους τους συμμετέχοντες αυτής της έρευνας που μου έδωσαν γενναιόδωρα τον χρόνο τους και μοιράστηκαν μαζί μου τις εμπειρίες και τις απόψεις τους.

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω ευχαριστίες και ευγνωμοσύνη στην οικογένειά μου για την αγάπη και συμπαράστασή τους. Ευχαριστώ, λοιπόν, τους γονείς μου για κάθε υλική και πνευματική υποστήριξη, ειδικά στα τελικά στάδια της διεκπεραίωσης αυτού του έργου, το σύζυγο και συνοδοιπόρο μου για την ενθάρρυνσή του και φυσικά τον γιο μου για τα ευχάριστα διαλείμματα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Η Κύπρος διατηρεί τη μουσική της παράδοση η οποία είναι επηρεασμένη από τη μουσική παράδοση της Ελλάδας. Παρά την κατάκτησή του νησιού από διάφορους κατακτητές όπως οι Πέρσες, οι Φοίνικες, οι Πτολεμαίοι, οι Ρωμαίοι, οι Φράγκοι, οι Ενετοί και οι Τούρκοι εντούτοις η Κύπρος κατάφερε να διατηρήσει τη δική της παράδοση μέσα από τους αιώνες, στην παραδοσιακή μουσική, τους λαϊκούς μύθους και γενικότερα την πολιτιστική κληρονομιά. Γενικότερα η Κυπριακή μουσική παράδοση και οι λαϊκοί μύθοι έχουν διαδοθεί από στόμα σε στόμα (Ζυμαράς, 2009).

Οι Τουρκοκύπριοι και οι Ελληνοκύπριοι έχουν μαζί μια συλλογική ταυτότητα η οποία έχει τις ρίζες της από την περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (1571 – 1878). Μέσα από την κοινή συμβίωση Τουρκοκυπρίων και Ελληνοκυπρίων έχουν δημιουργηθεί τα κοινά βιώματα, τα όμοια ερεθίσματα, το κοινό τοπία, οι κοινές πολιτισμικές παραδόσεις, η κοινή ανθρωπογεωγραφία, τα όμοια υφολογικά χαρακτηριστικά, τα παρόμοια ιδιοσυγκρασιακά στοιχεία, οι κοινές ευαισθησίες καθώς και οι κοινές θεματικές στοχεύσεις. Η κοινή μοίρα των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων, μαζί με τα κοινά βιώματα, οι παραδόσεις, τα βιώματα, τη νοοτροπία, καθώς επίσης και τις κοινές συνήθειες έχουν γεννήσει ένα ιδιότυπο μείγμα του κυπριακού πολιτισμού το οποίο πηγάζει μέσα από τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό αλλά και από τον ανατολίτικο πολιτισμό (Φράγκος, 2016).

Σκοπός: είναι να κάνει μια ανασκόπηση και να ερευνήσει τη σημασία που έχουν η παραδοσιακή μουσική και οι παραδοσιακοί μύθοι της Κύπρου στις κοινότητες της Κύπρου και την κοινή πολιτιστική κληρονομιά του τόπου. Θα γίνει κριτική παρουσίαση της πολιτιστικής πολιτικής όσο αφορά την παραδοσιακή μουσική και μύθους, θα γίνει

ανασκόπηση δράσεων που αξιοποιούν αυτές τις πτυχές της πολιτιστικής κληρονομιάς (π.χ. δικοινοτικά φεστιβάλ και εκδηλώσεις) και τέλος θα αποτιμηθούν οι προοπτικές ανάπτυξης και θα προταθούν δίοδοι αποτελεσματικότερης αξιοποίησης της παραδοσιακής μουσικής και μύθων.

Μεθοδολογία: Ερευνητική μελέτη ποσοτική και ποιοτική. Το δείγμα της ποσοτικής έρευνας αποτελείται από 100 άτομα που ζουν στην Κύπρο (Τουρκοκύπριοι, Ελληνοκύπριοι και Έλληνες). Το δείγμα της ποιοτικής έρευνας αποτελείται από 6 μουσικούς (τρεις Ελληνοκύπριους και τρεις Τουρκοκύπριους).

Αποτελέσματα: μέσα από τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής έχει φανεί ότι η παράδοση της Κύπρου είναι ενιαία και δεν υπάρχει παράδοση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Αυτό είναι το πιο σημαντικό και το πιο πολιτικό επιχείρημα που μπορεί να αναδείξει η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία. Μόνο για πολιτικούς και εθνικιστικούς λόγους δημιουργείται η εντύπωση "δύο κοινοτήτων" και άρα και δύο παραδόσεων.

Λέξεις-κλειδιά: παραδοσιακή μουσική, λαϊκοί μύθοι, παράδοση, δικοινοτικές δράσεις, πολιτισμός, Κύπρος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	III
.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	V
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	VII
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ	15
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	16
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	17
ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	17
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ.....	18
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	18
1.1 ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	18
1.2 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	18
1.2.1 Παραδοσιακή Μουσική.....	18
1.2.2 Κυπριακή Παραδοσιακή Μουσική	18
1.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	19
1.4 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ	21
1.5 ΛΑΪΚΟΙ ΜΥΘΟΙ.....	25
1.6 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ.....	27
1.7 ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ - ΔΡΑΣΕΙΣ	32
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	34
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΙ ΜΥΘΟΙ	34
2.1. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ	34
2.2 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΛΑΪΚΟΥΣ ΜΥΘΟΥΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ	45
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ.....	48
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	48
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	48
3.1 ΠΕΡΙΛΗΨΗ	48
3.2 ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	49
3.2.1 <i>ΕΙΛΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ</i>	49
3.2.2 <i>ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ</i>	50
3.3 ΜΕΣΟ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	51
3.5 ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ – ΔΕΙΓΜΑ	52
3.6 ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	53
3.7 ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΣ	54
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	56
4.1 ΠΕΡΙΛΗΨΗ	56
4.2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	56
4.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	57
4.3.1 <i>Θέση της παραδοσιακής μουσικής και μύθων στην πολιτιστική πολιτική της Κύπρου</i>	58
4.3.2 <i>Δράσεις για την παραδοσιακή μουσική και αποτελεσματικότητα τους</i>	60
4.3.3 <i>Τρόπος που ο πολιτιστικός ρόλος της παραδοσιακής μουσικής μπορεί να φέρει κοντά τις κοινότητες της Κύπρου και ποιό το όφελος για το κράτος</i>	64
4.3.4 <i>Προοπτικές ανάπτυξης για την αξιοποίηση της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής ως τουριστική βιομηχανία που θα συνεισφέρει πολιτιστικά και οικονομικά και στον τόπο</i>	64

4.3.5 Γνώσεις και Στάσεις πολιτών για την παραδοσιακή μουσική.....	65
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	70
5.1 ΠΕΡΙΛΗΨΗ	70
5.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	70
5.3 ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ	73
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	74
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ.....	77
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ	79
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 1-ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΟΣ.....	80
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 2-ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΟΣ.....	83
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 3- ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΟΣ.....	85
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 4 - ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΣ.....	88
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 5: ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΣ.....	92
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 6: ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΣ.....	95
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	102

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Κύπρος διατηρεί τη μουσική της παράδοση η οποία είναι επηρεασμένη από τη μουσική παράδοση της Ελλάδας. Παρά την κατάκτησή του νησιού από διάφορους κατακτητές όπως οι Πέρσες, οι Φοίνικες, οι Πτολεμαίοι, οι Ρωμαίοι, οι Φράγκοι, οι Ενετοί και οι Τούρκοι εντούτοις η Κύπρος κατάφερε να διατηρήσει τη δική της παράδοση μέσα από τους αιώνες, στην παραδοσιακή μουσική, τους λαϊκούς μύθους και γενικότερα την πολιτιστική κληρονομιά. Γενικότερα η Κυπριακή μουσική παράδοση και οι λαϊκοί μύθοι έχουν διαδοθεί από στόμα σε στόμα (Ζυμαράς, 2009).

Σε αυτό τον τόπο, το παρελθόν συναντά το παρόν σε κάθε γωνιά της Κύπρου. Το νησί αυτό είναι προικισμένο με ισχυρό πολιτισμό καθώς επίσης και πάρα πολλές παραδόσεις οι οποίες μένουν άθικτες και ολοζώντανες μέσα από το πέρασμα του χρόνου.

Για τη συνοδεία των τραγουδιών χρησιμοποιούσαν λαϊκά παραδοσιακά όργανα όπως είναι το λεγόμενο πιθκιαύλι (δηλαδή φλογέρα) το οποίο προέρχεται από τη σύνθετη λέξη παιδί και αυλός. Το πιθκιαύλιν είναι ένα είδος γλυκόφωνου ευθύαυλου το οποίο χρησιμοποιείτο κυρίως από τους βοσκούς. Άλλα όργανα τα οποία χρησιμοποιούνται στην παραδοσιακή μουσική είναι η ταμπούρα, η ταμπουτσιά καθώς επίσης και τα σφυρίγματα. Η ταμπουτσιά μοιάζει να είναι σαν ένα κόσκινο το οποίο έχει δέρμα αντί τρύπες. Ουσιαστικά, η ταμπουτσιά είναι ένα οικιακό σκεύος, το οποίο χρησιμοποιούνταν κυρίως σε αγροτικά σπίτια για να μεταφέρονται διάφορα αγαθά, αλλά, μια και ήταν κατασκευασμένο από δέρμα, το χρησιμοποιούσαν και για κρουστό όργανο στην ανάγκη (Επίσημη ιστοσελίδα του Χορευτικού Συγκροτήματος της Ένωσης Κυπρίων Νομού Αχαΐας, 2012). Καθώς ο χρόνος περνούσε έχουν προστεθεί και άλλα παραδοσιακά όργανα όπως είναι το λαούτο και το σολιστικό βιολί.

Οι παραδοσιακοί μουσικοί της Κύπρου διακρίνονται σε δύο κατηγορίες. Αρχικά είναι η κατηγορία των μουσικών οι οποίοι έχουν προσπαθήσει να μάθουν κάποιο μουσικό όργανο για να ζήσουν μέσα από αυτό. Βέβαια υπήρχαν και οι μουσικοί οι οποίοι κρατούσαν σέβας προς τη παραδοσιακή μουσική της Κύπρου και ασχολήθηκαν με αυτή κάνοντάς βελτιώσεις επάνω της διατηρώντας όμως το μοτίβο που έχει η κυπριακή παραδοσιακή μουσική.

Το θέμα που χρησιμοποιείτο περισσότερο από τους παραδοσιακούς μουσικούς στα τραγούδια τους ήταν ο πόνος, τα ηρωικά κατορθώματα, η χαρά, η ξενιτιά, η ελπίδα για ένωση με την Ελλάδα καθώς επίσης και ο έρωτας. Επίσης η μουσική της Κύπρου έχει επηρεαστεί από την βυζαντινή μουσική λόγω προσφύγων που έχουν φύγει από την Πόλη μετά την άλωση. Επιπλέον μέσα από τη μουσική της Κύπρου φαίνεται και η γεωγραφική της θέση που είναι το σταυροδρόμι τριών ηπείρων.

Μεγάλοι καλλιτέχνες έχουν δημιουργηθεί μέσα από την παραδοσιακή κυπριακή μουσική. Είναι σίγουρα γεγονός ότι ο λαός της Κύπρου είναι ένας λαός στον οποίο η μουσική είναι βαθιά ριζωμένη μέσα του.

Η λαϊκή πολιτιστική παράδοση της Κύπρου δεν έχει αναπτυχθεί μόνο στην ελεύθερη Κύπρο αλλά σε όλη το νησί. Πριν από την τουρκική εισβολή, οι Τουρκοκύπριοι και οι Ελληνοκύπριοι ζούσαν αρμονικά και μαζί δημιούργησαν τη δική τους κουλτούρα και παράδοση. Ιστορικά, οι Τουρκοκύπριοι είναι ομόφυλοι μας οι οποίοι ασπάστηκαν τη θρησκεία του Ισλάμ κατά την εποχή της τουρκοκρατίας. Είναι και αυτοί Έλληνες αλλά μέσα από τα άσχημα χρόνια της τουρκοκρατίας έχουν αλλάξει πίστη και έγιναν Οθωμανοί. Στην αρχή έχουν γίνει λινοπάμπατζοι και αργότερα τράβηξαν περισσότερο

προς τον ισλαμισμό, όπου και τελικά πολιτογραφήθηκαν ως Τούρκοι (Χατζηιωάννου, 2010).

Ο χαρακτηρισμός τους ως λινόπαμπατζοι προέρχεται από πολύ παλιά. Με την τουρκική κατάκτηση της Κύπρου (1571), οι κάτοικοί του νησιού βρέθηκαν σε μεγάλη εξαθλίωση. Η ζωή τους ολόκληρη, η τιμή τους καθώς επίσης και ολόκληρη η περιουσία τους βρισκόταν στα χέρια των Τούρκων. Η καταπίεση που δέχονταν οι Έλληνες τον καιρό εκείνο ήταν πάρα πολύ μεγάλη. Για να έχουν το δικαίωμα να εκτελούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα ήταν αναγκαίο να πληρώνουν κατά κεφαλή φόρο, το λεγόμενο «χαράτσι». Από την άλλη οι Τούρκοι είχαν όλα τα προνόμια κι οι «άπιστοι» όλες τις υποχρεώσεις. Κάτω από αυτές τις δύσκολες συνθήκες έκαναν την εμφάνισή τους οι λινόπαμπατζοι. Δεν αποτέλεσαν κάποια αίρεση που προέρχεται από την Κύπρο. Όμως, ήταν οι λεγόμενοι «κρυπτοχριστιανοί» οι οποίοι δεν ήταν μόνο στην Κύπρο αλλά και σε άλλες που πλήγηκαν από την τουρκική αυτοκρατορία. Η ονομασία αυτή έχει βγει από το πανί, ήταν δηλαδή από τη μία λινή, χριστιανική, και από την άλλη βαμβακερή, τούρκικη. Λόγω του ότι οι λινόπαμπατζοι δήλωναν πως ήταν Τούρκοι, εξαιρούνταν από τον φόρο του χαρατσιού (Χατζηιωάννου, 1976).

Πριν από την ανακήρυξη της Κύπρου ως ανεξάρτητη δημοκρατία, οι σχέσεις μεταξύ των Τουρκοκυπρίων και των ελληνοκυπριακών ήταν αρμονικές. Μοιράζονταν μεταξύ τους την ίδια δυστυχία και ανέχεια. Πέρα από τις διάφορες εθνικές και θρησκευτικές τους διαφορές είχαν και διάφορα άλλα κοινά στοιχεία τα οποία έχουν αναπτυχθεί μέσα από τη μακρόχρονη συμβίωση τους. Επίσης, οι δύο κοινότητες μαζί έχουν παράδοση κοινών αγώνων όπως ήταν για παράδειγμα η αντίσταση για την απάνθρωπη εκμετάλλευση που γινόταν στα μεταλλεία. (Χαραλάμπους, 2010).

Είναι γεγονός ότι οι κοινωνικές σχέσεις μεταξύ των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων που προέρχονταν κυρίως από λαϊκά στρώματα ήταν αρμονικές πριν από την ανακήρυξη της Κυπριακής Ανεξαρτησίας. Παρά τις εθνικές και τις θρησκευτικές τους διαφορές, είχαν αρκετά κοινά γνωρίσματα, τα οποία έχουν αναπτυχθεί μέσα από τη μακρόχρονη τους συμβίωση. Οι δύο κοινότητες μαζί έχουν παράδοση κοινών αγώνων, ιδιαίτερα οι ομάδες των εργαζομένων, και ένα παράδειγμα από αυτό είναι η κοινή συνδικαλιστική αντίσταση ενάντια στην εκμετάλλευσή τους στα μεταλλεία του νησιού (Χαραλάμπους, 2010).

Οι Τουρκοκύπριοι και οι Ελληνοκύπριοι έχουν μαζί μια συλλογική ταυτότητα η οποία έχει τις ρίζες της από την περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (1571 – 1878). Από αυτή την περίοδο και μετά, η δημογραφική ισορροπία της Κύπρου έχει επηρεαστεί αφού μέχρι και την τουρκική εισβολή του 1974, είχαν δημιουργηθεί μικτοί πληθυσμοί σε σχεδόν όλες τις περιοχές της Κύπρου (Morag, 2004). Κατά την περίοδο της οθωμανικής αυτοκρατορίας, οι Τούρκοι της Κύπρου και οι Έλληνες της Κύπρου ζούσαν ειρηνικά και μοιράζονταν το ίδιο πολιτικό σύστημα (Vural & Rustemli, 2006). Η κοινή ζωή των δύο κοινοτήτων ήταν αρμονική κάτι το οποίο αποδεικνύεται μέσα από την ύπαρξη ακόμα και γάμων μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων (Morag, 2004).

Μέσα από την κοινή συμβίωση Τουρκοκυπρίων και Ελληνοκυπρίων έχουν δημιουργηθεί τα κοινά βιώματα, τα όμοια ερεθίσματα, το κοινό τοπία, οι κοινές πολιτισμικές παραδόσεις, η κοινή ανθρωπογεωγραφία, τα όμοια υφολογικά χαρακτηριστικά, τα παρόμοια ιδιοσυγκρασιακά στοιχεία, οι κοινές ευαισθησίες καθώς και οι κοινές θεματικές στοχεύσεις. Η κοινή μοίρα των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων, μαζί με τα κοινά βιώματα, οι παραδόσεις, τα βιώματα, τη νοοτροπία, καθώς επίσης και τις

κοινές συνήθειες έχουν γεννήσει ένα ιδιότυπο μείγμα του κυπριακού πολιτισμού το οποίο πηγάζει μέσα από τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό αλλά και από τον ανατολίτικο πολιτισμό (Φράγκος, 2016).

Σήμερα, διοργανώνονται διάφορες εκδηλώσεις, στις οποίες συμμετέχουν και Τουρκοκύπριοι και Ελληνοκύπριοι όπως είναι για παράδειγμα τα δικοινοτικά φεστιβάλ. Μέσα από αυτού του είδους εκδηλώσεις προβάλλεται μια σειρά από μουσικά και άλλα πολιτιστικά δρώμενα, εκθέσεις χειροπρακτικής, εκθέσεις που έχουν σχέση με την τέχνη αλλά και με τη λογοτεχνία, εκθέσεις σχετικές με τη φωτογραφία βασισμένη στην πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου καθώς επίσης και στην κοινή πατρίδα των δύο κοινοτήτων (Γραφείο Τύπου ΝΕΔΗΣΥ, 2016).

Επιπλέον, έχει παρατηρηθεί ότι η πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου μπορεί να διατηρηθεί και να διαφυλαχθεί μέσα από τη συνεργασία των δύο κοινοτήτων. Ένα ισχυρό παράδειγμα αποτελεί η Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά, καθώς οι θεματοφύλακες ήταν ένας Τουρκοκύπριος ο Αλί Τουντζάι και ένας Ελληνοκύπριος, ο Τάκης Χατζηδημητρίου. Οι δύο μαζί συνεργάστηκαν και κατάφεραν να αναδείξουν την επιτροπή και να τιμηθούν με το βραβείο του Ευρωπαϊού Πολίτη 2015 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η Τεχνική Επιτροπή απαρτίζεται από άτομα και από τις δύο κοινότητες και μαζί με τη βοήθεια των δύο κατάφεραν να διασώσουν και να συντηρήσουν την πολιτιστική κληρονομιά η οποία είναι κοινή για όλους. Η επιτροπή αυτή διαθέτει κάποιο αριθμό έργων τα οποία έχουν ολοκληρωθεί και στις δύο πλευρές ενώ παράλληλα υπάρχουν σχέδια για ολοκλήρωση άλλων έργων. Έχει φανεί, λοιπόν, ότι η πολιτιστική κληρονομιά είναι κομμάτι από την Κύπρο και ανήκει σε όλους τους Κύπριους και οφείλουν να τη διασώσουν. Αυτό έχει επιτευχθεί μέσα από τη συντήρηση

διαφόρων μνημείων όπως είναι εκκλησίες, τζαμιά, μεσαιωνικά μνημεία καθώς επίσης και άλλα μνημεία τεράστιας αρχαιολογικής και πολιτιστικής σημασίας. Πλέον, μέσα από την εμπιστοσύνη που έχει δημιουργηθεί μεταξύ των δύο κοινοτήτων, τα μνημεία τόσο των Ελληνοκυπρίων όσο και των Τουρκοκυπρίων αποτελούν κοινή πολιτιστική κληρονομιά καθώς προσδίνουν αξία στους ανθρώπους. Η ανάδειξη του πλούτου της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου ενώνει τις δύο κοινότητες προσφέροντάς τους ένα πεδίο για αλληλοκατανόηση καθώς επίσης και αλληλοσεβασμό. Μαζί, οι άνθρωποι καθώς επίσης και τα διαφορετικά στοιχεία που κουβαλούν τα άτομα μαζί τους αποτελούν την πολιτιστική κληρονομιά του νησιού η οποία τελικά αναδεικνύει τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της Κύπρου (Ζησιάδου, 2015).

Στην παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή, παρουσιάζονται κάποια στοιχεία της παραδοσιακής μουσικής, των λαϊκών μύθων και της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου. Πιο συγκεκριμένα γίνεται προσπάθεια για την ανάλυση της παραδοσιακής μουσικής και των λαϊκών μύθων τόσο στην πλευρά των Ελληνοκυπρίων όσο και στην τουρκοκυπριακή πλευρά. Μέσα από την ερευνητική διαδικασία έχουν ανακτηθεί διαμέσου των απαντήσεων που έχουν δώσει οι παραδοσιακοί λαϊκοί ποιητές και μουσικοί (Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι) στοιχεία της παραδοσιακής μουσικής του τόπου. Επίσης, μέσα από ερωτηματολόγια που έχουν διανεμηθεί σε διάφορες τοποθεσίες του νησιού έχουν ανακτηθεί οι γνώσεις των ντόπιων σχετικά με την παραδοσιακή μουσική και τους λαϊκούς μύθους του νησιού.

Η παρούσα μελέτη πρόκειται να κάνει μια ανασκόπηση και να ερευνήσει τη σημασία που έχουν η παραδοσιακή μουσική και οι παραδοσιακοί μύθοι της Κύπρου στις δύο κοινότητες της Κύπρου, τουρκοκυπριακή και ελληνοκυπριακή, και την κοινή πολιτιστική

κληρονομιά του τόπου. Θα γίνει κριτική παρουσίαση της πολιτιστικής πολιτικής όσο αφορά την παραδοσιακή μουσική και μύθους, θα γίνει ανασκόπηση δράσεων που αξιοποιούν αυτές τις πτυχές της πολιτιστικής κληρονομιάς (π.χ. δικοινοτικά φεστιβάλ και εκδηλώσεις) και τέλος θα αποτιμηθούν οι προοπτικές ανάπτυξης και θα προταθούν δίοδοι αποτελεσματικότερης αξιοποίησης της παραδοσιακής μουσικής και μύθων.

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται η βιβλιογραφική ανασκόπηση στην οποία γίνεται αναφορά για την ιστορική αναδρομή της Κυπριακής Παραδοσιακής μουσικής, για την ιστορική αναδρομή των λαϊκών μύθων, για την ιστορική αναδρομή της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου, την παραδοσιακή μουσική, τους λαϊκούς μύθους και την πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου γενικότερα. Επίσης αναφέρονται στοιχεία για Κύπριους λαϊκούς ποιητές και μουσικούς. Επιπρόσθετα γίνεται αναφορά στη σημασία της παραδοσιακής μουσικής για τον πολιτισμό ευρύτερα καθώς επίσης και δράσεις που γίνονται για την προώθηση της παραδοσιακής μουσικής. Τέλος αναφέρονται προοπτικές που υπάρχουν για την ανάπτυξη της παραδοσιακής μουσικής.

Στο δεύτερο μέρος της παρούσας διατριβής παρουσιάζεται το ερευνητικό κομμάτι της μελέτης μέσα από το οποίο πρόκειται να εξαχθούν συμπεράσματα τα οποία ενδέχεται να είναι ευεργετικά για την κοινωνία και γενικότερα για τον πολιτισμό της Κύπρου.

Τέλος παρουσιάζονται τα τελικά συμπεράσματα οι προτάσεις και οι εισηγήσεις της μελέτης αυτής..

ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός της διατριβής αυτής είναι να κάνει μια ανασκόπηση και να ερευνήσει τη σημασία που έχουν η παραδοσιακή μουσική και οι παραδοσιακοί μύθοι της Κύπρου στις

κοινότητες της Κύπρου και την κοινή πολιτιστική κληρονομιά του τόπου. Θα γίνει κριτική παρουσίαση της πολιτιστικής πολιτικής όσο αφορά την παραδοσιακή μουσική και μύθους, θα γίνει ανασκόπηση δράσεων που αξιοποιούν αυτές τις πτυχές της πολιτιστικής κληρονομιάς (π.χ. δικοινοτικά φεστιβάλ και εκδηλώσεις) και τέλος θα αποτιμηθούν οι προοπτικές ανάπτυξης και θα προταθούν δίοδοι αποτελεσματικότερης αξιοποίησης της παραδοσιακής μουσικής και μύθων.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Γενικό ερώτημα:

1. Ποια θέση κατέχει η παραδοσιακή μουσική και οι μύθοι στην πολιτιστική πολιτική της Κύπρου;
2. Ποιες δράσεις γίνονται για την παραδοσιακή μουσική και πόσο αποτελεσματικές είναι;
3. Με ποιο τρόπο ο πολιτιστικός ρόλος της παραδοσιακής μουσικής μπορεί να φέρει κοντά τις κοινότητες της Κύπρου και ποιό το όφελος για το κράτος;
4. Ποιες είναι οι προοπτικές ανάπτυξης για την αξιοποίηση της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής ως τουριστική βιομηχανία που θα συνεισφέρει πολιτιστικά και οικονομικά και στον τόπο;

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο σύγχρονο κόσμο, η μουσική αποτελεί μια δημιουργική και εμπορική βιομηχανία που αποδίδει τεράστια χρηματικά ποσά στους συνθέτες, τους ερμηνευτές, στις εταιρίες παραγωγής, αλλά και στα ίδια τα κράτη. Από την άλλη, η μουσική αποτελεί μια εξέχουσα μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης, ενώ ιδιαίτερα η παραδοσιακή μουσική και οι ιστορίες αποτελούν ένα από τα βασικά μέσα προσδιορισμού της πολιτιστικής ταυτότητας ενός τόπου. Σκοπός της εργασίας είναι η εξέταση των σχέσεων ανάμεσα στον πολιτιστικό, πολιτικό και τουριστικό ρόλο που μπορεί να έχει η παραδοσιακή μουσική και μύθοι, μέσα από την εξέταση επιτυχημένων πρακτικών που ακολουθούνται από τις δημιουργικές βιομηχανίες, αλλά και από την πολιτιστική πολιτική άλλων χωρών.

Η έρευνα αυτή είναι σημαντική λόγω της έλλειψης άλλων ερευνών με παρόμοιο χαρακτήρα που αφορούν την κοινή παραδοσιακή μουσική και τους μύθους των κοινοτήτων της Κύπρου, και τη σχέση τους με την πολιτιστική πολιτική και την τουριστική ανάπτυξη. Έχει σκοπό να συμβάλλει σε αυτό το βιβλιογραφικό κενό, αλλά επίσης μπορεί να έχει και πρακτική εφαρμογή αφού θα προτείνει τρόπους αποτελεσματικότερης αξιοποίησης της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής. Για τους σκοπούς αυτής της έρευνας έχει γίνει βιβλιογραφική έρευνα για τη σχέση παραδοσιακής μουσικής των κοινοτήτων και αξιοποίησής της από τη πολιτική της Κύπρου καθώς και τη μουσική και τουριστική βιομηχανία. Έχει διερευνηθεί επίσης ο ρόλος της παραδοσιακής μουσικής στην πολιτιστική πολιτική της Κύπρου, μέσα από επιτόπια έρευνα πεδίου, ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

1.1 ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας. Πιο συγκεκριμένα γίνεται αναφορά στους εννοιολογικούς ορισμούς της Κυπριακής παραδοσιακής μουσικής, την ιστορική αναδρομή, την παραδοσιακή μουσική γενικότερα, τους λαϊκούς μύθους, τη σημασία και προώθησή τους.

1.2 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

1.2.1 Παραδοσιακή Μουσική

Ο εθνομουσικολόγος Laurent Aubert, έχει αναφέρει έναν από τους πιο σαφείς ορισμούς της παραδοσιακής μουσικής και είναι ο ακόλουθος: "Η φύση της παράδοσης - musical σε αυτή την περίπτωση -είναι να μην διατηρηθεί ανέπαφη μια κληρονομιά από το παρελθόν. Αντίθετα να εμπλουτιστούν οι σημερινές συνθήκες με το παρελθόν και να μεταδοθεί το αποτέλεσμα προς τις μελλοντικές γενιές». Σύμφωνα με αυτό που αναφέρει ο Aubert συνεπάγεται ότι η παραδοσιακή μουσική δεν είναι ένα ιστορικό τεχνούργημα, αλλά μάλλον το παρόν και το εξελισσόμενο φαινόμενο. Ο ορισμός αυτός ταιριάζει απόλυτα με τους στόχους των παραδοσιακών προγραμμάτων μουσικής (Frank, 2014). Εθνομουσικολόγος Μπρούνο Nettl συμφωνεί με αυτήν την έννοια. Δεν είναι μόνο η λαϊκή μουσική που βιώνει συνεχείς αλλαγές στη σύγχρονη εποχή. Πρέπει να γίνει δεκτό ότι η μουσική από πάντα έχει βιώσει την αλλαγή στο παρελθόν. Η παραδοσιακή μουσική μπορεί να διατηρήσει το αρχική της στυλ, τα χαρακτηριστικά, ενώ την ίδια στιγμή να προσθέσει στοιχεία από το τρέχον περιβάλλον (Nettl, 1973).

1.2.2 Κυπριακή Παραδοσιακή Μουσική

Με τον όρο «Κυπριακή Παραδοσιακή Μουσική» εννοούμε όλες εκείνες τις δημιουργίες του λαού της Κύπρου οι οποίες βασίζονται πάνω στην παράδοση του τόπου. Παραδείγματα από την Κυπριακή παραδοσιακή μουσική είναι τα δημοτικά τραγούδια, η δημοτική μουσική αλλά και οι χοροί, οι εκκλησιαστικοί ύμνοι καθώς και οι δημοτικές και παραδοσιακές φωνές. Όλα αυτά έχουν διαμορφωθεί επάνω σε ιστορικά γεγονότα και πολιτισμικές επιρροές. Επίσης, μέσα από την παραδοσιακή μουσική εννοούμε τις νεότερες δημιουργίες λαϊκών επώνυμων ή ακόμα και ανώνυμων συνθετών, όπως είναι τα τραγούδια, η μουσική και οι χοροί, που έχουν αφομοιωθεί μέσα από την παράδοση της Κύπρου και είναι παρούσες στις εκδηλώσεις του λαού (Γιωργούδης, 2004).

1.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Η κυπριακή παραδοσιακή μουσική έχει τις ρίζες της από πολύ παλιά. Ο Όμηρος μέσα από τα κείμενά του το αποδεικνύει αυτό δίνοντας αρκετή περιγραφή των διαγωνισμών ασμάτων μεταξύ των άλλων διαγωνισμών που γίνονταν προς τιμή της θεάς Αφροδίτης. Οι γιορτές αυτές ονομάζονταν «Αφροδίσια» και πραγματοποιούνταν στην Αμαθούντα. Στα «Αφροδίσια» συμμετείχαν επιδέξιοι χορευτές, αθλητές καθώς επίσης και χαρισματικοί τραγουδιστές. Στις μέρες μας αυτό γίνεται στη γιορτή του κατακλυσμού στην οποία πραγματοποιούνται διάφοροι διαγωνισμοί τσιαττιστών (Ζυμαράς, 2009).

Τα Τσιαττιστά είναι ένα από τα πιο σημαντικά κομμάτια της Κυπριακής λαϊκής ποιητικής δημιουργίας το οποίο «αναβράζει» μέχρι και σήμερα. Ο τύπος αυτός της ποίησης, αποτελείται από ποιητικά δημιουργήματα (γραμμένα σε στίχους και περιεχόμενο σε έμμετρο δεκαπεντασύλλαβο) τα οποία αποτελούσαν στιγμιαία έμπνευση

για τους ποιητές. Είχαν κυρίως διαγωνιστικό χαρακτήρα γι' αυτό και ονομάστηκαν και «τσιαττιστά του παλιωμάτου» (Σοφοκλέους, 2013).

Στην Αμμόχωστο, πριν από την Τουρκική εισβολή, πραγματοποιούνταν θαλάσσια αγωνίσματα όπως είναι η κωπηλασία και η κολύμβηση. Βέβαια οι επιρροές από τους Τούρκους κατακτητές υπήρχαν, παρόλα αυτά οι Κύπριοι κατάφεραν να διατηρήσουν τον Ελληνισμό τους. Με άλλα λόγια απέρριψαν τα στοιχεία που ήταν ξενόφερτα για την Κύπρο στοιχεία τα οποία επιδρούσαν σε σημαντικό βαθμό πάνω στην παραδοσιακή μουσική του νησιού κυρίως σε ότι αφορά τα μουσικά παραδοσιακά όργανα. Για παράδειγμα έχουν απορρίψει το σάζι αφού είχαν τον ταμπουρά. Επίσης δεν χρησιμοποίησαν το ζουρνά και το τουμπερλέκι μιας και είχαν το πιθκιάυλιν και την ταμπουτσία (Ζυμαράς, 2009).

Η διάδοση της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής έχει γίνει από στόμα σε στόμα. Μέσα από το πέρασμα των χρόνων, έχει προστεθεί και το βιολί (σολιστικό βιολί) στη συνοδεία της κυπριακής παραδοσιακής μελωδίας αφού υπήρξε η ανάγκη για ένα πολυφωνικό μουσικό όργανο. Παρόλα αυτά, η κυπριακή παραδοσιακή ορχήστρα έχει μείνει φτωχή λόγω κυρίως των οικονομικών λόγων που παρουσιάζονταν. Μέσα από την παραδοσιακή μουσική, στο γάμο χρησιμοποιείται η ζυγιά (η ζυγιά αποτελούσε συνδυασμό από δύο μουσικά όργανα) η οποία συνδυάζει το βιολί με το λαούτο. Η ζυγιά, επίσης, χρησιμοποιείται και σε άλλες εκδηλώσεις. Έτσι, το πιθκιάυλιν, η ταμπουτσία και ο ταμπουράς έχουν παραμεριστεί στο στόλισμα του γαμπρού και της νύφης αφού το πιάτο (συνηθίζεται ακόμα και σήμερα να βάζουν ένα πιάτο και να πλουμίζουν τους μουσικούς οι συγγενείς του αντρόγυνου) θα μοιραζόταν σε περισσότερους μουσικούς με αποτέλεσμα να μην παίρνουν αρκετά χρήματα στη δουλειά τους.

Στις μέρες μας η κυπριακή παραδοσιακή μουσική χρησιμοποιείται σε διάφορες εκδηλώσεις, φεστιβάλ, στους γάμους, καθώς επίσης και σε διάφορες παραδοσιακές εκπομπές. (Ζυμαράς, 2009).

1.4 Παραδοσιακή Μουσική

Η τέχνη της παραδοσιακής μουσικής αποτελεί μια σημαντική αλλά και ουσιώδη έκφραση του πολιτισμού της Κύπρου. Εξαρτάται από τους κύκλους της κοινωνικής ζωής αλλά και των εποχιακών αλλαγών. Ταυτίζεται με τα ιστορικά γεγονότα αλλά και τις κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές, με τα οράματα, με τους αγώνες και με την ιστορία του τόπου. Η μουσική είναι ένα πολυσύνθετο φαινόμενο. Δέχεται επιδράσεις μέσα από την πολιτιστική συνύπαρξη και την πολιτιστική αλληλεπίδραση του τόπου (Ορθοδόξου, 2002).

Η μουσική μπορεί να συμβάλει σε σημαντικό βαθμό στην πολιτισμική ζωή ενός τόπου καθώς σφίγγει τους δεσμούς μεταξύ των κατοίκων του τόπου ενδυναμώνοντας παράλληλα την ανθρώπινη φύση και αντλώντας έτσι ηθικές δυνάμεις. Τόσο η μουσική όσο και το τραγούδι μπορούν να αποτελέσουν τον καθρέφτη της ψυχοσύνθεσης ενός λαού. Μαζί, επίσης, αποτελούν ένα τεκμήριο από το πολιτιστικό επίπεδο, τις παραδόσεις αλλά και την ιστορία του λαού (Ορθοδόξου, 2002).

Η Κύπρος, λόγω της γεωγραφικής και πολιτικής της θέσης, υπήρξε σταυροδρόμι πολιτισμών. Το γεγονός αυτό έχει επηρεάσει και συνεχίζει ακόμα να επηρεάζει σε αρκετά μεγάλο βαθμό τις πολιτιστικές αλλά και τις πολιτισμικές της συνιστώσες. Μέσα από το πέρασμα των χρόνων αλλά και των κατακτητών η παραδοσιακή μουσική της Κύπρου έχει επηρεαστεί. Απαντώνται ήχοι από την αρχαιότητα καθώς και ήχοι μέσα από την πολυτάραχη ιστορία του νησιού. Η κυπριακή παραδοσιακή μουσική αποτελείται από

ήχους οι οποίοι έχουν χτιστεί πάνω στην ιστορία της. Οι κύπριοι όντας επηρεασμένοι από διάφορα ιστορικά γεγονότα, εξέφραζαν και συνεχίζουν μέχρι και σήμερα να εκφράζουν μέσα από το παραδοσιακό τραγούδι και χορό τα αισθήματά τους (Panteli, 2011).

Η έρευνα για την κυπριακή παραδοσιακή μουσική έχει κάνει τα πρώτα της βήματα περί τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Αρχικά άρχισαν να μελετώνται τα κείμενα των τραγουδιών και στη συνέχεια η μουσική τους δομή. Μέσα από τις προσπάθειες που έκαναν οι εκπαιδευτικοί για να μελετήσουν την κουλτούρα της Κύπρου, μελετούσαν τα κείμενα των τραγουδιών. Παρόλα αυτά κατά τον 20^ο αιώνα έχουν αρχίσει να γίνονται πιο σημαντικές μελέτες για το θέμα αυτό από μουσικούς και μουσικολόγους. Οι μουσικοί αυτοί έχουν δημοσιεύσει κυπριακά παραδοσιακά τραγούδια τα οποία ήταν διασκευασμένα στην βυζαντινή ή δυτική σημειογραφία κάτι το οποίο σήμαινε ότι υπήρξε επιρροή από την αρχαία Ελλάδα προς την Κύπρο (Panteli, 2011).

Η επίδραση της Ελλάδας προς την Κύπρο φαίνεται μέσα από ιστορικές πηγές αλλά και συγγράμματα της αρχαιότητας. Η σημασία της επίδρασης αυτής είναι τεράστια αφού έχουν αφομοιωθεί μουσικά στοιχεία από την Ελλάδα και έχουν μετατραπεί σε τραγούδια που έχουν κυπριακό χαρακτήρα. Η επίδραση αυτή έχει φανεί μέσα από διαγωνισμούς μουσικής που γίνονταν στην Κύπρο όπου οι βασιλείς πλήρωναν ηθοποιούς αλλά και τραγουδιστές που έρχονταν από Ελλάδα. Επίσης, έχει φανεί μέσα από τα γλυπτά στα οποία οι αναπαραστάσεις ήταν όμοια μουσικά όργανα (Γιωργούδης, 2004).

Παράλληλα, επίδραση πάνω στην παραδοσιακή μουσική της Κύπρου είχαν και οι Ευρωπαίοι κατακτητές οι οποίοι έφεραν μαζί τους μια τεράστια λαϊκή παράδοση (έντεχνη και γραπτή) (Γιωργούδης, 2004). Η Φραγκοκρατία επίσης, ήταν μια από τις πιο

σημαντικές ιστορικές περιόδους της Κύπρου. Η περίοδος αυτή έχει αφήσει αρκετά στίγματα πάνω στον Κυπριακό πολιτισμό. Το Κυπρογαλλικό χειρόγραφο J.Π.9 περιλαμβάνει μουσικά κομμάτια γραμμένα στη Γαλλική γλώσσα σχετικά με θρησκευτικές δραστηριότητες οι οποίες γίνονταν κυρίως στις αυλές των ευγενών της Λευκωσίας. Η μεσαιωνική κλίμακα έχει ακολουθηθεί στον τρόπο που χρησιμοποιήθηκαν τα κομμάτια αυτά και φαίνεται μέσα από την κατιούσα φορά που ακολουθεί η μελωδική γραμμή των τραγουδιών (Γιωργούδης, 2004).

Ωστόσο, η μεσοβυζαντινή περίοδος έχει επηρεάσει και αυτή με τη σειρά της την παραδοσιακή μουσική της Κύπρου κάτι το οποίο φαίνεται μέσα από τις εικονογραφημένες εκκλησίες του νησιού που υποδεικνύουν την μουσική παράδοση του νησιού. Μέσα από τις εικονογραφίες φαίνεται μια σειρά από μουσικά όργανα τα οποία ταξινομούνται σε τρεις βασικές ομάδες: (1) τα αερόφωνα, (2) τα ιδιόφωνα και (3) τα μεμβρανόφωνα. Επίσης, κατά την περίοδο αυτή έχουν εντοπιστεί στις εκκλησίες της Κύπρου μουσικά όργανα όπως είναι ο ποιμενικός αυλός, ο αυλός, ο πλαγιάυλος, η σάλπιγγα, ο άσκαυλος, το τύμπανο, το βαρελλόσχημο και το κέρας (Πηγή: aboutCyprus, 2012).

Η επόμενη εποχή ήταν αυτή της Τουρκοκρατίας. Στην εποχή αυτή υπήρξε η φτώχεια, η καταπίεση και ο εξευτελισμός. Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας η Κύπρος ήταν αποκομμένη από την Ευρώπη και έτσι δεν μπορούσε να έχει απήχηση σε οτιδήποτε. Επίσης, η μουσική ήταν συνδεδεμένη με τη Βυζαντινή/ Εκκλησιαστική μουσική. Κατά την περίοδο αυτή έχει κάνει την εμφάνισή της και η παραδοσιακή δημοτική μουσική. Ένας από τους πρώτους δασκάλους που έχει διδάξει την Παρασημαντική μουσική ήταν ο Ιωαννίκιος. Κατά το 1859 έχει ιδρυθεί η πρώτη σχολή

για διδασκαλία πιάνου στις γυναίκες, ενώ παράλληλα τα μοναστήρια βοήθησαν στην εξάπλωση της Βυζαντινής μουσικής από την οποία έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό και το παραδοσιακό τραγούδι (Ρουσιά, 2008).

Μετά την κατάληψη της Κύπρου από τους Άγγλους το 1878, έχει παρατηρηθεί μείωση της μουσικής δραστηριότητας στο νησί. Η μουσική πλέον παρατηρούνταν στις εκκλησίες, στις γιορτές, στα πανηγύρια και στους γάμους (Παναγιώτου, 1985). Παρόλα αυτά, η πολιτική των Άγγλων έχει οδηγήσει στην εφαρμογή της Δυτικής Μουσικής περισσότερο (Ρουσιά, 2008).

Αργότερα, μετά την άφιξη των Άγγλων στο νησί, έχει αρχίσει να κερδίζει έδαφος η δυτικοευρωπαϊκή μουσική. Την ίδια στιγμή έχουν επιδράσει και μια σειρά από άλλα γεγονότα στο νησί όπως είναι η Ρωσική επανάσταση, ο Διωγμός των Αρμενίων από τους Τούρκους αλλά και η Μικρασιατική καταστροφή. Από τα τέλη της πρώτης δεκαετίας του 20ού αιώνα έχουν αρχίσει να κάνουν την εμφάνισή τους και μουσικά σχήματα τα οποία έπαιζαν κυρίως έντεχνη μουσική. Επίσης, έχουν κάνει την εμφάνισή τους και οι φιλαρμονικές (Πηγή: aboutCyprus, 2012).

Ο σημερινός χαρακτήρας της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής έχει δημιουργηθεί μέσα από την ελληνική νησιώτικη και μικρασιατική παράδοση. Έτσι, κάποια τραγούδια προερχόμενα από την Ελλάδα αλλά και τη Μικρά Ασία έχουν διαφοροποιηθεί σύμφωνα με την κυπριακή διάλεκτο και έχουν ενταχθεί ως ένα σημαντικό κομμάτι από την κυπριακή παράδοση. Η παραδοσιακή μουσική της Κύπρου έχει επηρεαστεί από τη Μικρά Ασία σε μεγάλο βαθμό αφού οι πρόσφυγες που ήρθαν στην Κύπρο από τη Μικρά Ασία έχουν φέρει μαζί τους και την παράδοσή τους, τη μουσική τους, τους χορούς τους αλλά και τα τραγούδια τους (Γιωργούδης, 2004).

Επιπρόσθετα κατά την περίοδο 1920 μέχρι 1930, έχουν κάνει την εμφάνισή τους οι όπερες οι οποίες στην πορεία έχουν δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την εμφάνιση των πρώτων ορχηστρών όπως είναι η Κρατική Ορχήστρα Κύπρου η οποία έπαιξε και σημαντικό ρόλο στην πολιτιστική αναβίωση του τόπου (Πηγή: <http://www.aboutcyprus.org.cy/gr/music>, 2016).

1.5 Λαϊκοί Μύθοι

Οι λαϊκοί μύθοι είναι αγνώστου προέλευσης και είναι δύσκολο να οριστούν από τους διάφορους ερευνητές που προσπάθησαν να τους ορίσουν. Οι περισσότεροι όμως συμφωνούν στον ακόλουθο ορισμό ότι δηλαδή οι μύθοι αποτελούν φανταστικές, πλαστές διηγήσεις οι οποίες συχνά περιέχουν συμβολικά στοιχεία και αλληγορικά. Ο μύθος, αποτελεί ένα ιδιόμορφο είδος αφήγησης και δεν ταυτίζεται με κάποιο συγκεκριμένο λογοτεχνικό ή άλλο κείμενο. Ο μύθος δεν είναι ένα ιδιαίτερο ποιητικό κείμενο, καθώς αποτελεί αντικείμενο, έχει πλοκή με προσδιορισμένους χαρακτήρες οι οποίοι αλλάζονται από τον ποιητή μέχρι όμως κάποια όρια. Επίσης, ο μύθος δεν έχει δημιουργό όπως έχουν τα ποιήματα και τα ποιητικά έργα. Μεταβιβάζονται από τη μια γενιά στην άλλη και δεν γνωρίζει κανείς ποιος τους έχει γράψει, και από εδώ βγαίνει και το όνομά τους παραδοσιακές ιστορίες. Να σημειωθεί ότι τα άτομα που καταγράφουν τους μύθους έχουν γνώσεις για τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα. Ένα παράδειγμα είναι αυτό με τον Πλάτωνα ο οποίος υποστήριζε ότι είχε ακούσει την ιστορία με την Ατλαντίδα, την οποία επινόησε ο ίδιος από το θείο του Κριτία, ο οποίος με τη σειρά του την είχε ακούσει από τον παππού του και αυτός την άκουσε από τον πατέρα του, ο οποίος τελικά την άκουσε από το Σόλωνα που εν τέλει την άκουσε στην Αίγυπτο και είχε σκοπό του να την

χρησιμοποιήσει σαν βασικό θέμα σε κάποιο ποίημά του. Μέσα από αυτό το παράδειγμα είναι δεδομένο το γεγονός ότι οι ιστορικές πηγές κρύβονται τόσο καλά μέσα στο χώρο και στο χρόνο που τελικά γίνονται ανεξιχνίαστες (Auden, 2011).

Μέσα από τον παραπάνω ορισμό φαίνεται καθαρά ότι ο μύθος μπορεί να μεταφραστεί από μια γλώσσα σε μια άλλη γλώσσα χωρίς όμως να υπάρχουν απώλειες, δεν χάνεται δηλαδή το κύριο του νόημα. Επομένως, κάθε σύντομη αφήγηση μπορεί να μεταφραστεί. Από την άλλη ένα λογοτεχνικό έργο δεν μπορεί να μεταφραστεί ακριβώς. Η πολιτιστική σημασία του μύθου διαφέρει από την εγκυρότητα μια φιλοσοφικής πρότασης καθώς η τελευταία είναι έγκυρη όταν ο κάθε ένας μπορεί να αποδείξει την ορθότητά της. Από την άλλη ο μύθος είναι έγκυρος όταν διαμορφωθεί μέσα στην παράδοση μιας κοινότητας σε ένα συγκεκριμένο χώρο και χρόνο. Επίσης, η πολιτιστική του συνάφεια είναι ανάλογη του κοινωνικού πλαισίου στο οποίο λέγεται ο μύθος (Auden, 2011).

Σύμφωνα με τον Πλάτωνα, υπάρχουν μείζονες και ελάσσονες μύθοι ανάλογα με την περίπτωση της κάθε αφήγησης. Οι γιαγιάδες έλεγαν τις ιστορίες ιδιωτικά, επομένως τις προσάρμοζαν όπως αυτές ήθελαν. Μέχρι την εποχή του Ευριπίδη, η αφήγηση του μύθου γινόταν δημόσια και έτσι μόνο οι μείζονες μύθοι δέχονταν συλλογικό έλεγχο (Auden, 2011).

Ο μύθος είναι «περιουσία» για την Τέχνη και αποτελεί μια αστείρευτη πηγή για ιδέες, μαγευτικές εικόνες, θέματα που συναρπάζουν, αλληγορικά θέματα και σύμβολα. Το εργαλείο που χρησιμοποιεί ο μύθος είναι η γλώσσα των συμβόλων, μια γλώσσα σημαντική για την Τέχνη και την ποίηση (Σπυροπούλου-Παπαδημητρίου, 2012).

Με τους λαϊκούς μύθους έχουν μεγαλώσει γενιές και γενιές που τους μάθαιναν από τη μαμά τους, από τη δασκάλα τους, από τη γιαγιά τους. Αποτελούσαν ζωντανές ιστορίες που οδηγούσαν σε μαγικούς κόσμους με πεντάμορφες βασιλοπούλες, γοργόνες, κακιές μάγισσες, νεράιδες του παραμυθιού, ζώα, φυτά και τον άνθρωπο που είχε βασικό ρόλο στη μάχη του καλού ενάντια στο κακό. Και πάντοτε, θριάμβευε το καλό! Και πάντα ο άνθρωπος που πρωταγωνιστούσε στον μύθο βοηθούσε με τη δύναμή του να έρθει η ελπίδα στον άνθρωπο. Στις μέρες μας, ο λαϊκός αφηγητής τείνει να εκλείψει και ο λόγος είναι ραγδαία τεχνολογική και επιστημονική ανάπτυξη πράγμα που οδηγεί στους επικίνδυνους δρόμους του ηλεκτρονικού και μοναχικού πολιτισμού (Σπυροπούλου-Παπαδημητρίου, 2012).

Αν και παρατηρείται απώλεια των λαϊκών αφηγητών, είναι σημαντικό οι λαϊκοί μύθοι να μην εκλείψουν τόσο για τα παιδιά μας όσο και για εμάς και για τον πολιτισμό μας γενικότερα.

1.6 Η σημασία της παραδοσιακής μουσικής στον πολιτισμό

Όσον αφορά τον ορισμό του πολιτισμού έχουν προταθεί διάφοροι ορισμοί, μερικοί από τους οποίους παρουσιάζονται πιο κάτω:

«Ο Πολιτισμός ... είναι ένα σύνθετο σύνολο που περιλαμβάνει τις γνώσεις, τις πεποιθήσεις, την τέχνη, τα ήθη, το δίκαιο, τα έθιμα, και οποιεσδήποτε άλλες ικανότητες και συνήθειες που αποκτήθηκαν από τον άνθρωπο ως μέλος της κοινωνίας.» (Tyler 1870: 1? Παράθεση στο Avruch 1998: 6)

«Ο Πολιτισμός αποτελείται από μοτίβα, άμεσα και έμμεσα, και για τη συμπεριφορά που αποκτώνται και μεταδίδονται μέσω συμβόλων, που αποτελούν τα διακριτικά επιτεύγματα των ανθρώπινων ομάδων, συμπεριλαμβανομένης της

ενσωμάτωσης τους σε έργα τέχνης. Ο βασικός πυρήνας του πολιτισμού αποτελείται από παραδοσιακές ιδέες...» (Κρέμπερ & Kluckhohn 1952: 181? Παράθεση στο Adler 1997: 14).

«Ο Πολιτισμός αποτελείται από τα παράγωγα της εμπειρίας, λιγότερο ή περισσότερο οργανωμένης, από τα άτομα ενός πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων και αυτών των εικόνων ή των ερμηνειών τους (έννοιες) που μεταδίδονται από τις προηγούμενες γενιές, ή που σχηματίζονται από τα ίδια τα άτομα.» (T.Schwartz 1992? Παράθεση στο Avtuch 1998: 17).

«Ο Πολιτισμός είναι ο συλλογικός προγραμματισμός του νου που διακρίνει τα μέλη μιας ομάδας ή κατηγορίας ανθρώπων από την άλλη.» (Hofstede 1994: 5)

Ο πολιτισμός, λοιπόν, αποτελεί μια σύνθετη έννοια η οποία εμπεριέχει απτά ανθρώπινα δημιουργήματα και πράξεις. Ουσιαστικά ο πολιτισμός αποτελεί ένα δομημένο σύστημα από γνώσεις, ιδέες και πεποιθήσεις. Μέσα από το σύστημα αυτό, ο λαός μπορεί να δομήσει τις πράξεις και τις αντιλήψεις του. Ο πολιτισμός δημιουργείται από τα άτομα και τις κοινωνικές ομάδες. Η εξέλιξη του πολιτισμού είναι διαρκής τόσο στο χρόνο όσο και στο χώρο. Σχετίζεται άμεσα με την παιδεία, τη μόρφωση, την ψυχαγωγία, την επικοινωνία, την πνευματική και τη ψυχική άνοδο, την πολιτική και κοινωνική ανάπτυξη καθώς επίσης και την κοινωνική συμμετοχή. Μέσα από όλες αυτές τις δραστηριότητες διαμορφώνεται η ατομική αλλά και η συλλογική ταυτότητα (Γιακουμάτου, 2014).

Η έννοια του πολιτισμού έχει κάνει την εμφάνισή της κατά τον 18^ο αιώνα (Πασχαλίδης & Χαμπούρη-Ιωαννίδου, 2002) από τον Αδαμάντιο Κοραή και αποτελείται από τις ακόλουθες σκέψεις: (1) έχει σχέση με τον πολίτη και γενικότερα με την πολιτεία,

(2) έχει σχέση με τον άνθρωπο και με τη δυνατότητα για καλλιέργεια της συμπεριφοράς του. Είναι η βάση της καθημερινότητας των ανθρώπων σε μια κοινωνία και δεν είναι μόνο μια στάση πνευματικότητας αλλά αντίθετα αφορά και την τεχνολογία, την αισθητική, τη νοοτροπία (Williams, 1994).

Κάθε φορά που οι άνθρωποι έρχονται μαζί για οποιονδήποτε λόγο, η μουσική είναι εκεί, γάμοι, κηδείες, την αποφοίτησή από το κολέγιο ή πανεπιστήμιο, όταν οι άντρες βιάζονταν στον πόλεμο, αθλητικές εκδηλώσεις στο γήπεδο, μια νύχτα στην πόλη, η προσευχή, ένα ρομαντικό δείπνο, οι μητέρες κουνώντας τα βρέφη τους για να κοιμηθούν και φοιτητές που σπουδάζουν με τη μουσική ως φόντο. Η μουσική είναι τα πάντα μέσα στην καθημερινή ζωή. Στο μεγαλύτερο μέρος του κόσμου και για το μεγαλύτερο μέρος της ανθρώπινης ιστορίας, η μουσική ήταν μια τόσο φυσική δραστηριότητα όπως η αναπνοή και το περπάτημα, και όλοι συμμετείχαν. Κατανοώντας γιατί μας αρέσει η μουσική και αυτό που μας τράβηξε σε αυτήν, τότε ανοίγεται ένα παράθυρο για την ουσία της ανθρώπινης φύσης. Αυτό μπορεί να φαίνεται σαν αδικαιολόγητη υπερβολή, αλλά το γεγονός είναι ότι η μουσική είναι μια από τις πιο αρχέγονες και τις θεμελιώδεις πτυχές του ανθρώπινου πολιτισμού με πολλούς ερευνητές, ακόμη και με το επιχείρημα ότι η μουσική (τουλάχιστον σε μια πρωτόγονη μορφή) προ-χρονολογείται η εμφάνιση της ίδιας της γλώσσας. Επομένως η μουσική αποτελεί σταθμό σε κάθε πολιτισμό (Vikas, 2015).

Κατά τα τελευταία χρόνια, ο εθνικισμός έχει αποτελέσει ένα από τα προτιμώμενα θέματα τόσο στον ακαδημαϊκό όσο και στον λαϊκό λόγο. Ωστόσο, η ασάφεια και το σημαντικό συναισθηματικό περιεχόμενο συχνά λασπώνουν τα επιχειρήματα που την περιβάλλουν. Πηγαίνοντας ένα βήμα πίσω και κοιτάζοντας την εθνική ταυτότητα μέσα

από το φακό της παραδοσιακής μουσικής, ιδιαίτερα δεδομένου του ότι έχει χρησιμοποιηθεί στην Ουγγαρία από τον Μπέλα Μπάρτοκ και το κίνημα Στέγη Σύγχρονου Χορού, μπορεί κανείς να δει τη διαδικασία με την οποία η λαϊκή-παραδοσιακή μουσική συνέβαλε στη δημιουργία και στη συνέχεια της διατήρησης της αίσθησης της ταυτότητας. Η μελέτη του Morrison, (2003), εξετάζει πώς ο Μπάρτοκ και η Στέγη Σύγχρονου Χορού Κινήματος ορίζεται σε ένα ουγγρικό πληθυσμό, πώς χρησιμοποιούνται η ηλικία ή ιστορικοί παράγοντες με τον τρόπο αυτό και πώς αντέδρασαν αντίστοιχα σε πολυεθνικό πληθυσμού της Ουγγαρίας, στο πλαίσιο της κατηγοριοποίησης και την εργασία με την παραδοσιακή μουσική. Η μελέτη αυτή έχει λάβει υπόψη την ιστορία της Ουγγαρίας με τριπλή κληρονομιά της επιθυμίας για την ενοποίηση, ένα πολυεθνικό χαρακτήρα, και το ρόλο της αριστοκρατίας στην ουγγρική ζωή, ιδιαίτερα στην προσπάθειά τους να δημιουργήσουν ένα εθνικού τύπου τραγούδι που ονομάζεται "verbunkos.» Τέλος, η μελέτη αυτή έχει εξετάσει την πραγματική χρήση της ίδιας της λαϊκής μουσικής για τη δημιουργία της εθνικής ταυτότητας και τις συνέπειες αυτού του μηχανισμού για το μέλλον.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής έχουν δείξει ότι η διαφορά στη διαδικασία της δημιουργίας ταυτότητας από τον Μπάρτοκ και το Κίνημα Στέγης Σύγχρονου Χορού έχει οδηγήσει σε διαφορετικές χρήσεις των ταυτοτήτων αυτών. Από τη μία ο Μπάρτοκ έχει οδηγήσει στην ταυτότητα ως μέρος της αρχαίας ψυχής, της παλιάς και της αμετάβλητης. Το πνεύμα αυτό είχε χαθεί στις πόλεις και είχε διατηρηθεί μόνο στις αγροτικές περιοχές και στα δημοτικά τραγούδια. Επίσης έχει φανεί ότι δε δείχνουν ότι θα μπορούσε κανείς να συνεχίσει να ανανεώνει αυτή την ταυτότητα τραγουδώντας τα παραδοσιακά τραγούδια, αλλά μάλλον ότι η ουγγρική ταυτότητα πραγματοποιήθηκε στα

ίδια τα τραγούδια αυτά. Επιπλέον, έχει φανεί ότι τα παραδοσιακά τραγούδια λειτουργούσαν ως κύρια μεταφορά της ουγγρικής ταυτότητας. Όταν ο Μπάρτοκ βρέθηκε αντιμέτωπος με την «εθνικό ζήτημα», ασχολήθηκε με αυτό με τον ίδιο τρόπο. Ήταν ένα στατικό πρόβλημα που θα μπορούσε να λυθεί μια για πάντα μέσα από την έρευνα των συνδέσεων μεταξύ παραδοσιακών τραγουδιών διαφόρων εθνοτικών ομάδων.

Από την άλλη, όσον αφορά το Κίνημα Στέγης Σύγχρονου Χορού, τα αποτελέσματα ήταν διαφορετικά αφού αντί να ασχοληθεί με την εύρεση της ουγγρικής ταυτότητας, επικεντρώθηκε στη συνέχεια της ταυτότητας και τη μεταφορά της από τους πρεσβύτερους στους νέους. Μέσω αυτής της μετάδοσης η ταυτότητα προσαρμόζεται στις νέες συνθήκες, στο αστικό περιβάλλον και το αναζωογονεί. Είναι δηλαδή μια συνεχώς μεταβαλλόμενη οντότητα η οποία απορροφά συνεχώς και προσαρμόζεται (Morrison, 2003).

Όσο το νόημα μαζί με την αξία της παράδοσης χάνονται και διαβρώνονται μέσα από το πέρασμα του χρόνου με την εμπορικότητα και τον καταναλωτισμό, τόσο πιο μεγάλη γίνεται η ανάγκη για την αποκάλυψη της χρησιμότητας της παράδοσης μέσα στη σύγχρονη κοινωνία. Η παρουσίαση της παραδοσιακής μουσικής της Κύπρου αλλά και η συνέχισή της είναι ένα σημαντικό κομμάτι το οποίο συμβάλλει σημαντικά στον πολιτισμό του τόπου. Η παραδοσιακή μουσική εμπνυχώνει τους νέους για στροφή προς την παράδοση ενώ την ίδια στιγμή τιμά τους δάσκαλους που την σμίλεσαν (Χατζηστυλλής, 2016).

Η μουσική αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία για τη μεταφορά της πολιτιστικής κληρονομιάς. Ιδιαίτερα η παραδοσιακή μουσική αποτελεί τον επικεφαλής φορέα της πολιτιστικής κληρονομιάς, και αποτελεί μια υποδιαίρεση του πολιτισμού ως

γενετικός πολιτιστικός πυρήνας και ταυτόχρονα περιλαμβάνει πολλές άλλες υποδιαιρέσεις και χαρακτηριστικά του πολιτισμού. Αυτά τα στοιχεία και τα χαρακτηριστικά μπορούν να αναφέρονται ως χαρακτηριστικά της γλώσσας, της ομιλίας και της διαλέκτου στην προφορική μορφή, και αναφέρεται σε ιστορίες, σημαντικά γεγονότα, οι πολέμους, φυσικά φαινόμενα, σημαντικούς ανθρώπους, στη θρησκεία, τις παραδόσεις και τα έθιμα, τα ρούχα, αντικείμενα καθημερινής χρήσης, την καθημερινή ζωή, τις κοινωνικές σχέσεις, τη γεωργία, την κτηνοτροφία, το κυνήγι, τη διαμονή, την αρχιτεκτονική, μουσικά όργανα. Εκτός από την προφορική δομή, τα ενορχηστρωμένα έργα είναι επίσης στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς μαζί με τα ρούχα, κοσμήματα, αντικείμενα κλπ που χρησιμοποιούνται σε λαϊκούς χορούς που συνοδεύουν, καθώς και τα μέσα που χρησιμοποιούνται κατά την εκτέλεση θεατρικών ιστοριών και αφηγήσεων. Μια τόσο σημαντική πολιτιστική κληρονομιά αναμένεται να κατέχει κεντρική και ιεραρχημένη θέση στα μουσικά εκπαιδευτικά συστήματα των κοινωνιών. Η χρήση των στοιχείων της παραδοσιακής μουσικής στις τρεις βασικές ενότητες της μουσικής εκπαίδευσης, δηλαδή γενική, επαγγελματική και ερασιτεχνική μουσική, έχει αποτελέσει αντικείμενο πολλών μελετών (ÖZDEK, 2015).

1.7 Προώθηση Παραδοσιακής μουσικής - δράσεις

Η προώθηση της παραδοσιακής μουσικής στην Κύπρο ολοένα και ενισχύεται, πράγμα που παρατηρείται μέσα από τις δράσεις που γίνονται. Οι δράσεις αυτές έχουν να κάνουν με την εκπαίδευση, τη διοργάνωση διαφόρων φεστιβάλ, τις εκπομπές που γίνονται μέσα από την τηλεόραση, τα δικοινοτικά φεστιβάλ καθώς επίσης και τοπικές γιορτές.

Όπως αναφέρεται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, δίνεται έμφαση στη γνώση, και προώθηση της παραδοσιακής μουσικής της Κύπρου. Μέσα από αυτό ενισχύεται η μουσική ταυτότητα και η πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου. Επίσης, δίνεται έμφαση στη γνωριμία με τις διάφορες μορφές της παραδοσιακής κυπριακής μουσικής (παραδοσιακά τραγούδια, τσιαττίσματα, κυπριακή σουίτα, χοροί κλπ.) αλλά και των κυπριακών παραδοσιακών μουσικών οργάνων. Επιπρόσθετα μέσα στο Αναλυτικό Πρόγραμμα γίνονται οι ακόλουθες προτάσεις: (1) Ιστορική έρευνα για την κυπριακή παραδοσιακή μουσική, (2) γνωριμία με την παραδοσιακή μουσική τόσο της Κύπρου όσο και άλλων κοινωνιών που συναντούνται στο νησί, (3) συμμετοχή σε διάφορες μουσικές δραστηριότητες όπως είναι τα παραδοσιακά μουσικά και χορευτικά συγκροτήματα και η κατασκευή οργάνων, (4) χρήση νέων τεχνολογιών για τη λαογραφική έρευνα, (5) γνωριμία με παραδοσιακούς μουσικούς και συνθέτες από την Κύπρο (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, 2010).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΙ ΜΥΘΟΙ

2.1. Παραδείγματα από την Παραδοσιακή Μουσική της Κύπρου

Η Μουζουρού- (Η παπαθικιά)

Έλα να πάμεν μουζουρού. Τζει!
Τζει στα βουνά τ' Ακάμα
που δύνν' ο ήλιος γλήορα,
μάννα μου!
Να ππέσουμεν αντάμα.
Τζ' α! Παπαθικιά Χι!
Τζ' α! Παπαθικιά Χου!
Τζ' α! Παπαθικιά του Χι! Χι! Χι!
Του Χου! Χου! Χου!
Του Χα! Χα! Χα!
Τζ' α! Μάννα μου.
Π' αγγρίστην αναστέναξα. Τζει!

Είσην καρτζίν μου ράστιν
εφτά χωρκά κατά σειράν
τζ' έπιασεν τα η βράστη!
Αγιά Χρυσορογιατίσσα. Τζει!
Που 'σαι καρτζίν της Φύτης
να γλέπεις την μουζούραν μου
που ππέφτει μανισή της.
Νάτουν που να 'χα σήμερα. Τζει!
Μάλι μου την Αθήναν
έδκιουν της την για να μου θικιά
έναν φιλίν τον μήναν.

Το τραγούδι αυτό έχει γραφτεί το 1949 από τον Θεόδουλο Καλλίνικο ο οποίος το πήρε από τον Γεώργιο Βορκά που καταγόταν από τα Λεύκαρα και ήταν 61 ετών. Σε μια σημείωσή του που είχε στη βιβλίο «Κυπριακή Λαϊκή Μούσα», έχει γράψει ότι το συγκεκριμένο τραγούδι είναι πανάρχαιο. Όταν ήθελαν να τραγουδήσουν το τραγούδι αυτό έδιναν εντολή στον βιολιστή να παίζει την «παπαθικιάν» και έτσι όλοι όσοι παραβρίσκονταν εκεί τραγουδούσαν μαζί το τραγούδι και μάλιστα πρόφεραν με δύναμη τη φράση «χι» ή «χου» καθώς χτυπούσαν δυνατά τα χέρια τους. Η λέξη παπαθικιά (η γυναίκα του ιερέα) έχει αντικατασταθεί με τη λέξη «μουζουρού» (μελαχρινή γυναίκα) στην ηχογράφιση και αυτό δεν έχει γίνει από συντηρητισμό. Απλά οι τραγουδιστές του τραγουδιού αυτού ήξεραν πότε να αναφέρουν τη μία λέξη και πότε την άλλη ανάλογα με το κοινό που είχαν απέναντί τους. Και μιας και το τραγούδι μεταδίδεται στον αέρα και μπορεί να ακουστεί παντού ήταν πιο σωστό να γίνει η αλλαγή αυτή (Πηγή: Θεόδουλος Καλλίνικος).

Λούλλα μου, Μαρούλλα μου

Εψές η νύκτα 'σιόνιζεν,	τζ' εξηφανερωθήκαν.
Λούλλα μου, Μαρούλλα μου	Νωστά π' αγαπηθήκαμεν, Λούλλα μου...
τζαι τα πουλιά μαρκώσαν.	έππεφτα τζ' εν εκάμμουν.
Τζ' εγιώνι μεσ' τ' αγκάλια σου,	Τζ' ελάλουν: Παναΐα μου! Λούλλα μου...
Λούλλα μου, Μαρούλλα μου	οι άλλοι πώς βαστάγουν!
κρυότην εν ένωσα.	Εις τον γυρόν της θάλασσας, Λούλλα μου...
Εψές η νύκτα μια ήτουν, Λούλλα μου...	να πα' να ορκιστούμεν.
τζαι πόψε δκυό γινήκαν.	Τζ' ωσπόσ' η θάλασσα νερόν, Λούλλα
Τζ' εν οι καμοί σου μουζουρού, Λούλλα	μου...
μου...	να μεν ποχωριστούμεν.

Το τραγούδι από για πολλά χρόνια ακόμα και μέχρι και σήμερα δεν λείπει από σχεδόν καμία διασκέδαση. Μετά από αρκετό ποτό, έφτανε η ώρα για το τραγούδι αυτό και έτσι ο οικοδεσπότης κτυπούσε το πιάτο του με το πιρούνι του κάνοντάς το έτσι να κουδουνίσει. Ήταν το σήμα ότι κάποιος ήταν σε θέση να πει κάτι (ή να τραγουδήσει) και έτσι έπρεπε όλοι να του δώσουν προσοχή. Όταν το τραγούδι τελείωνε όλοι χτυπούσαν τα πιρούνια τους πάνω στο πιάτο τους κάνοντας ένα διακριτικό άκουσμα με το οποίο έδειχναν την ικανοποίησή τους (Πηγή: Θεόδουλος Καλλίνικος).

Η Αντρονίκη

Εμάθετε τι 'γίνην σε μέρη ελληνικά	Φορεί τα πατταλόνια τζαι πα' στον καβενέν
'ντύτην η Αντρονίκη ρούχα 'βρωπαϊκά.	

του καβετζή προστάζει καβέν τζαι
ναρκιλλέν.

Τραβά τζ' έναν τραπέζιν τζαι μιαν μάτσαν
χαρκιά

τζ' αρκίνησεν να παίζει μ' έναν
παλληκαράν.

Δκυό φίλοι του αρφού της την
αγωνίσασιν

πάσιν στον Ευαντζέλην τζαι του το
είπασιν.

Π' άκουσεν ο Βαντζέλης, πολλά
θυμώθηκεν

επήεν εις το σπίτιν καλά 'ρματώθηκεν.

Πκιάννει ευτύς την στράταν τζαι πα' στον
καβενέν

βρίσκει την Αντρονίκην φουμάρει
ναρκιλλέν.

- Κρίμαν σε Αντρονίκη την τέγνην
πόπιασες

ούλλην την γενεάν μας εσου αντρόπιασες.

- Άφησ' με ρε Βαγγέλη να παίξω τα
χαρκιά

με τούντο παλληκάριν αφούς με αγαπά.

Τραβά το λιβορβόριν την λιβορβόρησεν
που το δεξίν βυζίν της η σφαίρα πέρασεν.

Σύρνει τζαι το μασαίριν που μεσ' στην
θήκην του

τζ' έσφαξεν την αμέσως την Αντρονίκην
του.

Τζειαμαί που την εφκάλλαν απού τα
σπίθκια της

μιτσοί τζαι μιάλ' εκλαίαν τα μαύρα
βρύθκια της.

Ποτζεί που την ερέσσαν ούλλοι εκλαίασιν
κρίμαν στην ομορκιάν της ούλλοι ελέασιν.

Τζ' άμαν την επαινούσαν απού τα
μαχαζιά

μιτσοί τζαι μιάλ' εκλαίαν τα άσπρα της
βυζιά.

Τζ' αντάν την επαινούσαν απού τον
καβενέν

εσπάζαν τα φεντζάνια που πίνναν τον
καβέν.

τζ' όταν την κατεβάζαν μέσα στο μνήμαν
της

δύο φίλοι του αρφού της είχαν το κρίμα
της.

Το τραγούδι της «Αντρονίκης» είναι αφηγηματικό και αναφέρεται σε μια πραγματική ιστορία. Η ιστορία αυτή έχει λάβει χώρα στην Ελλάδα περί τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, αρχές του 20ού αιώνα. Έχει πάρει διάφορες μορφές μέσα από τις παραλλαγές που έχουν γίνει σε κάθε τόπο. Για παράδειγμα, μια παραλλαγή αναφέρει: «Εμάθετε τι ἴγνην στις Πόλης τα χωριά....», ενώ μια άλλη παραλλαγή αναφέρει ότι: «Εμάθετε τι ἴγνην στις Πάτρας τα χωριά....». Η παραλλαγή που παρουσιάζεται πιο πάνω αναφέρεται αόριστα: «Εμάθετε τι ἴγνην σε μέρη ελληνικά...». Πολλοί αναφέρουν ότι το τραγούδι αυτό χρονολογείται γύρω στο 1930 αφού το έχουν ακούσει από τις μανάδες και τις γιαγιάδες τους οι οποίες το έχουν ακούσει από ποιητάρηδες της εποχής εκείνης. Βάση του γεγονότος ότι οι ποιητάρηδες μετέτρεπαν γεγονότα της επικαιρότητας σε τραγούδια, αντικαθιστούσαν με κάποιο τρόπο τα μέσα ενημέρωσης επομένως το τραγούδι αυτό πρέπει να ήταν σχετικά πρόσφατο. Η υπόθεση αυτή ενισχύεται και από την ύπαρξη ενός τραγουδιού το οποίο έχει φανεί την ίδια εποχή στη Μικρά Ασία και το οποίο παρουσιάζει την ίδια ακριβώς ιστορία. Παρόλα αυτά η μικρασιατική παραλλαγή δεν έχει την ίδια μελωδία με την κυπριακή. Επομένως, το τραγούδι αυτό μπορεί να μην έφτασε στην Κύπρο αλλά να το έχει φέρει κάποιος ποιητάρης της εποχής σε μορφή στίχου και να το έκανε ο ίδιος τραγούδι μελοποιώντας το. Το τραγούδι αυτό ακούστηκε για πρώτη φορά από τον Αντρέα Μαπούρα και μετά από άλλους ηλικιωμένους σε διάφορες παραλλαγές στο στίχο.

Η Ροδαφνούσα

Κάτω στους πέντε ποταμούς κάτω στες πέντε βρύσες

έσει τρεις κόρες όμορφες τρεις καμαροφρυδούσες.

Την μίαν λαλούν την Αδορούν, την άλλην Αδορούσαν

την τρίτην την καλλύττερην λαλούν την Ροδαφνούσαν.

Τον μήναν που ἴγεννήθηκεν ούλλα τα δέντρ' αθθούσαν

επέφταν τ' άθθη πάνω της τζ' εμυρωθκιοκοπούσαν.

Ροδόσταμμαν η Αδορού, γλυκόν η Αδορούσα

μα το φιλίν του βασιλιά εν για την Ροδαφνούσαν.

«Κάπου 'ν που 'στράφτει τζαι βροντά, κάπου χαλάζιν ρίφκει

κάπου ο Θεός εθέλησεν μιαν χώραν ν' αναείρει».

«Μήδ' εν που 'στράφτει με βροντά, μηδέ χαλάζιν ρίφκει

η ρήαινα τες σκλάβες της ξαννοίει να της πούσιν».

Χαπάρκα τζαι μηνύματα της Ροδαφνούς να πάει.

«Άνου να πάμεν Ροδαφνού τζ' η ρήαινα σε θέλει.»

«Ίντα με θέλ' η ρήαινα τζ' ίνταν το μήνυμάν της;

Αν ένι για το ζύμωμαν να πάρω τες σανίδες

τζ' αν εν για το μαείρεμαν να πάρω τες κουτάλες

ειδέ τζ' αν ένι για χορόν, να πκιάσω τα μαντήλια».

«Άνου να πάμεν Ροδαφνού τζ' ότι τζ' αν θέλεις πκιάε».

Έμπην έσσω τζ' εφόρησεν ρούχα της φορεσιάς της

μήτε κοντά μήτε μακρυά, όσον της ελιτζιάς της.

Αππέσσω βάλλει πλουμιστά, αππέξω γρουσαφένα

τέλεια που πάνω έβαλεν τα μαρκαριταρένα

'ποδά κομμάτιν λασμαρίν να μεν την πιάσ' ο ήλιος

'πο τζει μήλον στο σέριν της τζαι παίζει το τζαι πάει.

Πκιάννει το τζείνον το στρατίν, τζείνον το μονοπάτιν

το μονοπάτιν βκάλλει την σης ρήαινας τον πύρκον.

Στέκεται δκιαλοΐζεται: Πώς να την σαιρετίσει;

«Τζαι να της πω μουσκοκαρκιά... μουσκοκαρκιά 'σει κόγγλους.

Τζαι να της πω τρανταφυλιά... τρανταφυλιά 'σει αγκάθκια.

Άτ' ας την σαιρετίσουμεν, σαν πρέπει, σαν αξίζει».

Εξέβην το 'ναν το σκαλίν τζ' εσούστην τζ' ελυΐστην

εξέβην τ' άλλον το σκαλίν τζ' εψιντροκανατζίστην.
«Ωρα καλή βασίλισσα τζαι ρή(γ)α θυ(γ)ατέρα
που λάμπεις πα' στον θρόνον σου σαν άσπρη περιστέρα.»
Τζαι πολοάτ' η ρήαινα μ' ένα στόμαν γεμάτον:
«Είδα σε τζ' εσπαγιάστηκα τζ' εκούμπησα στον τοίχον
τζ' έχασα τζαι τα λόγια μου που 'σεν να σου συντύχω.
Εγώ 'δα σ' εσπαγιάστηκα τζ' ο ρήας πώς να μείνει!
Έλα να πάμεν Ροδαφνού τζ' αφταίννει το καμίνιν».
«Δώσ' μου δκυό ώρες 'πομονήν τζαι δκυό καρτεροσύνην
να βάλω μιαν φωνήν μιτσιάν τζαι μιαν φωνήν μιάλην
πέρκι μ' ακούσ' ο βασιλιάς τζ' έρτει να με ποσπάσει».
« Τζαι βάλε μιάν τζαι βάλε δκυό τζαι βάλε όσες θέλεις
ο βασιλιάς εν μακριά νά 'ρτει να σε ποσπάσει».
Πάνω στο φαν πάνω στο πκιείν, ο βασιλιάς ακούει.
«Μουλλώστε ούλλα τα βκιολιά τζαι ούλλα τα λαούτα
τούτ' η φωνή που 'ξέβηκεν, εν της Αροδαφνούσας.
Σκλάβοι φέρτε τον μαύρον μου τον πετροκαταλύτην
που καταλυεί τα σίερα τζαι πίννει τον Αφρίτην».
Τζ' ώσπου να πεί «έσετε γειάν» έκοψεν σίλια μίλια
τζ' ώσπου να πούσιν «στο καλόν», έκοψεν άλλα σίλια
τζαι με τα νέφη παρπατά τζαι με τον ήλιον τρέσει
στην τρίτην την φτερνιστηρκάν στον πύρκον κατεβαίννει.
«Ελ' άνοιξε μου ρήαινα τζ' έχω μιάλην βίαν».
« Έπαρ' μου λλίην 'πομονήν, όσον πολλύν μιαν ώραν».
Κλωτσιάν της πόρτας έδωκεν μπαίνν' έσσω καβαλλάρης.
Τζαι βρίσκει την Αροδαφνούν στο γαίμαν τυλιμένην
τζαι βλέπει τζαι την ρήαιναν στα πεύτζια καθισμένην.

Αρπάσσει την Αροδαφνούν στα πεύτζια την καθίσκει

τζ' αρπάσσει τζαι την ρήαιναν στο γαίμαν την τυλίει.

Την Ροδαφνούν εθάψαν την παπάδες τζαι 'γουμένοι

την ρήαιναν εφάαν την δκυό σσύλλοι πεινασμένοι.

Η Ροδαφνούσα είναι ένα μεσαιωνικό τραγούδι το οποίο είναι βασισμένο σε ιστορικά γεγονότα. Όπως αναφέρει ο Λεόντιος Μαχαιράς, ο Φράγκος ρήγας Πέτρος Α' έχει αγαπήσει την αρχόντισσα Τζουάνα Λ' Αλεμά, χήρα του διοικητή της Χούλου της Πάφου και την άφησε έγκυο. Όταν ο βασιλιάς απουσίαζε στη Γαλλία, η ρήγαινα Ελεονώρα κάλεσε την αρχόντισσα Τζοάνα στο παλάτι και της έκανε φρικτά βασανιστήρια για να αποβάλει το έμβρυο. Δεν έγινε όμως αυτό και το βρέφος γεννήθηκε όμως κανένας δεν έμαθε για την τύχη του. Από την άλλη η Τζοάνα κλείστηκε στη φυλακή από τη Ρήγαινα για αρκετό καιρό. Το γεγονός αυτό μαθεύτηκε από τον ρήγα ο οποίος έστειλε στη ρήγαινα ένα μήνυμα αυστηρό από τη Γαλλία που ήταν. Τότε η ρήγαινα έβγαλε την Τζοάνα από τη φυλακή και την ανάγκασε να πάει να κλειστεί σε μοναστήρι. Όμως, ο λαός έβαλε στη θέση της αρχόντισσας μια φτωχή χωριατοπούλα, που άκουγε στο όνομα Ροδαφνούσα, και μέσα από τη φαντασία του έχει δώσει παραλλαγές στην ιστορία αυτή. Παρόλα αυτά δεν έχουν αλλάξει αρκετά από τα ιστορικά στοιχεία του τραγουδιού.

Το τραγούδι αυτό είναι μακροσκελές και τέτοιου είδους τραγούδια είναι σε μεγάλη γκάμα στην Κύπρο. Πιο παλιά στην Κύπρο υπήρχαν χώροι στους οποίους αφηγούνταν αυτά τα τραγούδια όπως είναι για παράδειγμα το αλώνι όπου με τες πολλές ώρες δουλειάς ήθελαν να ξεκουραστούν και έτσι επέλεξαν αυτό τον τρόπο, ή τα βράδια στο σπίτι καθώς ξεφλούδιζαν το «παμπάτζι» (Πηγές: Γεώργιος Αβέρωφ, Σώζος Τομπόλης).

Να σου γοράσω μηχανή

dolama dolamayı

getirin bağlamayı

nerden öğrendin hanım?

sen oyun oynamayı

akşam ben uyumadım

uykuma doyamadım

gasavet bastı beni

yar gelmiş duyamadım

çiğ yağar tekerlenir

öptükçe şekerlenir

çiğ düşer yerde kalmaz

güzellik sende kalmaz

Dilirga / Τηλλορκώτισσα

Dilirga'dan gece geçtim

Suyundan içtim

Badem gözlü bir yar sevdim

Kendimden geçtim

Yialalalalalalalala

Yialalalalalalalala

Yialalalalalalalala

Lalalalalalalala la

Esh'E-vereve-nan A-varava-stron

J'E-vereve-n mitsIN

mes TOUS vourouvou-s

efTA-varava plaNI-virivi-tes

YIA-vara-lourou-vourou-ta mou

Yialalalalalalala

Yialalalalalalala

Yialalalalalalala

Lalalalalalala la

Dilirga'nın tepeleri

Denize bakar

Köy kızları saçlarına

Çiçekler takar

Yialalalalalalala

Yialalalalalalala

Yialalalalalalala

Lalalalalalala la

J'ePI-virivi-an

J'EI-virivi-pan

TIs-virivi-s pellIS

pos E-vereve-n na PA-vararva-o

PE-vereve-ra

MA-vara-vroma-vara-ta mou.

Yialalalalalalala

Yialalalalalalala

Yialalalalalalala

Lalalalalalala la

2.2 Παραδείγματα από λαϊκούς μύθους της Κύπρου

Θεέ μου παντοδύναμε, δοξάζω το όνομά σου,

πάλε ζητώ τη χάρη σου τζαι τη βοήθειά σου.

Πρόκειται περί θαύματος, του Αποστόλου Ανδρέα

να το φωνάζω να ‘ακουστεί στη γενεά τη νέα.

Για μια γυναίκαν πο’χασεν, το ακριβόν παιδί της

που το’χε για παρηορκάν τζε μέλλον στην ζωήν της.

Είχε δεκατριών γρονών, παιδίν τζι ανάγιωνέντον

τζε Παντελή στο όνομα αυτή ονόμαζέντον.

Μίαν ημέραν έξαφνα, ο Παντελής εχάθει

τζι έβαλεν τη στα βάσανα τζε σε μεγάλα πάθη

Επιάσασειν τον Παντελή, χωρίς κανείς να ξέρει

επήραντον μέσα βαθκιά, στα τουρτζικα τα μέρη.

Ει στα σχολεία στέλνουντον, καλά τον εσπουδάσαν

Κατόπιν Χότζα κάμνουν τον, τζ’υστερα ησυχάσαν.

Τώρα ας τον αφήκουμεν εκεί να τους θκιαβάζει,

τζι ας έρτουμε στην μάναν του που είχε το μαράζει.

Είκοσι γρόνια έκλαιε για τουντην ιστορία

τζι Ανδρέας ο Απόστολος, λυπήθειν τη Μαρία.

«Όμως στην Κύπρον» είπεν της «πρέπει να ξεκινήσεις,

για να ‘ρτεις εις τη χάρη μου, διά να προσκυνήσεις».

Ο Άγιος δοξάζω τον, πως ε’ να τα γιουτίσει

πιάνει τζ’ο Χότζας προς τα ‘κει, στην Κύπρο να γυρίσει.

Αφού εν θέλημα Θεού τζε θαύμαν των Αγίων
φέρνουν τους ράστην τζε τους θκιο, να μπούσι σε ένα πλοίο.

Ο Χότζας άμα τζ'είδεν την, γνώρισε τη Μαρία,
πως ήταν η μητέρα του, βεβαίως η ίδια.
Άψασειν πάνω του φωθκιές, λαμπρά τζε δε βαστάνει,
πάει κοντά της τζε 'κατσε ευθείς, τζαιρό δε χάνει.

Λαλεί της «Πες μου να χαρείς, ποιον είναι το όνομά σου
τζε ποιον είναι το μέρο σου, σωστό με την καρκιάν σου.»
«Τό όνομά μου» λέγει του, «Με λέγουσιν Μαρία,
τζε η πατρίδα μου σωστά, που την Μικράν Ασία.»
Λαλεί της «Που τα λόγια σου τζε που την ιστορία,
θα 'χεις παιδί στον πόλεμο, εσύ τζυρά Μαρία»
Αμέσως αναστέναξε τζε έκλαψεν η Μαρία
«Ας ήταν εις τον πόλεμον, Χότζα τζε να τον είδα»

«Πες μου», λαλεί της, «να χαρείς, τα μάδκια τζε το φως σου,
ίσως τζε ξέρω τίποτε τζε πω σου για το γιό σου»
«έχει στο πρόσωπον ελιά τζε εις το στήθος άλλη,
τζε εις τη βούκκαν την δεξιά, δευτερήν πιο μεγάλη»

Λαλεί της «Είναι ζωντανός, ο γιος σου που γυρεύκεις
τζε Παντελής στο όνομα τζυρά αν δεν πιστεύκεις»
Λέει του, «Πες μου να χαρείς αν είδες το παιδί μου
τζε γίνου Αγι' Αρχάγγελος τζε πάρε την ψυχήν μου».

Λαλεί της, «Φερ ‘το χέρι σου, μάνα να το φιλήσω
τζε γλυκοφίλαμε τζε ‘συ, να σου ομολοήσω.»

Αφού εφάνερώθηκεν το θαύμαν του Αγίου
έγινηκεν ανάστατον το πλήρωμα του πλοίου.

Πως ήταν μάνα τζε παιδί, άμα βεβαιωθήκαν,
ούλοι που την συγκίνηση, τα κλάματα λουθήκαν.

Παρασκευήν ή Σάββατο νομίζω του Λαζάρου,
Έφτασαν εις τη Λάρνακα, που ‘χει να ξεμπαρκάρουν.

Μέσα στον ‘Αι Λάζαρο ευτείς τους οδηγήσαν,
τη γρέα τζε τον Παντελή, τζούλοι επροσκυνήσαν.

Μέσα στη Σκάλαν έγινε τότε γιορτή μεγάλην,
που στράφηκεν ο Πάντελης στην πίστην που’τουν πάλι.

Είκοσι γρόνια χασιμιός, σαν να’ταν πεθαμένος
που’ταν από τη μάναν του, μακρά αποχωρισμένος.

Είναι πολλά τα θαύματα, στον κόσμο που γινήκαν
είχε τυφλούς που βλέψασειν τζε το διηγηθήκαν.

Απόστολε Ανδρέα μου, η χάρη σου μεγάλη
που ‘χεις την έκκλησία σου κοντά στο Παραγιάλι.

Απόστολο σ’ανάδειξεν Ο Πλάστης τζε Θεός μου,
δοξάζω σε που βοηθάς τζε με τζ’ολου του κόσμου.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1 Περίληψη

Στην έρευνα έχουν συμμετάσχει 6 μουσικοί (τρεις Ελληνοκύπριοι και τρεις Τουρκοκύπριοι) της Κύπρου από τους/τις οποίους/ες η ερευνήτρια, πήρε συνέντευξη διάρκειας περίπου μιας ώρας (ή περισσότερη ή και λιγότερη, ανάλογα με την περίπτωση). Οι ερωτήσεις της συνέντευξης έχουν να κάνουν με την παραδοσιακή μουσική, τους λαϊκούς μύθους καθώς επίσης και την πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου. Για την επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων έγινε απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων και ανάλυση και παρουσίαση των απόψεων των συμμετεχόντων με βάση τους άξονες των ερευνητικών ερωτημάτων. Οι συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα είναι 3 παραδοσιακοί μουσικοί από την ελεύθερη Κύπρο και 3 παραδοσιακοί μουσικοί από την τουρκοκυπριακή πλευρά. Τόσο οι μουσικοί που προέρχονται από την ελληνοκυπριακή πλευρά όσο και μουσικοί που προέρχονται από την τουρκοκυπριακή πλευρά έχουν αναζητηθεί μέσα από άτομα τα οποία μελετούν την Κυπριακή παράδοση και τα οποία θα μπορούσαν να δώσουν στοιχεία στην ερευνήτρια ούτως ώστε να μπορεί να έρθει σε επαφή μαζί τους. Επίσης έχει γίνει και έρευνα για την παραδοσιακή μουσική και λαϊκούς μύθους της Κύπρου μέσα από ερωτηματολόγια που δόθηκαν σε κάτοικους διάφορων χωριών του νησιού από όλες τις επαρχίες. Τα ερωτηματολόγια έχουν δοθεί κυρίως σε χωριά της ελεύθερης επαρχίας Αμμοχώστου, καθώς στην περιοχή εκεί ο πολιτισμός και η παράδοση είναι μέσα στη ζωή των κατοίκων. Επίσης, υπήρχε και σκέψη για να δοθούν ερωτηματολόγια σε δικοινοτικές κοινότητες της Κύπρου στις οποίες ζουν μαζί Τουρκοκύπριοι και Ελληνοκύπριοι. Τέτοιες κοινότητες είναι αυτές της Χούλου που βρίσκεται στην επαρχία Πάφου και της Πύλας που βρίσκεται στην επαρχία Λάρνακας. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα αυτή ήταν άτομα τα οποία γνώριζαν καλά την παράδοση της Κύπρου και τα οποία συμμετέχουν στις διάφορες

πολιτιστικές και άλλες παραδοσιακές εκδηλώσεις έτσι ώστε να εξαχθούν έγκυρα αποτελέσματα.

3.2 Φιλοσοφικό Πλαίσιο

3.2.1 Είδος Έρευνας

Η παρούσα έρευνα, είναι ποιοτική λόγω του ότι ασχολείται μόνο με τις απόψεις έξι λαϊκών και παραδοσιακών μουσικών τις οποίες μελετά και αναλύει χωρίς ποσοτικοποίηση δεδομένων. Υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ της ερευνήτριας και των ατόμων που λαμβάνουν μέρος στην έρευνα. Αποφασίστηκε να γίνει ποιοτική έρευνα λόγω του ότι έπρεπε να μελετηθούν οι διάφορες απόψεις των μουσικών για την παραδοσιακή μουσική και λαϊκούς μύθους της Κύπρου μέσα από συνεντεύξεις με πολλαπλά δεδομένα και ποιοτική ανάλυση. Πρέπει να σημειωθεί ότι το κάθε άτομο είναι μοναδικό σε μια έρευνα και αξίζει ατομικής μελέτης (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2005:242). Επίσης η έρευνα αυτή είναι και ποσοτική λόγω του ότι μελετά την παραδοσιακή μουσική και τους λαϊκούς μύθους μέσα από ερωτηματολόγιο το οποίο έχει δοθεί σε κατοίκους διάφορων χωριών της Κύπρου.

Ένας άλλος τρόπος ταξινόμησης είναι η ταξινόμηση ανάλογα με τις περιοχές μελέτης της κάθε έρευνας, καθώς και με βάση τον τρόπο που συλλέγονται τα δεδομένα της έρευνας. Με βάση αυτούς τους τρόπους ταξινόμησης οι έρευνες μπορούν να ταξινομηθούν σε έρευνες ερωτηματολογίου, έρευνες συνέντευξης, έρευνες παρατήρησης και έρευνες σταθμισμένου τεστ. Η παρούσα έρευνα, σύμφωνα με τη συγκεκριμένη ταξινόμηση είναι ποιοτική έρευνα συνέντευξης και ποσοτική έρευνα ερωτηματολογίου. (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2005)

Τέλος, ένας ακόμα τρόπος ταξινόμησης των ερευνών είναι βάση του σκοπού της κάθε έρευνας. Εδώ υπάρχουν δύο είδη: (α) η βασική έρευνα, η οποία δίνει νέες γνώσεις χωρίς να παράγει αποτέλεσμα με την έννοια του τελικού «προϊόντος», κάτι που ισχύει

στην περίπτωση της παρούσας έρευνας και (β) η εφαρμοσμένη έρευνα, που είναι περισσότερο πρακτική και έχει ως υποκατηγορία την έρευνα δράσης η οποία γίνεται για βελτίωση κάποιων συνθηκών.

3.2.2 Πορεία διεξαγωγής της έρευνας

Καταρχήν, με τη βοήθεια της βιβλιογραφικής ανασκόπησης που πραγματοποιήθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, έγινε σαφές το πώς πρέπει να ετοιμαστούν οι ερωτήσεις της συνέντευξης που θα η ερευνήτρια καθώς επίσης και οι ερωτήσεις κλειστού κυρίως τύπου που θα περιλαμβάνει το ερωτηματολόγιο. Στη συνέντευξη συμμετείχαν 6 παραδοσιακοί μουσικοί της Κύπρου τόσο από την τουρκοκυπριακή πλευρά όσο και από την ελληνοκυπριακή πλευρά και στο ερωτηματολόγιο συμμετείχαν 100 κάτοικοι από διάφορα μέρη της Κύπρου.

Προτού αρχίσουν οι συνεντεύξεις, θεωρήθηκε απαραίτητο η ερευνήτρια να κάνει ένα μικρό πρόλογο προς τους συμμετέχοντες ώστε να τους δώσει το σκοπό της συνέντευξης καθώς επίσης και να τους ενημερώσει για τη διατήρηση της ανωνυμίας (αν φυσικά το θέλουν αλλιώς λόγω του ότι είναι γνωστοί στην Κύπρο να αναφερθούν τα ονόματά τους) τους και για θέματα εμπιστευτικότητας. Επίσης θεωρήθηκε απαραίτητο να γίνει σαφές ότι θα πρέπει να απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις με συνέπεια και ειλικρίνεια. Η συνέντευξη έχει διεξαχθεί σε ατομικό επίπεδο (είτε με συνάντηση είτε μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας), και διάρκεσε περίπου 60 λεπτά ανάλογα με την περίπτωση. Η συνέντευξη έχει ηχογραφηθεί έπειτα από την άδεια των συμμετεχόντων. Τέλος με τη συλλογή όλων των δεδομένων από τις συνεντεύξεις και την απομαγνητοφώνησή τους, έχει γίνει επεξεργασία των δεδομένων ώστε να μπορούν να αναλυθούν και να παρουσιαστούν.

Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης έχει γίνει ερώτηση για το αν οι ερωτώμενοι γνώριζαν μύθους της κυπριακής παράδοσης. Αν γνώριζαν, τότε τους ζητήθηκε να

αφηγηθούν το μύθο του αϊ Γιώργη. Μέσα από αυτή την αφήγηση θα γίνει κατανοητό αν υπάρχουν διαφορές στον τρόπο αφήγησης μεταξύ των έξι ερωτώμενων.

Όσον αφορά το ερωτηματολόγιο, αυτό έχει δοθεί παρουσία της ερευνήτριας για το λόγο ότι έχει περάσει από διάφορα μέρη της Κύπρου και επομένως θα ήταν πιο εύκολο για αυτήν να τα μαζέψει και να τα επεξεργαστεί με το στατιστικό πακέτο SPSS.

3.3 Μέσο Συλλογής Δεδομένων

Το μέσο συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιείται στην παρούσα πτυχιακή εργασία είναι η συνέντευξη και το ερωτηματολόγιο. Σκοπός είναι να διατυπωθούν οι απόψεις 6 λαϊκών μουσικών και ποιητών καθώς επίσης και 100 κατοίκων του νησιού και απο τις δυο κοινότητες για την παραδοσιακή μουσική, τους λαϊκούς μύθους και την πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου αλλά και οι απόψεις. Η συνέντευξη περιλαμβάνει 10 ερωτήσεις. Το ερωτηματολόγιο είναι χωρισμένο σε 2 μέρη, στο πρώτο μέρος συμπληρώνονται τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτηθέντων, το δεύτερο μέρος έχει να κάνει με την παραδοσιακή μουσική και τους λαϊκούς μύθους της Κύπρου.

Γνωρίζοντας πολύ καλά τις οδηγίες που δίνει ο υπεύθυνος καθηγητής, η ερευνήτρια έχει ακολουθήσει πιστά κάποιες πρακτικές, όπως είναι η δοκιμαστική συνέντευξη, ώστε να μπορούν να χειριστούν περιπτώσεις που καταγράφονται συμπεράσματα και ευαίσθητα δεδομένα των ερωτηθέντων. Καθώς η ερευνήτρια δεν έχει προηγούμενη πείρα στις συνεντεύξεις ως ερευνητικό εργαλείο, θεωρήθηκε σημαντικό να γίνει μια δοκιμαστική συνέντευξη, πράγμα που βοηθά στην πιο αξιόπιστη συλλογή των δεδομένων και στην αποφυγή λαθών που μπορεί να κάνει η ερευνήτρια χωρίς την απαραίτητη πρόβλεψη τους. Μέσα από αυτή τη δοκιμαστική συνέντευξη, μπορούν να εντοπιστούν όλα τα λάθη που μπορεί να παρουσιαστούν και λαμβάνονται μέτρα ώστε να αποφευχθούν (Bell, 2007) κατά την πραγματική συνέντευξη που έχει γίνει αργότερα με τους λαϊκούς ποιητές και μουσικούς της Κύπρου.

Η συνέντευξη που χρησιμοποιείται στην παρούσα μελέτη είναι μια ημι-δομημένη συνέντευξη. Το είδος των ερωτήσεων που εμπεριέχονται στη συνέντευξη είναι ερωτήσεις ανοικτού τύπου, ώστε να επιτρέπουν στους συμμετέχοντες να εκφράσουν ελεύθερα τις απόψεις τους αποφεύγοντας κάποια καθοδήγηση στις απαντήσεις τους ή έκφραση προσδοκιών από μέρους της ερευνήτριας. Οι ερωτήσεις επίσης, είναι διατυπωμένες με απλά λόγια ώστε και οι ερωτηθέντες να μπορούν να κατανοήσουν τις ερωτήσεις αλλά και η ερευνήτρια να μπορεί να τις υποβάλει χωρίς να υπάρχουν ιδιαίτερα προβλήματα επικοινωνίας.

Η καταγραφή δεδομένων σε μια συνέντευξη, γίνεται με δύο τρόπους: (α) Με τη χρήση μαγνητοφώνου και (β) με την καταγραφή των απαντήσεων από την ερευνήτρια την ώρα της συνέντευξης. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω σε αυτή την ενότητα, η ανάκτηση των δεδομένων θα γίνει με την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων. Η μέθοδος αυτή επιλέχθηκε λόγω του ότι είναι αξιόπιστη και ακριβής και δεν παρουσιάζει κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα στην ανάλυση των δεδομένων.

Επίσης, όσον αφορά τις ερωτήσεις που θα περιλαμβάνονται στο ερωτηματολόγιο, αυτές πρόκειται να είναι ερωτήσεις κλειστού τύπου (πολλαπλής επιλογής).

3.5 Καθορισμός Πληθυσμού – Δείγμα

Τον πληθυσμό αυτής της έρευνας αποτελούν μουσικοί από την Κύπρο αλλά και κάτοικοι του νησιού, δηλαδή ενήλικες, οι οποίοι έχουν γνώσεις πάνω στην παράδοση της Κύπρου.

Οι συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα είναι 6 λαϊκοί ποιητές και μουσικοί της Κύπρου: Έχει γίνει επικοινωνία με τους συμμετέχοντες κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας με την ερευνήτρια και πρόκειται να επεξηγηθεί ο σκοπός και οι ανάγκες συμμετεχόντων στην έρευνα. Στη συνέχεια έχει ζητηθεί εθελοντικά η συμμετοχή των λαϊκών ποιητών και μουσικών στη διαδικασία. Οι τρεις συμμετέχοντες που προέρχονται από την ελληνοκυπριακή κοινότητα είναι οι ακόλουθοι: ο Λάρκος Λάρκου, ο Γιώργος Σοφοκλέους και η Αντρούλλα Σιάτη. Από την τουρκοκυπριακή

κοινότητα οι ακόλουθοι: ο Ertem Gal, η Engul Atamet και ο Selguk Garanti. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- (1) Είναι λαϊκοί ποιητές ή μουσικοί της Κύπρου
- (2) Έχουν γνώσεις σχετικά με το θέμα της παρούσας μελέτης.
- (3) Έχουν εμπειρίες σχετικά με το θέμα της παρούσας μελέτης.
- (4) Έχουν ηλικία άνω των 18 χρονών
- (5) Είναι άνδρες και γυναίκες

Επίσης, οι συμμετέχοντες στην έρευνα με τη διεξαγωγή του ερωτηματολογίου είναι κάτοικοι της Κύπρου. Έχουν αναλυθεί συνολικά ερωτηματολόγια τα οποία δόθηκαν μέσα από δειγματοληψία με επιλογή στα άτομα αυτά. Οι συμμετέχοντες σε αυτό τον τύπο έρευνας πρόκειται να έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- (1) Είναι κάτοικοι της Κύπρου (τουρκοκύπριοι και ελληνοκύπριοι)
- (2) Έχουν γνώσεις σχετικά με το θέμα της παρούσας μελέτης.
- (3) Έχουν εμπειρίες σχετικά με το θέμα της παρούσας μελέτης.
- (4) Έχουν ηλικία άνω των 18 χρονών
- (5) Είναι άνδρες ή γυναίκες.

3.6 Παραδοχές της Έρευνας

Οι παραδοχές είναι προϋποθέσεις ώστε μια συνθήκη να ισχύει και χωρίς την συνθήκη αυτή, να μην μπορεί να προχωρήσει κάποια διερεύνηση (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2005).

Στην παρούσα έρευνα, βασική παραδοχή είναι ότι οι συμμετέχοντες έχουν γνώσεις σχετικά με την παραδοσιακή μουσική της Κύπρου αλλά και με τους λαϊκούς μύθους και πολιτιστική κληρονομιά του νησιού.

Ακόμα μια παραδοχή είναι η διαδικασία επιλογής των συμμετεχόντων στην έρευνα, καθώς αυτό έγινε εθελοντικά. Συνεπώς, τα άτομα που θα επιλεγθούν να συμμετέχουν μπορεί να έχουν γενικότερα και μια πιο θετική στάση στο θέμα της έρευνας, κάτι βέβαια που δεν είναι σίγουρο και θα διαφανεί στην ανάλυση των αποτελεσμάτων.

Τέλος το γεγονός ότι οι ερωτηθέντες είναι λαϊκοί ποιητές και μουσικοί, τότε, μπορεί να αποβεί ωφέλιμο στην αξιοποίηση των συμπερασμάτων της παρούσας έρευνας, αφού πιθανόν να δώσουν απόψεις και σκέψεις οι οποίες θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη της παραδοσιακής μουσικής αλλά και στην εφαρμογή δράσεων για τη διατήρησή της. .

3.7 Κανόνες δεοντολογίας και ηθικής

Πέρα από την επιλογή των ερωτηθέντων έπρεπε να ληφθούν υπόψη κάποιοι κανόνες δεοντολογίας οι οποίοι βοηθούν την ερευνήτρια να διεξάγει την έρευνα. Μέσα από αυτούς τους κανόνες, φαίνεται ότι δεν είναι αναγκαστικό κάποιος να δώσει απαραίτητα τη συνέντευξη ή να απαντήσει στο ερωτηματολόγιο. Αν υπάρξει περίπτωση που το ίδιο το άτομο για κάποιο λόγο το αρνηθεί, τότε μπορεί να γίνει ξανά τυχαία δειγματοληψία και να επιλεγεί κάποιο άλλο άτομο. Σύμφωνα με τους Παπαναστασίου & Παπαναστασίου (2005), υπάρχουν οι ακόλουθοι κανόνες δεοντολογίας οι οποίοι λήφθηκαν υπόψη στην παρούσα έρευνα:

- Δεν υπάρχει εξαναγκασμός να λάβουν μέρος οι ερωτηθέντες στην έρευνα για αυτό και μπορούν να αποχωρήσουν άμα το θέλουν.
- Σκοπός των ερευνών είναι να φέρουν ευεργετικά αποτελέσματα για την κοινωνία.
- Τα άτομα που λαμβάνουν μέρος στην έρευνα πρέπει να προστατεύονται από οποιονδήποτε κίνδυνο.
- Οι προσωπικές πληροφορίες των ατόμων που συλλέγονται για τους σκοπούς της έρευνας, είναι εμπιστευτικές και προστατεύονται από το νόμο περί ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων.
- Τα άτομα που συμμετέχουν στην έρευνα δεν θα πρέπει να παραπλανώνται.
- Τα δεδομένα που συλλέγονται από την έρευνα δεν πρέπει να αλλάζονται.

- Η ερευνήτρια δεν θα πρέπει να χρησιμοποιήσει στοιχεία ή αποτελέσματα από άλλες έρευνες αν δεν χρησιμοποιήσουν την αντίστοιχη βιβλιογραφία.
- Τα άτομα που χρησιμοποιούνται στην έρευνα θα πρέπει να δίνουν αληθινές απαντήσεις και πληροφορίες ώστε να βγαίνουν πραγματικά αποτελέσματα μέσα από τις απαντήσεις τους αυτές.
- Στα άτομα που πρόκειται να λάβουν μέρος στην έρευνα θα δοθούν οι ερωτήσεις για να τις διαβάσουν..

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

4.1 Περίληψη

Το κεφάλαιο αποτελέσματα συνοψίζει τα αποτελέσματα της έρευνας σύμφωνα με τις απαντήσεις που πάρθηκαν από τις συνεντεύξεις που έγιναν σε έξι συνολικά άτομα. Έχουν γίνει συνολικά 6 συνεντεύξεις, τρεις από Ελληνοκύπριους μουσικούς και τρεις από Τουρκοκύπριους. Τα αποτελέσματα αφορούν τις θέσεις και τις δράσεις των ατόμων που ασχολούνται με την παραδοσιακή μουσική, το ρόλο της παραδοσιακής μουσικής απέναντι στις δύο κοινότητες της Κύπρου, και τις προοπτικές ανάπτυξης και αξιοποίησης της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής ως τουριστική βιομηχανία, όπως αυτές διατυπώθηκαν μέσα από τις συνεντεύξεις.

4.2 Εισαγωγή

Στην παρούσα μελέτη, σκοπός ήταν να γίνει μια ανασκόπηση και να ερευνηθεί τη σημασία που έχουν η παραδοσιακή μουσική και οι παραδοσιακοί μύθοι της Κύπρου στις κοινότητες της Κύπρου και την κοινή πολιτιστική κληρονομιά του τόπου. Επίσης η παρούσα έρευνα είχε σκοπό να γίνει κριτική παρουσίαση της πολιτιστικής πολιτικής όσο αφορά την παραδοσιακή μουσική και μύθους, θα γίνει ανασκόπηση δράσεων που αξιοποιούν αυτές τις πτυχές της πολιτιστικής κληρονομιάς (π.χ. δικοινοτικά φεστιβάλ και εκδηλώσεις) και τέλος θα αποτιμηθούν οι προοπτικές ανάπτυξης και θα προταθούν δίοδοι αποτελεσματικότερης αξιοποίησης της παραδοσιακής μουσικής και μύθων. Μέσα από την επισκόπηση αυτή, εξάγονται κάποια συμπεράσματα για την πορεία της παραδοσιακής μουσικής στην Κύπρο και πως αυτή μπορεί να λειτουργήσει ως άξονας σύνδεσης των δύο κοινοτήτων της Κύπρου.

Σύμφωνα με το σκοπό της παρούσας έρευνας, παρουσιάζονται στα επόμενα υπό-κεφάλαια και τα αντίστοιχα αποτελέσματα τα οποία προέκυψαν από τις συνεντεύξεις που έγιναν προς τρεις Ελληνοκύπριους και 3 Τουρκοκύπριους παραδοσιακούς μουσικούς. Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στην αρχή στην παρούσας έρευνας θα βοηθήσουν στην εξαγωγή των απαραίτητων συμπερασμάτων και των προτάσεων της έρευνας αυτής.

Στην έρευνα αυτή έχουν συμμετέχει από την ελληνοκυπριακή κοινότητα με τη σειρά που αναφέρονται στα αποτελέσματα οι: Λάρκος Λάρκου,(45 χρόνων), Γιώργος Σοφοκλέους (61 χρόνων) και Ανδρούλλα Σιάτη, (62 χρόνων). Επίσης από την τουρκοκυπριακή κοινότητα έχουν συμμετέχει οι: ο Ertem Gal (40 χρόνων) ,η Engul Atamet (42 χρόνων) και ο Selguk Garanti (65 χρόνων).

4.3 Αποτελέσματα

Αρχικά οι ερωτώμενοι έχουν ερωτηθεί σχετικά με το πόσα χρόνια ασχολούνται με την παραδοσιακή μουσική της Κύπρου. Ο Λάρκος Λάρκου, έχει απαντήσει ότι ασχολείται γύρω στα 20 περίπου χρόνια, και τα 10 από αυτά σε ακαδημαϊκό επίπεδο (Διδακτορικό) το οποίο και εγκατέλειψε. Ο Γιώργος Σοφοκλέους ο δεύτερος συμμετέχοντας απάντησε ότι ασχολείται με την παραδοσιακή μουσική συστηματικά εδώ και 20 χρόνια. Η τρίτη συμμετέχουσα, η Αντρούλλα Σιάτη έχει απαντήσει ότι ασχολείται με την παραδοσιακή μουσική τα τελευταία 36 χρόνια και συνεχίζει τις μελέτες της από 1992 με τα κυπριακά τραγούδια (κυπριακούς σκοπούς). Ο τέταρτος συμμετέχοντας ο Ertem Gal, έχει αναφέρει ότι ασχολείται με την κυπριακή παραδοσιακή μουσική κατά τα τελευταία 30 χρόνια. Έχει κάνει προσωπικές έρευνες αλλά και καταγραφή λαογραφικών στοιχείων. Επίσης έχει εκδώσει 7 συνολικά βιβλία λαογραφικού περιεχομένου, ήταν παραγωγός σε 15 ντοκιμαντέρ σχετικά με τη λαϊκή ποίηση, έχει γράψει 5 λαογραφικά χοροδράματα από τα οποία τα 2 έχουν μεταφραστεί στα τούρκικα καθώς επίσης και στίχους για πολλά τραγούδια τα οποία έχουν επενδυθεί με την παραδοσιακή ή κυπριακή μουσική. Η πέμπτη συμμετέχουσα, η Engul Atamet ασχολείται με την παραδοσιακή μουσική από το 2003 και έχει παίξει ούτι σε μια μουσική ομάδα δημοτικών χορών το 2008 και πριν από αυτό έχει παρευρεθεί σε ένα δικοινοτικό ερευνητικό έργο λαϊκής μουσικής ως συντονιστής ερευνητής και βοηθός. Τέλος, ο έκτος συμμετέχοντας ο Selguk Garanti, ασχολείται με την κυπριακή παραδοσιακή μουσική από τότε που γεννήθηκε αλλά τα τελευταία 11-12 χρόνια άρχισε να παίζει βιολί σε παραδοσιακούς χορούς.

4.3.1 Θέση της παραδοσιακής μουσικής και μύθων στην πολιτιστική πολιτική της Κύπρου

Όσον αφορά τη θέση της παραδοσιακής μουσικής και των μύθων στην πολιτιστική πολιτική της Κύπρου, έχουν γίνει οι αντίστοιχες ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες και τα αποτελέσματα των απαντήσεων τους καταγράφονται πιο κάτω στην παράγραφο αυτή. Η δεύτερη ερώτηση της συνέντευξης είχε να κάνει με το αν οι μουσικοί γνωρίζουν για την παραδοσιακή μουσική και τους λαϊκούς μύθους της Κύπρου και αν γνωρίζουν κάποια συγκεκριμένα παραδοσιακά τραγούδια κοινά (Ελληνοκυπριακά- Τουρκοκυπριακά) και μύθους να αναφέρουν. Όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα αυτή έχουν απαντήσει ότι γνωρίζουν τραγούδια κοινά μιας και πολλές φορές έτυχε να συμμετέχουν σε δικαιοδικές συναυλίες. Ο πρώτος ερωτηθέντας (Ελληνοκύπριος Λάρκος Λάρκου) είχε αναφέρει ότι γνωρίζει αρκετά για την παραδοσιακή μουσική της Κύπρου αλλά για τους λαϊκούς μύθους δεν έχει ασχοληθεί ιδιαίτερα. Ο ίδιος, έχει αναφέρει ότι υπάρχουν κοινά τραγούδια σε κοινές μελωδίες κάποτε παραλλαγμένες και με στίχους σε Ελληνοκυπριακή ή Τουρκοκυπριακή διάλεκτο. Και όπως αναφέρει και ο ίδιος «...έχω διασκευάσει και εκτελώ στις συναυλίες μου με την μπαντα μου «Κυπρογένεια» μερικά από αυτά όπως το Βασιλιτζιά/Feslikan, Τυλληρκώτισσα/ Dillirga και Πέρτικα/Dolama...». Ο δεύτερος συμμετέχοντας (Ελληνοκύπριος Γιώργος Σοφοκλέους) έχει αναφέρει ότι έχει και αυτός γνώσεις για την παραδοσιακή μουσική της Κύπρου, το ίδιο και η τρίτη συμμετέχουσα (Ελληνοκύπρια Αντρούλλα Σιάτη) η οποία έχει συμπληρώσει ότι «...Από το 2005 με τους φίλους μου ιδρύσαμε τον Όμιλο Κυπριακών Τραγουδιών (Kıbrıs Havaları Derneği = Cyprus Songs Association)...» και μαζί με τον όμιλο αυτό έχουν δημιουργήσει 4 CD και 4 βιβλία.

Όσον αφορά τους συμμετέχοντες από την τουρκοκυπριακή πλευρά, ο πρώτος (ο Ertem Gal) έχει αναφέρει ότι γνωρίζει αρκετά λαϊκά παραμύθια και μύθους κάποια από τα οποία τα έχει προσαρμόσει σε διηγήματα, αφηγήσεις, λαογραφικά

χοροδράματα ή θεατρικά τα οποία έχει γράψει ο ίδιος. Όπως αναφέρει στη συνέχεια της απάντησής του, «...Σχεδόν όλα τα τραγούδια, η μουσική και οι χοροί του τόπου (αυτά που σήμερα αποκαλούμε παραδοσιακά) ήταν σε κοινή χρήση από όλους τους κύπριους...» και κάποια από τα τραγούδια αυτά τα χρησιμοποιούσαν χωρίς να αναφέρουν την προέλευση τους ή ακόμα και την ιστορία τους. Στη συνέχεια δίνει παράδειγμα με το «απαγορευμένο» τραγούδι που προήλθε από την κοινή επανάσταση του 1833 και ανάδειξε πρόσφατα το μουσικό σχήμα Monsieur Doumani. Το τραγούδι αυτό το πήραν Ε/κ μουσικοί από ένα Τ/κ ο οποίος το είχε πάρει από την Κωνσταντινούπολη. Ο τίτλος του τραγουδιού αυτού αναγνωρίστηκε από την Ε/κ κοινότητα ως «Να σου γοράσω μηχανή» και από την Τ/κ κοινότητα ως «Dolama Dolamayi».

Η πέμπτη συμμετέχουσα (Τουρκοκύπρια, η Engul Atamet) έχει αναφέρει ότι εργάζεται ήδη σε ένα δικοινοτικό έργο που ονομάζεται Κυπριακή Αυλή Πολιτιστικής Κληρονομιάς και μέσα από το έργο αυτό έχουν γίνει 16 συνολικά συνεντεύξεις από ανθρώπους που ζουν σε χωριά και στις δύο πλευρές. Το υλικό που συλλέχθηκε αφορούσε κυρίως τη μουσική, το χορό και τα τελετουργικά σχετικά κυρίως με το γάμο. Όπως έχει λεχθεί και από τον ίδιο «Έχω μάθει πολλά για tsiatista παράδοση από την ελληνική κυπριακή μουσική παράδοση...».

Ο τελευταίος συμμετέχοντας (ο Selguk Garanti) έχει αναφέρει ότι δεν είναι και τόσο εξοικειωμένος με τη μουσική των Τουρκοκύπριων που ζουν στο βορρά, παρόλα αυτά γνωρίζει κοινή μουσική και κοινά παιχνίδια των δύο κοινοτήτων. Όσον αφορά τους μύθους έχει αναφέρει ότι έχει ακούσει για αυτούς.

Οι συμμετέχοντες έχουν ερωτηθεί σχετικά με το ποια θέση κατέχει η παραδοσιακή μουσική και μύθοι στην πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου. Όσον αφορά τις απαντήσεις που έχουν λεχθεί από τους Ε/κ συμμετέχοντες, ο Γιώργος Σοφοκλέους ανέφερε ότι δεν έχει ιδέα ενώ όπως ανέφερε χαρακτηριστικά ο Λάρκος Λάρκου, η θέση της παραδοσιακής μουσικής στην πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου είναι

«Γραφική και ατυχώς εκμεταλλεζόμενη από προφανώς αδαείς περί της παράδοσης». Η Ανδρούλλα Σιάτη, έχει αναφέρει ότι τα παραδοσιακά κυπριακά τραγούδια είναι συνδεδεμένα με την πολιτιστική πολιτική της Κύπρου και ότι η κοινότητα είναι συνδεδεμένη με την λαϊκή μουσική.

Από την Τ/κ πλευρά ο Ertem Gal έχει αναφέρει ότι η παραδοσιακή μουσική κατέχει «Τη θέση του φτωχού συγγενή» μιας και η πολιτεία ποτέ δεν ασχολήθηκε με τον πολιτισμό στα σοβαρά. Όπως έχει συμπληρώσει στη συνέχεια, «...η πολιτιστική πολιτική στη Κύπρο, είναι ουσιαστικά ανύπαρκτη...» μιας και η επικρατούσα άποψη είναι αρνητική όσον αφορά τον λαϊκό πολιτισμό. Επίσης έχει αναφέρει ότι η πολιτιστική κληρονομιά του τόπου επιβιώνει χάρη στις προσπάθειες που γίνονται τόσο από μεμονωμένα όσο και από οργανωμένα σχήματα.

4.3.2 Δράσεις για την παραδοσιακή μουσική και αποτελεσματικότητα τους

Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τις δράσεις και αξιοποιήσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου. Είναι σημαντικό να γίνεται ότι περνά από το χέρι μας για να διαφυλαχθεί η κυπριακή πολιτιστική κληρονομιά ακόμα και στην περίπτωση που υπάρχουν διαφορετικά όργανα ή θεσμοί.

Στους συμμετέχοντες έχει γίνει η ερώτηση αν γνωρίζουν για τις δράσεις αξιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου, και αν γνωρίζουν για τα δικοινοτικά φεστιβάλ και τις δικοινοτικές εκδηλώσεις.

Από την ελληνοκυπριακή πλευρά το κλίμα είναι θετικό αν και ο πρώτος συμμετέχοντας ο Λάρκος Λάρκου, έχει δηλώσει ότι δεν ασχολείται με δικοινοτικά φεστιβάλ και δικοινοτικές εκδηλώσεις και όπως χαρακτηριστικά ανέφερε, «...Ούτε καν την μπάντα μου "Κυπρογένεια» δεν την αποκαλώ δικοινοτική- απλά κυπριακή».

Ο δεύτερος Ε/κ ο συμμετέχοντας Γιώργος Σοφοκλέους έχει αναφέρει ότι γνωρίζει ότι πολλές κοινότητες και δήμοι αναπτύσσουν δραστηριότητες γύρω από την πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου. Ο ίδιος έχει συμμετάσχει σε ένα δικοινοτικό φεστιβάλ αναφέροντας χαρακτηριστικά ότι «...Δεν έχω υπόψη μου να γίνονται από κοινού

αφού πολλά αποτελούν πώληση προϊόντων δηλαδή εμπορική δραστηριότητα...». Σύμφωνα με τα λόγια της τρίτης Ε/κ, συμμετέχουσας Αντρούλας Σιάτη, «άλλη Κύπρος δεν υπάρχει». Η ίδια και οι φίλοι της έχουν ιδρύσει το Kıbrıs Havalari Derneği, το οποίο αγκαλιάστηκε και εξαπλώθηκε μέσα από την δημιουργία CD και την έκδοση βιβλίων. Σύμφωνα με την ίδια, η ομάδα αυτή έχει κάνει προσπάθειες από το 2005 για την προώθηση της παραδοσιακής μουσικής που είναι σημαντικό κομμάτι για την πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου. Η προώθηση της παραδοσιακής μουσικής μεταξύ των Ε/κ και των Τ/κ μέσω των δικοινοτικών φεστιβάλ και εκδηλώσεων είναι υποχρέωση μας όπως αναφέρει χαρακτηριστικά. Επίσης, σύμφωνα με τα λόγια του, «...συγχαίρω όσους παρευρίσκονται».

Όσον αφορά τις απαντήσεις που έχουν δώσει οι συμμετέχοντες από την Τ/κ πλευρά, ο πρώτος Τ/ ο Ertem Gal, έχει αναφέρει τα τελευταία χρόνια γίνονται σοβαρές προσπάθειες για αναβίωση και συνέχιση της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου από τις οποίες έχει παρακολουθήσει αρκετές και σε κάποιες έχει συμμετάσχει με διάφορες ιδιότητες. Όπως έχει συμπληρώσει, είναι αξιόλογη η κοινή προσπάθεια που γίνεται με τη συμμετοχή Ε/κ και Τ/κ πλευράς. Όσον αφορά την απάντηση που έχει δώσει η δεύτερη Τ/κ συμμετέχουσα η Engul Atamet , έχει παρατηρήσει ότι η Ε/κ κοινότητα προστατεύει την πολιτιστική της κληρονομιά καλύτερα από την Τ/κ κοινότητα. Παρόλα αυτά όπως και αυτός στηρίζει, εξακολουθούν να υπάρχουν αρκετά πράγματα τα οποία γίνονται από κοινού από τις δύο κοινότητες αν εξαιρέσουμε κάποιες διαφορές που μπορεί να υπάρχουν. Σύμφωνα με την άποψή της είναι καλό η νέα γενιά να έρθει πιο κοντά στις κοινές πτυχές και να αποδεχθεί τις διαφορές του άλλου κάτι το οποίο μπορεί να επιτευχθεί μέσα από τις διάφορες εκδηλώσεις και δραστηριότητες που θα οργανώνονται από κοινού. Επομένως, αν και οι δύο κοινότητες εργάζονται μαζί για ένα κοινό σκοπό, τότε γνωρίζονται καλύτερα και οι δράσεις που γίνονται για την παραδοσιακή μουσική της Κύπρου έχουν καλύτερα αποτελέσματα. Τέλος, ο τρίτος Τ/κ συμμετέχοντας, ο Selguk Garanti,

αναφέρει ότι η κοινή πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου θα πρέπει να φέρει όλο τον πληθυσμό του νησιού σε μια κουλτούρα αμοιβαίας κατανόησης και συνεργασίας. Μέσα από αυτό το πλαίσιο, οι δύο κοινότητες είναι σημαντικό να είναι πρόθυμες να συνεργαστούν για τον κοινό σκοπό. Εν κατακλείδι, αναφέρει ότι οι Ε/κ είναι απρόθυμοι να συνεργαστούν ενώ αντίθετα οι Τ/κ συμπεριφέρονται πιο εποικοδομητικά.

Έχει τεθεί επίσης το ερώτημα για το ποιες είναι σύμφωνα με την άποψη των ερωτηθέντων οι προοπτικές ανάπτυξης της παραδοσιακής μουσικής στην Κύπρο. Οι Ε/κ συμμετέχοντες έχουν αναφέρει θετικά στοιχεία σχετικά με το ερώτημα αυτό. Ο πρώτος Ε/κ συμμετέχοντας Λάρκος Λάρκου αναφέρεται στην αλλαγή του όρου «πολιτιστικό» με τον όρο «πολιτισμικό» κάτι το οποίο σημαίνει ότι η κληρονομιά απαλλάσσεται από τη μουσειακή της μορφή και γίνεται ενεργή και διαδραστική. Ο δεύτερος Ε/κ, Γιώργος Σοφοκλέους συμπληρώνει ότι πρέπει να γίνει κάποια νομοθεσία η οποία να ενθαρρύνει την εκπαίδευση εισάγοντας το θέμα αυτό στα σχολεία. Τέλος, η τρίτη Ε/κ συμμετέχουσα, Αντρούλα Σιάτη, αναφέρει ότι κάθε επαφή με την κυπριακή κληρονομιά θα πρέπει να γίνεται βίωμα και είναι αυτό που μας κρατά ζωντανούς.

Όσον αφορά τις απαντήσεις των Τ/κ στο ερώτημα αυτό, είναι και αυτές θετικές. Αρχικά ο πρώτος Τ/κ ο Ertem Gal, αναφέρει ότι οι προσπάθειες που πρέπει να γίνονται πρέπει να στηρίζονται σε ιδιωτικές πρωτοβουλίες και στον εθελοντισμό. Η δεύτερη Τ/κ, η Engul Atamet, έχει συμφωνήσει με την απάντηση του 2^{ου} Ε/κ, (Γιώργου Σοφοκλέους) ότι δηλαδή πρέπει οι νέα γενιά να αναλάβει να ανακτήσει την παραδοσιακή κληρονομιά μέσω φεστιβάλ, φόρουμ, συζητήσεων, βιβλίων και άλλου οπτικοακουστικού υλικού. Τέλος, ο τρίτος Τ/κ ο Selguk Garanti, αναφέρει ότι η λύση είναι ένα υγιές μέλλον για την πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου.

Για τις δράσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου έχει γίνει ακόμα ένα ερώτημα σχετικά με το ποιες είναι οι δίοδοι για μια πιο αποτελεσματική αξιοποίηση

της παραδοσιακής μουσικής και των παραδοσιακών μύθων. Στο ερώτημα αυτό όλα τα μέλη της Ε/κ πλευράς που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα έχουν αναφέρει ότι μια πολύ σημαντική δίοδος είναι αυτή της εκπαίδευσης – παιδείας. Η εκπαίδευση βοηθά τόσο στην εκμάθηση όσο και στη μελέτη, δημοσίευση και έκδοση των πολιτιστικών ευρημάτων του τόπου. Η εκπαίδευση, έχει οριστεί ως δίοδος για μια πιο αποτελεσματική αξιοποίηση της παραδοσιακής μουσικής και από τους Τ/κ συμμετέχοντες στην έρευνα αυτή. Επίσης, ο πρώτος Τ/κ, ο Ertem Gal, έχει συμπληρώσει ότι είναι καλό να δημιουργηθεί ένας κεντρικός φορέας ο οποίος να προγραμματίζει, να συντονίζει, και να ενισχύει οικονομικά τις προσπάθειες που γίνονται κάτι το οποίο πρόκειται να φέρει καλύτερα αποτελέσματα.

Επίσης, οι συμμετέχοντες έχουν ερωτηθεί για το ποιες δράσεις γίνονται και πόσο αποτελεσματικές είναι. Οι Ε/κ συμμετέχοντες, έχουν αναφέρει ότι οι δράσεις που γίνονται έχουν να κάνουν με πολιτιστικές εκδηλώσεις, δράσεις που γίνονται στα σχολεία από τις κοινότητες και τους δήμους, εκδόσεις βιβλίων τόσο στα Ελληνικά όσο και στα Τουρκικά. Επίσης η τρίτη Ε/κ συμμετέχουσα, (Αντρούλλα Σιάτη) έχει αναφέρει ότι στις δικοινοτικές δραστηριότητες ενισχύουν τα ειρηνικά κινήματα για μια πιο ειρηνική Κύπρο και που και που αντιμετωπίζουν αντιθέσεις από τους φανατικούς. Αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των δράσεων αυτών ο δεύτερος Ε/κ συμμετέχοντας, Γιώργος Σοφοκλέους, έχει δηλώσει ότι είναι πολύς ο κόσμος που παρακολουθεί και απολαμβάνει τις εκδηλώσεις αυτές.

Αναφορικά με τις απαντήσεις που έχουν δώσει οι Τ/κ συμμετέχοντες, αυτές, έχουν περάσει κυρίως σε ένα πιο προσωπικό επίπεδο και δεν ασχολήθηκαν με την Τ/κ κοινότητα ως σύνολο περισσότερο. Αρχικά ο πρώτος Τ/κ συμμετέχοντας, ο Ertem Gal, έχει απαντήσει ότι δεν γνωρίζει για τις δράσεις που γίνονται γενικά, παρόλα αυτά σημειώνει ότι η νεολαία αγνοεί την παραδοσιακή μουσική και παράδοση. Από την άλλη, η δεύτερη Τ/κ συμμετέχουσα, η Engul Atamet, έχει δηλώσει σε πιο προσωπικό επίπεδο τις δράσεις για την πολιτιστική παράδοση του τόπου

αναφέροντας ότι εργάστηκε ως ερευνητής σε διάφορα έργα για τη συλλογή και μεταγραφή κυπριακών τραγουδιών. Επίσης ανέφερε ότι παίζει ούτι στην ομάδα ενός λαογραφικού συλλόγου. Όμοια απάντηση έχει δώσει και ο τρίτος Τ/κ συμμετέχοντας, ο Selguk Garanti. Ανέφερε ότι η συνεισφορά του ήταν σημαντική στην ανάπτυξη της παραδοσιακής μουσικής και παίζει βιολί.

4.3.3 Τρόπος που ο πολιτιστικός ρόλος της παραδοσιακής μουσικής μπορεί να φέρει κοντά τις κοινότητες της Κύπρου και ποιό το όφελος για το κράτος

Ακόμα, οι συμμετέχοντες έχουν ερωτηθεί για τον τρόπο που ο πολιτιστικός ρόλος της παραδοσιακής μουσικής μπορεί να φέρει κοντά τις κοινότητες της Κύπρου και πιο μπορεί να είναι το όφελος για την Κύπρο. Οι Ε/κ στις απαντήσεις τους έχουν αναφέρει ότι μπορούν οι δύο κοινότητες να έρθουν πιο κοντά αφού έχουν κοινά στοιχεία και να συνεχιστούν οι προσπάθειες έτσι ώστε ο πολιτιστικός ρόλος της παραδοσιακής μουσικής να φέρει πιο κοντά άτομα ή μικρές ομάδες με τους φορείς τους.

Όσον αφορά τις απαντήσεις των Τ/κ συμμετεχόντων, έχει αναφερθεί από κοινού ότι ο τρόπος που ο πολιτιστικός ρόλος της παραδοσιακής μουσικής μπορεί να φέρει πιο κοντά άτομα από τις δύο κοινότητες είναι τα πολιτιστικά δικοινοτικά φεστιβάλ, οι εκδηλώσεις, τα σεμινάρια και οι παρουσιάσεις. Όλα αυτά μαζί μπορούν να συμβάλουν στην καλλιέργεια αλληλοκατανόησης και σεβασμού μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Έχοντας το στόχο μιας ενιαίας πατρίδας, όπως αναφέρει ο πρώτο Τ/κ μουσικός, ο Ertem Gal, η κοινή πολιτιστική κληρονομιά είναι αναγκαία και αν αγνοηθεί τότε αυτό θα αποτελέσει μοιραίο λάθος.

4.3.4 Προοπτικές ανάπτυξης για την αξιοποίηση της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής ως τουριστική βιομηχανία που θα συνεισφέρει πολιτιστικά και οικονομικά και στον τόπο

Τέλος, σε αυτή την έρευνα έχουν μελετηθεί οι προοπτικές ανάπτυξη για την αξιοποίηση της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής ως τουριστική βιομηχανία. Όπως αναφέρουν και οι Ε/κ συμμετέχοντες, η κυπριακή παραδοσιακή μουσική μπορεί να αποτελέσει τουριστική βιομηχανία για να εντυπωσιάσει τις πιο πολλές φορές τουρίστες στα ξενοδοχεία. Και όπως έχει αναφέρει και ο τρίτος Ε/κ συμμετέχοντας ο Selguk Garanti. «...αυτή η προσπάθεια σε σχέση με τον κυπριακό τουρισμό έχει θετική συμβολή προς την παγκόσμια τουριστική βιομηχανία...».

4.3.5 Γνώσεις και Στάσεις πολιτών για την παραδοσιακή μουσική

Στην έρευνα αυτή έχουν αναλυθεί οι απόψεις 100 πολιτών της Κύπρου από τους οποίους οι 27 ήταν Τουρκοκύπριοι και 7 Έλληνες (Διάγραμμα 1), κυρίως από την ελεύθερη Κύπρο, σχετικά με την παραδοσιακή μουσική. Πιο κάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων όπως τα έχουν συμπληρώσει οι ίδιοι.

Δημογραφικά Στοιχεία

Όσον αφορά τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων, το 65% από αυτούς ήταν γυναίκες και το άλλο 35% ήταν άντρες (Πίνακας 1). Επίσης, όσον αφορά την ηλικία, οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες με ποσοστό 34% ήταν ηλικιών 41-50 ετών ενώ το πιο λίγο ποσοστό ήταν ηλικιών 26-30 ετών (Πίνακας 2). Επιπρόσθετα, οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες με ποσοστό ανταπόκρισης 37% ήταν εκπαιδευτικοί στο επάγγελμα, 25% δημόσιοι υπάλληλοι, 20% ήταν άλλου επαγγέλματος όπως φοιτητές και οικοκυρές, 13% ήταν ιδιωτικοί υπάλληλοι και 5% ήταν μουσικοί (Πίνακας 3). Τέλος, όσον αφορά την ενασχόλησή τους με την παραδοσιακή μουσική, το 54% απάντησε πως δεν ασχολείται με την παραδοσιακή μουσική, ενώ το 39% απάντησε ότι ασχολείται. Επίσης, ένα ποσοστό της τάξης του 7% δεν έχει απαντήσει στην ερώτηση αυτή (Πίνακας 4).

Διάγραμμα 1

Πίνακας 1

ΦΥΛΟ

		Συχνότητα	Ποσοστό %
Valid	Άντρας	35	35,0
	Γυναίκα	65	65,0
	Total	100	100,0

Πίνακας 2

ΗΛΙΚΙΑ

		Συχνότητα	Ποσοστό %
Valid	Δεν απάντησε	1	1,0
	18-25 ετών	12	12,0
	26-30 ετών	5	5,0
	31-40 ετών	24	24,0
	41-50 ετών	34	34,0
	>50 ετών	24	24,0
	Total	100	100,0

Πίνακας 3

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

		Συχνότητα	Ποσοστό %
Valid	Δημόσιος Υπάλληλος	25	25,0
	Ιδιωτικός Υπάλληλος	13	13,0
	Μουσικός	5	5,0
	Εκπαιδευτικός	37	37,0
	Άλλο	20	20,0
	Total	100	100,0

Πίνακας 4

Ασχολείστε με την παραδοσιακή μουσική;

		Συχνότητα	Ποσοστό %
Valid	Δεν απάντησε	7	7,0
	Ναι	39	39,0
	Όχι	54	54,0
	Total	100	100,0

Γνώσεις για την παραδοσιακή μουσική

Όσον αφορά τις γνώσεις των συμμετεχόντων για την παραδοσιακή μουσική, έχουν μελετηθεί συνολικά 7 ερωτήσεις των οποίων τα αποτελέσματα παρουσιάζονται σε αυτή την παράγραφο. Όσον αφορά τον τρόπο ενασχόλησης των ερωτώμενων σχετικά με την παραδοσιακή μουσική, οι περισσότεροι από αυτούς δεν έχουν απαντήσει (53%). Από αυτούς που έχουν απαντήσει στο συγκεκριμένο ερώτημα, το 23% έχουν δηλώσει ότι τραγουδούν, το 10% ότι συμμετέχουν σε οργανώσεις και το 6% ότι παίζουν κάποιο μουσικό όργανο (Πίνακας 5). Επιπρόσθετα, όσον αφορά τα χρόνια που ασχολούνται με την παραδοσιακή μουσική, 20% του δείγματος ασχολούνται 11-20 χρόνια, 16% 1-10 χρόνια, και 6% 21-30 χρόνια. Ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 3% ασχολείται με την παραδοσιακή μουσική για περισσότερο από 30 χρόνια (Πίνακας 6).

Πίνακας 5
Τρόπος ενασχόλησης παραδοσιακής μουσικής

	Συχνότητα	Ποσοστό %
Valid Δεν απάντησε	53	53,0
Τραγουδώ	23	23,0
Παίζω κάποιο παραδοσιακό όργανο	6	6,0
Συμμετέχω σε οργανώσεις	10	10,0
Άλλο	8	8,0
Total	100	100,0

Πίνακας 6
Πόσα χρόνια ασχολείστε με την παραδοσιακή μουσική;

	Συχνότητα	Ποσοστό %
Valid Δεν απάντησε	55	55,0
1-10 χρόνια	16	16,0
11-20 χρόνια	20	20,0
21-30 χρόνια	6	6,0
> 30 χρόνια	3	3,0
Total	100	100,0

Στο ερώτημα για το αν γνωρίζουν για τους λαϊκούς μύθους, οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες έχουν απαντήσει ότι γνωρίζουν με ποσοστό ανταπόκρισης 53% ενώ 43% δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν (Πίνακας 7). Στην περίπτωση που γνώριζαν για τους λαϊκούς μύθους, τους έχει ζητηθεί να δηλώσουν ποιο ή ποιους μύθους γνωρίζουν συγκεκριμένα. Ο πιο διαδεδομένος μύθος που γνώριζαν ήταν αυτός του Διγενή Ακρίτα τον οποίο γνώριζαν 33 άτομα. 20 άτομα γνώριζαν για το μύθο του Αποστόλου Αντρέα, 13 άτομα για την Αροδαφνούσα, 9 για το Τέσσερα τζαι Τέσσερα, 6 για τον μύθο του Άη Γιώργη, 5 για το Σπανό, 4 για τους Καλικάτζαρους και 1 για δημοτικά τραγούδια γενικότερα (Πίνακας 8).

Πίνακας 7

Γνωρίζετε για τους λαϊκούς μύθους;		Συχνότητα	Ποσοστό %
Valid	Δεν απάντησε	4	4,0
	Ναι	53	53,0
	Όχι	43	43,0
	Total	100	100,0

Πίνακας 8

Αν ναι αναφέρετε κάποια παραδείγματα πιο κάτω:

	Συχνότητα	Ποσοστό %
ΔΙΓΕΝΗΣ	33	33,0
ΑΠ. ΑΝΤΡ	20	20,0
ΑΗ ΓΙΩΡΓΗ	6	6,0
ΚΑΛΙΚΑΤΖΑΡΟΙ	4	4,0
ΤΕΣΣΕΡΑ ΤΖΑΙ ΤΕΣΣΕΡΑ	9	9,0
ΑΡΟΔΑΦΝΟΥΣΑ	13	13,0
ΔΗΜΟΤΙΚΑ	1	1,0
Ο ΣΠΑΝΟΣ	5	5,0

Επίσης, οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν για το αν γνωρίζουν για τις δράσεις που γίνονται για την αξιοποίηση της παραδοσιακής μουσικής. Από αυτούς, οι 80% είχαν απαντήσει ότι γνωρίζουν για τις δράσεις αυτές (Πίνακας 9). 68% του δείγματος έχουν απαντήσει ότι γνωρίζουν για εκπομπές, 36% για δικοινοτικές εκδηλώσεις, 35% για

δικοινοτικά φεστιβάλ, 34% για εκδηλώσεις, 31% για φεστιβάλ, 22 για εκδόσεις βιβλίων και 19% για ηχογραφήσεις και διαγωνισμούς (Πίνακας 10).

Πίνακας 9

Γνωρίζεται δράσεις που γίνονται για την αξιοποίηση της παραδοσιακής μουσικής και των λαϊκών μύθων;

		Συχνότητα	Ποσοστό %
Valid	Ναι	80	80,0
	Όχι	20	20,0
Total		100	100,0

Πίνακας 10

	Φεστιβάλ		Δικοινοτικά Φεστιβάλ		Εκδηλώσεις		Δικοινοτικές Εκδηλώσεις		Εκπομπές		Διαγωνισμοί		Ηχογραφήσεις		Εκδόσεις βιβλίων	
	Συχν.	%	Συχν.	%	Συχν.	%	Συχν.	%	Συχν.	%	Συχν.	%	Συχν.	%	Συχν.	%
Δεν απάντησε	69	69,0	65	65,0	66	66,0	64	64,0	32	32,0	81	81,0	81	81,0	78	78,0
Ναι	31	31,0	35	35,0	34	34,0	36	36,0	68	68,0	19	19,0	19	19,0	22	22,0

Τέλος, οι ερωτώμενοι έχουν ερωτηθεί για το αν θεωρούν ότι η παραδοσιακή μουσική και οι λαϊκοί μύθοι είναι σημαντικοί για την Κύπρο. Το 97% έχουν απαντήσει ότι είναι σημαντικοί (Πίνακας 11).

Πίνακας 11

Θεωρείτε ότι η παραδοσιακή μουσική και οι λαϊκοί μύθοι είναι σημαντικοί για την Κύπρο;

		Συχνότητα	Ποσοστό %
Valid	Δεν απάντησε	3	3,0
	Ναι	97	97,0
Total		100	100,0

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5.1 Περίληψη

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα τελικά συμπεράσματα της μελέτης μαζί με προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

5.2 Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής έχουν εξαχθεί και τα αντίστοιχα συμπεράσματα τα οποία είναι ωφέλιμα τόσο για την κοινωνία της Κύπρου όσο και για τον πολιτισμό της.

Αρχικά, όσον αφορά τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων που έχουν γίνει, έχει διαφανεί, η θέση της παραδοσιακής μουσικής και των λαϊκών μύθων στην πολιτιστική πολιτική της Κύπρου, οι δράσεις που γίνονται για την παραδοσιακή μουσική, το τρόπο που ο πολιτιστικός ρόλος της παραδοσιακής μουσικής μπορεί να φέρει τις δύο κοινότητες πιο κοντά καθώς οι προοπτικές ανάπτυξης για την αξιοποίηση της παραδοσιακής μουσικής ως τουριστική βιομηχανία που θα συνεισφέρει πολιτιστικά και οικονομικά στον τόπο.

Όσον αφορά τη θέση της παραδοσιακής μουσικής και των μύθων στην πολιτιστική πολιτική της Κύπρου, έχει φανεί ότι όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα αυτή γνωρίζουν τραγούδια κοινά μιας και πολλές φορές έτυχε να συμμετέχουν σε δικοινοτικές συναυλίες. Σχεδόν όλα τα τραγούδια, η μουσική και οι χοροί του τόπου (αυτά που σήμερα αποκαλούμε παραδοσιακά) ήταν σε κοινή χρήση από όλους τους κύπριους...» και κάποια από τα τραγούδια αυτά τα χρησιμοποιούσαν χωρίς να αναφέρουν την προέλευση τους ή ακόμα και την ιστορία τους. Σύμφωνα με τις απαντήσεις που έχουν δώσει οι συμμετέχοντες έχει φανεί ότι η παραδοσιακή μουσική και οι λαϊκοί μύθοι κατέχουν σημαντική θέση στην πολιτιστική πολιτική της Κύπρου αν και δεν είναι τόσο καλά εκμεταλλεύομενη από την πολιτεία. Έχει επίσης χαρακτηριστεί ως ο «φτωχός συγγενής» αφού η πολιτιστική πολιτική της Κύπρου

είναι ουσιαστικά ανύπαρκτη και η παραδοσιακή μουσική επιβιώνει μόνο με μεμονωμένα σχήματα.

Αναφορικά με τις δράσεις που γίνονται για την παραδοσιακή μουσική, έχει φανεί ότι υπάρχουν γνώσεις σχετικά με τις δράσεις που γίνονται και από τις δύο κοινότητες μαζί. Επίσης, οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες έχουν συμμετάσχει σε δικοινοτικά φεστιβάλ και δραστηριότητες. Επίσης, έχουν γίνει προσπάθειες για αναβίωση της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου όπως είναι τα δικοινοτικά φεστιβάλ, δικοινοτικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες. Επομένως, αν και οι δύο κοινότητες εργάζονται μαζί για ένα κοινό σκοπό, τότε γνωρίζονται καλύτερα και οι δράσεις που γίνονται για την παραδοσιακή μουσική της Κύπρου έχουν καλύτερα αποτελέσματα.

Επομένως είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τις δράσεις και αξιοποιήσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου. είναι σημαντικό να γίνεται ότι περνά από το χέρι μας για να διαφυλαχθεί η κυπριακή πολιτιστική κληρονομιά ακόμα και στην περίπτωση που υπάρχουν διαφορετικά όργανα ή θεσμοί.

Οι προοπτικές ανάπτυξης της παραδοσιακής μουσικής στην Κύπρο, όπως αυτές παρουσιάστηκαν μέσα από τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, είναι οι ακόλουθες: (1) πρέπει να γίνει κάποια νομοθεσία η οποία να ενθαρρύνει την εκπαίδευση εισάγοντας το θέμα αυτό στα σχολεία, (2) κάθε επαφή με την κυπριακή κληρονομιά θα πρέπει να γίνεται βίωμα και είναι αυτό που μας κρατά ζωντανούς, (3) οι προσπάθειες που πρέπει να γίνονται πρέπει να στηρίζονται σε ιδιωτικές πρωτοβουλίες και στον εθελοντισμό, (4) πρέπει οι νέα γενιά να αναλάβει να ανακτήσει την παραδοσιακή κληρονομιά μέσω φεστιβάλ, φόρουμ, συζητήσεων, βιβλίων και άλλου οπτικοακουστικού υλικού.

Επιπρόσθετα έχει φανεί ότι η εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει δίοδο για μια πιο αποτελεσματική αξιοποίηση της παραδοσιακής μουσικής και των λαϊκών μύθων.

Αναφορικά με τον τρόπο που ο πολιτιστικός ρόλος της παραδοσιακής μουσικής μπορεί να φέρει κοντά τις κοινότητες της Κύπρου είναι αφού έχουν κοινά στοιχεία οι δύο κοινότητες να το κάνουν μέσω των πολιτιστικών δικοινοτικών φεστιβάλ, των εκδηλώσεων, των σεμιναρίων και των παρουσιάσεων.

Τέλος, η κυπριακή παραδοσιακή μουσική μπορεί να αποτελέσει τουριστική βιομηχανία για να εντυπωσιάσει τις πιο πολλές φορές τουρίστες στα ξενοδοχεία.

Αναφορικά τώρα, με τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων, έχει φανεί ότι λιγότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες ασχολούνται με την παραδοσιακή μουσική τραγουδώντας, παίζοντας κάποιο παραδοσιακό μουσικό όργανο ή γράφοντας ποιήματα. Έχει φανεί, ότι οι συμμετέχοντες στην έρευνα αυτή γνωρίζουν τους λαϊκούς μύθους (Διγενής Ακρίτας, Απόστολος Αντρέας, Αροδαφνούσα, Άης Γιώρκης, Σπανός, Καλικάτζαροι). Επίσης, έχει φανεί ότι υπάρχουν γνώσεις για τις δράσεις που γίνονται για την αξιοποίηση της παραδοσιακής μουσικής.

Συνεπώς μέσα από τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής έχει φανεί ότι η παράδοση της Κύπρου είναι ενιαία και δεν υπάρχει παράδοση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Αυτό είναι το πιο σημαντικό και το πιο πολιτικό επιχείρημα που μπορεί να αναδείξει η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία. Μόνο για πολιτικούς και εθνικιστικούς λόγους δημιουργείται η εντύπωση "δύο κοινοτήτων" και άρα και δύο παραδόσεων.

5.3 Εισηγήσεις

Σύμφωνα με άλλες έρευνες, είναι αναγκαίο να γίνουν και άλλες έρευνες, με μεγαλύτερο πληθυσμό για τα δεδομένα της Κύπρου οι οποίες θα αναλύουν σε περισσότερο βαθμό το θέμα για την εξαγωγή πιο έγκυρων αποτελεσμάτων.

Είναι σημαντικό να προαχθεί η γνώση για την παραδοσιακή μουσική και τους λαϊκούς μύθους της Κύπρου μέσα από διάφορες δράσεις που γίνονται μέσα από το σχολικό περιβάλλον, την κοινότητα και την κοινωνία γενικότερα. Επίσης, είναι καλό να γίνει ξεκάθαρο το γεγονός ότι η παράδοση του τόπου είναι ενιαία και για τις δύο κοινότητες και να μην συγχέονται τα πολιτικά δρώμενα με τα παραδοσιακά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Γιακουμάτου, Τ. (2014), Αειφορία και Πολιτισμός. ΑΕΙΦΟΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: Όλοι νοιαζόμαστε, όλοι συμμετέχουμε.
- Γιωργούδης Π. (2004). Εθνομουσικολογία: Μεθοδολογία και Εφαρμογή. Αθήνα: Εκδόσεις Μεσόγειος.
- Γραφείο Τύπου ΝΕΔΗΣΥ, (2016), ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ | UNITE CYPRUS. {Ανάκτηση από: [<http://www.nedisy.org/-unite-cyprus/>], Ημ. Πρόσβασης: 28/5/2016}.)
- Επίσημη ιστοσελίδα του Χορευτικού Συγκροτήματος της Ένωσης Κυπρίων Νομού Αχαΐας, (2012), Τα παραδοσιακά μουσικά όργανα της Κύπρου. {Ανάκτηση από: [<http://eknadance.cyprusnet.gr/index.php?section=692>], Ημ. Πρόσβασης: 20/11/2016}.
- Ζησιάδου, Μ. (2015). Παράδειγμα συνεργασίας Ε/κ και τ/κ η Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά. {Ανάκτηση από: [<http://www.24h.com.cy/society/item/93256-paradeigma-sinergasias-ek-k-tk-i-texniki-epitropi-g-politistiki-klironomia.html#sthash.Kit4ZReC.dpuf>], Ημ. Πρόσβασης: 28/5/2016}.
- Ζυμαράς, Λ. (2009), Κυπριακή Παραδοσιακή Μουσική - Στασιμότητα, παρακμή ή νέα προσέγγιση; {Ανάκτηση από: [<http://www.oi-las.com/el/publications/20-pub1>], ημ. Πρόσβασης: 18/5/2016}.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, (2010). Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής.
- Παναγιώτου, Ν. (1985), Η μουσική στην Κύπρο τον καιρό της Αγγλοκρατίας. Κύπρος: Μορφωτική Υπηρεσία Υπουργείου Παιδείας Λευκωσία.
- Πασχαλίδης, Γ. & Χαμπούρη-Ιωαννίδου, Α. (2002), Οι Διαστάσεις των Πολιτιστικών Φαινομένων, Εισαγωγή στον Πολιτισμό. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. ISBN: 960-538-349-7.
- Ρουσιά, Ε. (2008), Η Μουσική δια Μέσου των Τελευταίων Αιώνων και η Σύγχρονη Εκπαιδευτική Πολιτική. Ημερίδα Κυπριακού Συνδέσμου Τεχνών και Επικοινωνιών.
- Σοφοκλέους, Γ. (2013), Τσιαττιστά, Λαϊκή ποίηση. {Ανάκτηση από: [<http://www.typos.com.cy/cat/26/article/616>], Ημ. Πρόσβασης: 20/11/2016}.
- Σπυροπούλου-Παραδημητρίου, Ζ. (2012), Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΟΜΟΡΦΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΤΩΝ ΜΥΘΩΝ. Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο.

- Φράγκος, Γ. (2016), Η άγνωστη που μας μοιάζει. *Εφημερίδα Φιλελεύθερος*, Ημ. Έκδοσης: Τρίτη, 02 Φεβρουαρίου 2016.
- Χαραλάμπους, Ν. (2010), οι Τουρκοκύπριοι και εμείς. {Ανάκτηση από: [http://www.nicoscharalambous.org/index.php?option=com_content&view=article&id=42:2011-03-18-15-03-38&catid=7:2011-02-15-15-28-05&Itemid=11]}, ημ. Πρόσβασης: 28/5/2016}.
- Χατζηιωάννου, Κ. (1976), Η Καταγωγή των Τουρκοκυπρίων Και το Κυπριακό.
- Χατζηστυλλής, Σ. Αχ. (2016), «Κυπραία Φωνή – Στ’ αγνάργκα των τζαιρών». {ανάκτηση από: [http://www.mousalyra.com.cy/images/pdf/kiprea_foni_sta_gnarka_ton_tzairon.pdf]}, Ημ. Πρόσβασης: 27/11/2016}.
- Παπαναστασίου, Π. & Παπαναστασίου, Κ. Ε. (2005). Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας. Kailas Printers and Lithographers Ltd. Λευκωσία.
- About Cyprus (2012), Μουσική, {Ανάκτηση από: [http://www.aboutcyprus.org.cy/index.php/gr/music]}, Ημ. Πρόσβασης: 24/11/2016}.

ΑΓΓΛΙΚΗ

- Adler, N. (1997) *International Dimensions of Organizational Behavior*. 3rd ed. Ohio: South-Western College Publishing.
- Auden, W.H. (2011), Ένας προσωρινός ορισμός. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΣ. {Ανάκτηση από: [http://www.cup.gr/Files/files/chapters/eisagwgh_mythology.pdf]}, Ημ. Πρόσβασης: 7/12/2016}.
- Avruch, K. (1998), *Culture and Conflict Resolution*. Washington DC: United States Institute of Peace Press.
- Frank, A. (2014), “That’s the way I’ve always learned”: The Transmission of Traditional Music in Higher Education. *Electronic Theses and Dissertations*. {Ανάκτηση από: [http://dc.etsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3743&context=etd]}, Ημ. Πρόσβασης 14/12/16}.
- Hofstede, G. (1991/1994) *Cultures and Organizations: Software of the Mind*. London: Harper Collins Business.
- Morag, N. (2004), Cyprus and the Clash of Greek and Turkish Nationalism. *Nationalism and Ethnic Policies*; 10 (4), 595 – 624.
- Morrison, C. (2003), Not about Nationalism: The Role of Folk Song in Identity Process. Student Conference, Columbia University.
- Nettl, Bruno. *Folk and Traditional Music of the Western Continents*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice - Hall, Inc, 1973.

- ÖZDEK, A. (2015), The Role of Folk Music as Cultural Heritage in the Curriculum of Vocational High Schools of Music: Pattern of Azerbaijan-Turkey. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, Art Education Special Issue.
- Pagoni, M. (2016), Contemporary Choral Music in Cyprus and its Cultural Characteristics, {Ανάκτηση από: [http://icb.ifcm.net/en_US/contemporary-choral-music-cyprus-cultural-characteristics/?print=pdf], Ημ. Πρόβασης:; 24/11/2016}.
- Panteli, M. (2011), Pitch patterns of Cypriot folk music between Byzantine and Ottoman influence (Master's Thesis). *Pompeu Fabra University*, Barcelona, Spain.
- Vikas, S. (2015), The Role of Music in Human Culture. *Thought Economics*. {Ανάκτηση από: [<https://thoughteconomics.com/the-role-of-music-in-human-culture/>], Ημ. Πρόσβασης: 21/11/2016}.
- Vural, Y. & Rustemli, A. (2006). Identity Fluctuations in the Turkish Cypriot Community. *Mediterranean Policies*, 11 (3), 329 – 348.
- Williams. R., Κουλτούρα και ιστορία, Γνώση, Αθήνα 1994, σσ. 68-81, 137-153
- Wright, S., (2004), «Η πολιτικοποίηση της «κουλτούρας», στο Δερμεντζόπουλος, Χ., Σπυριδάκης, Μ. (επιμ.), Ανθρωπολογία, κουλτούρα και πολιτική, Μεταίχμιο, Αθήνα 2004, σσ. 73-110

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Ερωτήσεις συνέντευξης

1. Πόσα χρόνια ασχολείστε με την παράδοση;
2. Γνωρίζετε για την παραδοσιακή μουσική και τους λαϊκούς μύθους της Κύπρου; αν ναι, πείτε μας λίγα λόγια για αυτό.
3. Γνωρίζετε για τις δράσεις αξιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου; Αν ναι τι γνωρίζετε για τα δικοινοτικά φεστιβάλ και τις δικοινοτικές εκδηλώσεις;
4. Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι προοπτικές ανάπτυξης της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου;
5. Ποιες κατά τη γνώμη σας αποτελούν διόδους για μια αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της παραδοσιακής μουσικής και παραδοσιακών μύθων;
6. Ποια θέση κατέχει η παραδοσιακή μουσική και οι μύθοι στην πολιτιστική πολιτική της Κύπρου;
7. Ποιες δράσεις γίνονται για την παραδοσιακή μουσική και πόσο αποτελεσματικές είναι;
8. Με ποιο τρόπο νομίζετε ότι ο πολιτιστικός ρόλος της παραδοσιακής μουσικής μπορεί να φέρει κοντά τις κοινότητες της Κύπρου και ποιό το όφελος για το κράτος;
9. Ποιες είναι οι προοπτικές ανάπτυξης για την αξιοποίηση της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής ως τουριστική βιομηχανία που θα συνεισφέρει πολιτιστικά και οικονομικά και στον τόπο;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 1-ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΟΣ Λ. ΛΑΡΚΟΥ

1. Πόσα χρόνια ασχολείστε με την παράδοση της Κύπρου;

20 περίπου, τα 10 από αυτά σε ακαδημαϊκό επίπεδο (Διδακτορικό) το οποίο εγκατέλειψα.

2. Γνωρίζετε για την παραδοσιακή μουσική και τους λαϊκούς μύθους της Κύπρου;

Για το πρώτο αρκετά, για το δεύτερο δεν ασχολήθηκα ιδιαίτερα.

Έχετε υπόψη σας κοινά (Ελληνοκυπριακά- Τουρκοκυπριακά) παραδοσιακά τραγούδια και μύθους της Κύπρου; αν ναι, πείτε μας λίγα λόγια για αυτό.

Υπάρχουν κοινά τραγούδια σε κοινές μελωδίες κάποτε παραλλαγμένες και με στίχους σε ΕΚ ή ΤΚ διάλεκτο. Προσωπικά έχω διασκευάσει και εκτελώ στις συναυλίες μου με την μπαντα μου «Κυπρογένεια» μερικά από αυτά όπως το Βασιλιτζιά/Feslikan, Τυλληρκώτισσα/ Dillirga και Πέρτικα/Dolama.

Για μύθους δεν γνωρίζω. Υπάρχουν επίσης κοινοί χοροί (ορχηστρικά).

3. Γνωρίζετε για τις δράσεις αξιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου; Αν ναι τι γνωρίζετε για τα δικοινοτικά φεστιβάλ και τις δικοινοτικές εκδηλώσεις;

Δεν ασχολούμαι. Ούτε καν την μπάντα μου "Κυπρογένεια» δεν την αποκαλώ δικοινοτική- απλά κυπριακή.

4. Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι προοπτικές ανάπτυξης της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου;

Ελάχιστες και με κάποιες γραφικές αποκλίσεις από νεώτερους που χρειάζεται βάθος χρόνου για να αναγνωριστεί η μη η αξία τους. Θα μπορούσαν να είναι πιο εφικτές εφόσον ξεπεράσουμε το «πολιτιστικό» και πάμε στο «πολιτισμικό», ώστε η κληρονομιά να απαλλαγεί από τη μουσειακή της μορφή και να γίνει ενεργή και διαδραστική.

5. Ποιες κατά τη γνώμη σας αποτελούν διόδους για μια αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της παραδοσιακής μουσικής και παραδοσιακών μύθων;
Η παιδεία από φωτισμένους και ικανούς εκπαιδευτικούς αλλά και πιο ανοιχτόμυαλους και κοσμοπολίτες παραλήπτες.
6. Ποια θέση κατέχει η παραδοσιακή μουσική και οι μύθοι στην πολιτιστική πολιτική της Κύπρου;
Γραφική και ατυχώς εκμεταλλεζόμενη από προφανώς αδαείς περί της παράδοσης.
7. Ποιες δράσεις γίνονται για την παραδοσιακή μουσική και πόσο αποτελεσματικές είναι;
Πολιτιστικές εκδηλώσεις με τις αναμενόμενες επαναλήψεις των ίδιων κερτημένων, χωρίς όμως τη νέα ουσιαστική δημιουργία.
8. Με ποιο τρόπο νομίζετε ότι ο πολιτιστικός ρόλος της παραδοσιακής μουσικής μπορεί να φέρει κοντά τις κοινότητες της Κύπρου και ποιό το όφελος για το κράτος; EK, TK και Μαρωνίτες έχουν κοινά στοιχεία. Αρμένιοι και Λατίνοι αποκλίνουν εντελώς. Προσωπικά τους έχω φέρει μαζί επί σκηνής, όπως στην έναρξη και στη λήξη των εκδηλώσεων για τα 50χρονα της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά και στη συναυλία της Κυπρογένειας στην κατεχόμενη Κοντέα το 2015.
Με τους Αρμένιους είχα την εμπειρία να είμαι φιλοξενούμενος με το κυπριακό λαούτο και τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου. Όλα αυτά και πάλι συνιστούν μια παροδικότητα και μια γραφικότητα, αλλά σίγουρα φέρνουν τους ερμηνευτές και το ακροατήριο πιο κοντά.
Το Κράτος ασκεί πολιτική και χρησιμοποιεί επιφανειακά την όποια παραδοσιακή τέχνη και δεν νομίζω να αντιλαμβάνεται τη δημιουργική σημασία της παράδοσης που αφορά αποκλειστικά στον καθημερινό άνθρωπο ο οποίος στην Κύπρο, προφανώς, έχει αποβλακωθεί από τα ΜΜΕ και υφίσταται τα τραγικά λάθη της πολιτικής στην παιδεία, θέμα που χρήζει ανάπτυξης σε άλλο χρόνο.
9. Ποιες είναι οι προοπτικές ανάπτυξης για την αξιοποίηση της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής ως τουριστική βιομηχανία που θα συνεισφέρει πολιτιστικά και οικονομικά και στον τόπο;
Η τουριστική βιομηχανία χρησιμοποιεί το γραφικό μέρος της παραδοσιακής μουσικής σε συνδυασμό με τον χορό συνήθως, για να εντυπωσιάζει τουρίστες στα

ξενοδοχεία και χωρίς άλλο όφελος για τον τόπο εκτός από τους ταπεινούς ή μη μισθούς των ερμηνευτών.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 2-ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΑ Α. ΣΙΑΤΗ

1. Πόσα χρόνια ασχολείστε με την παράδοση της Κύπρου;

Τραγουδούσα πάντα Κυπριακά τραγούδια αλλά μπορώ να πω πιο συστηματικά σχολούμε με την παράδοση και το τραγούδι εδώ και 20 χρόνια.

2. Γνωρίζετε για την παραδοσιακή μουσική και τους λαϊκούς μύθους της Κύπρου; Έχετε υπόψη σας κοινά (Ελληνοκυπριακά- Τουρκοκυπριακά) παραδοσιακά τραγούδια και μύθους της Κύπρου; αν ναι, πείτε μας λίγα λόγια για αυτό.

Έχω υπόψη μου αρκετά κοινά τραγούδια αφού τα τραγουδώ με τους Τουρκοκύπριους φίλους σε συναυλία.

3. Γνωρίζετε για τις δράσεις αξιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου; Αν ναι τι γνωρίζετε για τα δικοινοτικά φεστιβάλ και τις δικοινοτικές εκδηλώσεις;

Όσον αφορά τις δράσεις αξιοποίησης ξέρω μόνο ότι πολλές κοινότητες και δήμοι αναπτύσσουν δραστηριότητες γύρω από την κληρονομιά μας. Παραδοσιακά επαγγέλματα, μουσική, χορούς, έθιμα κλπ. Το ίδιο κάνουν και οι Τουρκοκύπριοι σε φεστιβάλ που πήγα και συμμετείχα. Δεν έχω υπόψη μου να γίνονται από κοινού αφού πολλά αποτελούν πώληση προϊόντων δηλαδή εμπορική δραστηριότητα.

4. Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι προοπτικές ανάπτυξης της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου;

Πιστεύω υπάρχει προοπτική ανάπτυξης. Πρέπει να αποτελέσει νομοθεσία που θα ενθαρρύνει την εκπαίδευση να εισάξει στα σχολεία το θέμα. Κάτι γίνεται αλλά μπορεί να αναπτυχθεί.

5. Ποιες κατά τη γνώμη σας αποτελούν διόδους για μια αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της παραδοσιακής μουσικής και παραδοσιακών μύθων;

Όπως είπα πιο πάνω πρέπει να έχει εμπλοκή η εκπαίδευση.

6. Ποια θέση κατέχει η παραδοσιακή μουσική και οι μύθοι στην πολιτιστική πολιτική της Κύπρου;

Δεν έχω ιδέα

7. Ποιες δράσεις γίνονται για την παραδοσιακή μουσική και πόσο αποτελεσματικές είναι;

Δράσεις γίνονται και στα σχολεία εκτός από τις κοινότητες και δήμους. Το πόσο αποτελεσματικές είναι πως το αξιολογούμε; Απλά ξέρω ότι πολλής κόσμος τα βλέπει και τα απολαμβάνει.

8. Με ποιο τρόπο νομίζετε ότι ο πολιτιστικός ρόλος της παραδοσιακής μουσικής μπορεί να φέρει κοντά τις κοινότητες της Κύπρου και ποιό το όφελος για το κράτος;

Όλα όσα γίνονται θα μπορούσαν να τα κάνουν στους ίδιους χώρους.

9. Ποιες είναι οι προοπτικές ανάπτυξης για την αξιοποίηση της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής ως τουριστική βιομηχανία που θα συνεισφέρει πολιτιστικά και οικονομικά και στον τόπο;

Γινόταν τουριστική εκμετάλλευση από πάντα. Δηλαδή διαφημίζονται τα φεστιβάλ και γίνονται χορευτικά προγράμματα στα ξενοδοχεία και εστιατόρια επίσης.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 3- ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΟΣ Γ. ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

1) Όταν ήμουν 17 χρονών, στην τελευταία τάξη του Λυκείου το 1980) αντιλήφθηκα ότι είχα κλήση στις μελωδίες (μουσική). Με λίγα λόγια τα τελευταία 36 χρόνια ασχολούμαι με τη μουσική εντατικά. Συνεχίζω τις μελέτες μου από το 1992 με τους κυπριακούς σκοπούς (τραγούδια). Από το 2002 έγινα μέλος στο Kibris Havalari (Κυπριακά τραγούδια – σκοποί). Με την ομάδα αυτή άρχισα να ενδιαφέρομαι για την γενική λαογραφία της Κύπρου.

2) Αναφορικά με τη κυπριακή παράδοση αναφέρθηκα στην πρώτη απάντηση. Με άλλα λόγια έχω διάφορες γνώσεις σχετικά με την παραδοσιακή μουσική της Κύπρου.

Από το 2005 με τους φίλους μου ιδρύσαμε τον Όμιλο Κυπριακών Τραγουδιών (Kibris Havalari Derneği = Cyprus Songs Association), όπου ήμουν και ο πρόεδρος του. Με τις εργασίες του Ομίλου δημιουργήσαμε 4 cd και και βάσει αυτών δημοσιεύσαμε και 4 βιβλία. Επίσης για τα κυπριακά τραγούδια αναφέρονται σε μια βιβλιογραφία και σε δύο αναφορές του συνεδρίου μας.

Ξέρω προφορικά T/K παραδοσιακά τραγούδια. Έχω γνώσεις και για E/K τραγούδια προφορικά. Είναι γνωστό ότι υπάρχουν κοινά τραγούδια και στα Ελληνικά και στα Τουρκικά. Επίσης κατέχω για την τεχνική των παραδοσιακών κυπριακών τραγουδιών, όπως και για τους παραδοσιακούς μύθους και ιστορίες. Όλα αυτά αν τα γράφαμε θα είχαμε βιβλίο.

3) Καθήκον μας είναι να γνωρίζουμε για τις δράσεις αξιοποιήσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς της πατρίδας μας. Πρέπει να κάνουμε ότι είναι δυνατόν για να μπορέσουμε να διαφυλάξουμε την δική μας πολιτιστική κληρονομιά ακόμη και αν υπάρχουν διαφορετικά κρατικά όργανα ή θεσμοί.

Γιατί άλλη Κύπρος δεν υπάρχει. Γι' αυτό το λόγο το 2005 εγώ μαζί με τους φίλους μου ιδρύσαμε το Kibris Havalari Derneği, αγκαλιάστηκε και για να εξαπλωθούμε φτιάξαμε τα cd με τα βιβλία. Από το 2005 συνεχίζουμε τις προσπάθειές μας με τη παραδοσιακή μουσική που είναι βασικό για την πολιτιστική κληρονομιά της πατρίδας μας.

Είναι υποχρέωση μας για προώθηση (συνέχιση) κάθε είδους προσπαθειών μεταξύ E/K και T/K με δικοινοτικά φεστιβάλ και εκδηλώσεις. Σε αυτές τις εκδηλώσεις συγκαίρω όσους παρευρίσκονται. T/K και E/K λένε ότι είμαστε μοιρασμένοι γι αυτό χρειάζεται πείσμα προς τους κυβερνώντες και συνέχιση επίμονων προσπαθειών και από τις δύο κοινότητες.

4) Αν παρακολουθείτε τις προσπάθειες (εργασίες) του Cyprus Songs Association θα διαφωτιστείτε περισσότερο για τις προοπτικές ανάπτυξης της πολιτιστικής

κληρονομιάς της Κύπρου. Η κάθε επαφή με την Κυπριακή κληρονομιά πρέπει να γίνεται βίωμα και αυτό είναι που μας κρατά ζωντανούς. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με διάφορους τρόπους.

5) Για την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της παραδοσιακής μουσικής και των παραδοσιακών μύθων μπορεί να επιτευχθεί μέσω του συστήματος εκπαίδευσης (μόρφωσης) και μάθησης, μελετώντας, δημοσιεύοντας και εκδίδοντας τα ευρήματά μας. Στις μέρες μας με τις πολλαπλές τεχνικές που μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε κάνουν να αγαπήσεις και άλλες κουλτούρες.

6) Εξάλλου, μελετώντας τα παραδοσιακά κυπριακά τραγούδια βλέπεις ότι είναι συνδεδεμένα με τη πολιτιστική πολιτική, κοινωνικό – πολιτιστική και με τους μύθους. Εξάλλου η κοινότητα είναι συνδεδεμένη με τη λαϊκή μουσική. Μελετώντας θα δούμε ότι στη Κυπριακή μουσική υπάρχουν χαρακτηριστικά ρυθμός – μελωδία – αρμονία και τόνος.

7) Για αυτά αναφερθήκαμε πιο πάνω. Σχετικά με τη δημιουργία του Cyprus Songs Association, σιγά σιγά η ορχήστρα με τη χορωδία μας αριθμεί γύρω στα 150 μέλη. Λαμβάνουν μέρος σε εκδηλώσεις. Τέσσερα cd και 7 βιβλία έχουν κυκλοφορήσει στα Τούρκικα και στα Αγγλικά. Επιπλέον συμμετέχουμε σε δικοινοτικές δραστηριότητες. Μέσω αυτών ενισχύουμε όσο μπορούμε (λαμβάνουμε μέρος σε ειρηνικά κινήματα) για την ειρήνη στην Κύπρο. Όταν γίνεται αυτό που και που αντιμετωπίζουμε τις αντιθέσεις των φανατικών. Συνειδητοποιούμε ότι η ειρήνη δεν είναι εύκολη υπόθεση. Επίσης κατά διαστήματα εμφανιζόμαστε (σε κοινές δικοινοτικές εκδηλώσεις) στη σκηνή με το συγκρότημα όπως ``IO Las``. Με την αγαπητή μου φίλη Αντρούλα Σιάτη εμφανίστηκα πολλές φορές στη σκηνή. Σε αυτές τις διοργανώσεις διαμορφώσαμε μερικά τραγούδια και στα Ελληνικά και στα Τουρκικά. Αισθάνομαι πολύ τυχερός που έχω μια τέτοια αφοσιωμένη φίλη, όπως την Σιάτη.

8) Πρέπει να συνεχιστούν επίμονα οι προσπάθειες των δύο κοινοτήτων ή των ξεχωριστών ατόμων μεταξύ τους. Ο πολιτιστικός ρόλος της παραδοσιακής μουσικής μπορεί να φέρει κοντά άτομα ή μικρές ομάδες ακόμη και τα κράτη με τους φορείς του.

9) Όσα γνωρίζουμε (τα προϊόντα) για τη λαογραφία της χώρας μας είναι πρόπον (χρειάζεται) να παραδίδονται προς την ανθρωπότητα. Η επιβίωση των προϊόντων αυτών συμβάλλουν στη αναζωογόνηση, οικονομική ανάπτυξη και γεωγραφία αλλά και επιδεικνύουν σεβασμό προς την ανθρωπότητα. Γι' αυτό αυτή η προσπάθεια σε σχέση με τον κυπριακό τουρισμό έχει θετική συμβολή προς την παγκόσμια τουριστική βιομηχανία.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 4 – ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΣ Ε. GAL

1. Πόσα χρόνια ασχολείστε με την παράδοση της Κύπρου;

- Γύρω στα 30 χρόνια. Με προσωπικές έρευνες και καταγραφή λαογραφικών στοιχείων. Με βάση αυτό το υλικό έχω εκδόσει 7 βιβλία λαογραφικού περιεχομένου, ήμουν παραγωγός σε 15 ντοκιμαντέρ για την λαϊκή ποίηση, έγραψα 5 λαογραφικά χοροδράματα (2 έχουν μεταφραστεί στα τουρκικά) καθώς και στίχους για πολλά τραγούδια που έχουν επενδυθεί με παραδοσιακή ή κυπριακή μουσική.

2. Γνωρίζετε για την παραδοσιακή μουσική και τους λαϊκούς μύθους της Κύπρου; Έχετε υπόψη σας κοινά (Ελληνοκυπριακά- Τουρκοκυπριακά) παραδοσιακά τραγούδια και μύθους της Κύπρου; αν ναι, πείτε μας λίγα λόγια για αυτό.

- Γνωρίζω αρκετά λαϊκά παραμύθια και μύθους. Κάποια απ' αυτά τα έχω προσαρμόσει σε διηγήματα, αφηγήσεις, λαογραφικά χοροδράματα ή θεατρικά που έχω γράψει. Σχεδόν όλα τα τραγούδια, η μουσική και οι χοροί του τόπου (αυτά που σήμερα αποκαλούμε παραδοσιακά) ήταν σε κοινή χρήση από όλους τους κύπριους. Κάποια απ' αυτά τα χρησιμοποιούσαν χωρίς να γνωρίζουν την προέλευση ή την ιστορία τους. Όπως για παράδειγμα το «απαγορευμένο» τραγούδι που προήλθε από την κοινή επανάσταση του 1833 και ανάδειξε πρόσφατα το μουσικό σχήμα Monsieur Doumani. Οι Ε/κ μουσικοί πήραν το τραγούδι από ένα Τ/κ ο οποίος με τη σειρά του είχε «ανακαλύψει» στην Κωνσταντινούπολη. Το συγκεκριμένο τραγούδι πέρασε στην ε/κ κοινότητα με τον τίτλο «Να σου γοράσω μηχανή» και στην τ/κ ως «Dolama Dolamayi».

3. Γνωρίζετε για τις δράσεις αξιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου; Αν ναι τι γνωρίζετε για τα δικοινοτικά φεστιβάλ και τις δικοινοτικές εκδηλώσεις;

- Τα τελευταία χρόνια γίνονται από διάφορους φορείς και οργανωμένα σύνολα σοβαρές προσπάθειες αναβίωσης / διάσωσης και συνέχισης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Παρακολούθησα πολλά απ' αυτά, σε κάποια δε συμμετείχα με διάφορες ιδιότητες.

Πολύ αξιόλογη είναι και η κοινή προσπάθεια που γίνεται με τη συμμετοχή ε/κ και τ/κ. Παρακολούθησα πολλά τέτοια φεστιβάλ και εκδηλώσεις. Συμμετέχω κι εγώ, από το 1997.

4. Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι προοπτικές ανάπτυξης της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου;

- Οι περισσότερες προσπάθειες στηρίζονται σε ιδιωτικές πρωτοβουλίες και στον εθελοντισμό. Κι εδώ ακριβώς κρύβεται και το μυστικό της επιτυχίας τους. Όσο

υπάρχουν άνθρωποι που πιστεύουν στην ειρήνη και τις πολιτιστικές αξίες του τόπου μας, θα υπάρχει και προοπτική και μέλλον.

5. Ποιες κατά τη γνώμη σας αποτελούν διόδους για μια αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της παραδοσιακής μουσικής και παραδοσιακών μύθων;

- Δεν νομίζω να υπάρχει έτοιμη συνταγή που να εγγυάται εκ των προτέρων την επιτυχία. Πιστεύω, όμως, πως αν υπήρχε δυνατότητα δημιουργίας ενός κεντρικού φορέα που να προγραμματίζει / συντονίζει / ενισχύει οικονομικά αυτές τις προσπάθειες τότε θα είχαμε πολύ καλύτερα αποτελέσματα.

6. Ποια θέση κατέχει η παραδοσιακή μουσική και οι μύθοι στην πολιτιστική πολιτική της Κύπρου;

- Τη θέση του φτωχού συγγενή. Η πολιτεία ποτέ δεν ασχολήθηκε σοβαρά με τον πολιτισμό. Κι αυτά τα λίγα που κάνει είναι για το θεαθήναι. Με άλλα λόγια η πολιτιστική πολιτική στη Κύπρο, είναι ουσιαστικά ανύπαρκτη. Ιδιαίτερα σε ότι αφορά τον λαϊκό μας πολιτισμό, η επικρατούσα άποψη είναι μάλλον αρνητική. Επιβιώνει χάριν των προσπαθειών που γίνονται από μεμονωμένα άτομα ή οργανωμένα, μη κυβερνητικά σχήματα.

7. Ποιες δράσεις γίνονται για την παραδοσιακή μουσική και πόσο αποτελεσματικές είναι;

- Δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω τα πάντα κι όλα όσα γίνονται προς αυτή τη κατεύθυνση. Μ' αυτά που έχω υπόψιν μου, πιστεύω πως κάναμε σημαντικά βήματα προς τα εμπρός. Δεν είναι όμως αρκετά. Ο κύριος όγκος της νεολαίας μας είτε αγνοεί πλήρως, είτε έχει ελλειπείς γνώσεις για την μουσική μας παράδοση.

8. Με ποιο τρόπο νομίζετε ότι ο πολιτιστικός ρόλος της παραδοσιακής μουσικής μπορεί να φέρει κοντά τις κοινότητες της Κύπρου και ποιό το όφελος για το κράτος;

- Τα πολιτιστικά δικοινοτικά φεστιβάλ, οι εκδηλώσεις, τα σεμινάρια κι οι παρουσιάσεις που γίνονται, συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην καλλιέργεια αλληλοκατανόησης και σεβασμού της μιας προς την άλλη πλευρά. Με την προοπτική μιας ενιαίας πατρίδας, η προβολή των στοιχείων που μας ενώνουν, με βάση την κοινή πολιτιστική μας κληρονομιά, προβάλλει ως μια επιτακτική αναγκαιότητα, που αν αγνοηθεί (και πάλι) θα είναι κατά την εκτίμηση μου, μοιραίο λάθος.

9. Ποιες είναι οι προοπτικές ανάπτυξης για την αξιοποίηση της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής ως τουριστική βιομηχανία που θα συνεισφέρει πολιτιστικά και οικονομικά και στον τόπο;

- Τεράστιες. Φτάνει να γίνονται σωστά και με σεβασμό στις πολιτιστικές αξίες και τα ιστορικά δεδομένα. Άλλο η αναπαράσταση / αναβίωση στοιχείων από το παρελθόν κι

άλλο η δημιουργία καινούργιων δεδομένων με βάση τη λαϊκή παράδοση. Αυτό, πολλοί δημιουργοί ή άνθρωποι τελοπάντων που ασχολούνται με την τουριστική βιομηχανία, για βιοποριστικούς λόγους ή ακόμα και εντυπωσιασμού, το αγνοούν με αποτέλεσμα να προβάλλουν μια φολκλόρ εικόνα της Κύπρου προς τα έξω, πολύ μακριά από την πραγματικότητα.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 5: ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΑ Ε. ΑΤΑΜΕΡΤ

1) Kaç yıldır Kıbrıs geleneği ile uğraşıyorsunuz?

I am playing oud at a folk-dance association music group since 2008. Before that I attended a bi-communal folk music research project as a researcher and assistant coordinator (uttm.org) in 2003-2004.

Παίζω ούτι σε μια μουσική ομάδα ένωση δημοτικούς χορούς από το 2008. Πριν από αυτό παρευρέθηκα σε μια δικοινοτική λαϊκής μουσικής ερευνητικό έργο ως συντονιστή ερευνητής και βοηθός (uttm.org) κατά την περίοδο 2003-2004.

2) Kıbrıs'ın geleneksel müziği ve halk geleneklerini bilir misiniz? Kıbrıs Türk'lerinin ve Rum'larının geleneksel şarkılarını ve efsalarını ya da masallarını, mitoslarını hatırlaya bilir misiniz? Bize birşeyler aktarabilir misiniz?

I am already working at a bi-communal research project now called Cypriot Intangible Cultural Heritage Project and we made some interviews with people from 16 different villages in both sides. We collected some material but mostly on music, dance and rituals, mostly wedding rituals. I have learned a lot about tsiatista tradition from Greek Cypriot musical traditions. I already knew about phones.

Ήδη εργάζομαι σε μια δικοινοτική ερευνητικό έργο που σήμερα ονομάζεται κυπριακή Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του έργου και κάναμε κάποιες συνεντεύξεις με ανθρώπους από 16 διαφορετικά χωριά και στις δύο πλευρές. Συλλέξαμε κάποιο υλικό, αλλά κυρίως για τη μουσική, το χορό και τα τελετουργικά, ως επί το πλείστον τελετές γάμου. Έχω μάθει πολλά για tsiatista, την παράδοση από την ελληνική κυπριακή μουσική παράδοση.

3) Yurdumuzdaki kültürel mirasın değerlendirilmesi hakkında neler söyleyebilirsiniz? İki toplumun ortak olarak düzenlediği festivaller ve toplantılar hakkındaki görüşlerinizi alabilir miyiz?

I observed that the Greek community protected their intangible cultural heritage material better than the Turkish community. But still there are many things in common. Of course there are differences. I think we can help the young generation come together with the common aspects and accept each other's differences. These can happen through festivals and activities they will organize together. If they work together for a purpose, they get to know each other better.

Παρατήρησα ότι η ελληνική κοινότητα προστατεύει την άυλης πολιτιστική κληρονομιά και το υλικό τους καλύτερα από την τουρκική κοινότητα. Αλλά

εξακολουθούν να υπάρχουν πολλά πράγματα από κοινού. Φυσικά υπάρχουν διαφορές. Νομίζω ότι μπορούμε να βοηθήσουμε τη νέα γενιά έρχονται μαζί με τις κοινές πτυχές και να αποδεχθεί τις διαφορές του άλλου. Αυτά μπορεί να συμβεί μέσα από πολιτιστικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες που θα οργανώσουν από κοινού. Αν εργάζονται μαζί για ένα σκοπό, που παίρνουν για να γνωριστούμε καλύτερα.

4) Sizce Kıbrıs'ın kültürel mirasının geleceğe taşınması nasıl mümkündür?

The Cypriot intangible cultural heritage material can survive only if it is transmitted to the younger generations by activities like festivals, discussion forums, and also with books and audio-visual materials.

Η κυπριακή άυλη πολιτιστική κληρονομιά και το υλικό μπορεί να επιβιώσει μόνο αν μεταδίδεται στις νεότερες γενιές από δραστηριότητες όπως φεστιβάλ, φόρουμ συζητήσεων, καθώς και με βιβλία και οπτικοακουστικό υλικό.

5) Sizce halk efsaneleri, masalları ve geleneksel halk müziğini geliştirilmesi için hangi yönteme başvurmalıyız?

They have to be taught at the associations, which are dealing with folk arts especially to the young generations.

Θα πρέπει να διδάσκονται στις οργανώσεις, οι οποίες ασχολούνται με τις εικαστικές τέχνες, ιδίως στις νέες γενιές.

6) Kıbrıs'ın sosyo-politik, sosyo-kültürel alanda halk müziğinin ve mitoslarının yeri nedir?

They are the aspects that constitute a great deal of the culture itself, so they can be a tool to connect people in different platforms.

Αυτοί είναι οι πτυχές που αποτελούν ένα μεγάλο μέρος του ίδιου του πολιτισμού, έτσι ώστε να μπορεί να είναι ένα εργαλείο για να συνδέει τους ανθρώπους σε διαφορετικές πλατφόρμες.

7) Kıbrıs'ın geleneksel müziğini gelişmesine yaptığınız katkılardan bahseder misiniz?

As I told above, I worked for the Uniting Through Traditional Music Project in 2003-2004 as a researcher by collecting and transcribing Cypriot songs and forming a website.

I have been also playing the oud at a folk dance association's music group.

I am working on the Cypriot Intangible Cultural Heritage Project now.

Όπως είπα πιο πάνω, εργάστηκα με τον οργανισμό Ενωμένοι Μέσω της Παραδοσιακής Μουσικής του έργου κατά την περίοδο 2003-2004 ως ερευνητής με τη συλλογή και την μεταγραφή κυπριακά τραγούδια και σχηματίζουν μια ιστοσελίδα.

Έχω, επίσης, να παίξει το ούτι στην ομάδα μουσική ένας χορός Λαογραφικού Συλλόγου του.

Είμαι εργάζονται για την Πολιτιστική Κληρονομιά του έργου κυπριακή Άουλα τώρα.

8) Geleneksel müziği ve kültürü iki toplumun yakınlaşması yönündeki görüşlerinizi alabilir miyiz? Böyle bir kültürel yakınlaşmasının yurdumuzda fayda sağlayacağı görüşünü paylaşıyor musunuz?

I experienced myself that working on the cultural aspects like folk music and especially folk dance can make the young generations, which never had an interaction with the other community youngsters, come together. Dance also takes away the language barrier.

Εγώ ο ίδιος βίωσα εργαζόμενος για τις πολιτιστικές πτυχές, όπως τη λαϊκή μουσική και ιδιαίτερα λαϊκός χορός μπορεί να κάνει τις νέες γενιές, που δεν είχε ποτέ μια αλληλεπίδραση με τις άλλες κοινοτικές νέοι, έρχονται μαζί. Ο Χορός επίσης παίρνει μακριά το εμπόδιο της γλώσσας.

9) Sizce geleneksel müziği ve yurdumuzda özgü kültürün değerlendirilmesi ekonomik hayatta ve turizim endüstrisine olumlu katkıda bulabilir mi?

Of course. They are already being used at touristic activities and this can be applied to different

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 6: ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΣ S. GARANTI

1) Kaç yıldır Kıbrıs geleneği ile uğraşıyorsun?

Geleneğin içinde doğduğumdan dolayı doğduğumdan beri diyebilirim fakat 11-12 yaşlarında halk dansları ve müziklerini kemanla çalmaya başladığımdan beri geleneksel Kıbrıstürk kültürü ile uğraşıyorum denilebilir.

1) Πόσα χρόνια ασχολήστε με την παράδοση της Κύπρου;

από τότε που γεννήθηκα επειδή γεννήθηκα στην παράδοση, αλλά μπορώ να πω σε 11-12 χρόνια από τότε που άρχισα να παίζω βιολί στους παραδοσιακούς χορούς και μουσική μπορεί να ειπωθεί ότι είμαι ή καλύτερα ασχολούμαι με την παραδοσιακή κυπριακή κουλτούρα.

2) Kıbrıs'ın geleneksel müziği ve halk geleneklerini bilir misiniz? Kıbrıs Türk'lerinin ve Rum'larının geleneksel şarkılarını ve efselerini ya da masallarını, mitoslarını hatırlaya bilir misiniz? Bize birşeyler aktarabilir misiniz?

Kuzey'de yaşayan Kıbrıslıtürklerin halk müziğini bildiğimi söyleyebilirim, bunlar haricinde Kıbrıslırum şarkı veya oyunlarından bazılarını aşınayım. Ortak çalınan-oyunanan oyun-müzikleri de bildiğimi söyleyebilirim. Efsane veya masallarla ilgili gerek büyüklerimden dinlediğim gerekse kitap olarak basılı kaynaklar elbet var fakat bu konuda kendimi yetkin bulmadığımı söylemem gerekir.

2) Ξέρετε για την παραδοσιακή μουσική της Κύπρου και τις λαϊκές παραδόσεις; Τουρκοκυπριακή και η ελληνοκυπριακή παραδοσιακή μουσική και ιστορίες, θυμάστε κάποιο μύθο; Μπορείτε να μας πείτε κάτι;

Δεν μπορώ να πω ότι γνωρίζω τη μουσική των Τουρκοκυπρίων που ζουν στο βορρά, είμαι εξοικειωμένος με κάποια από αυτά, με εξαίρεση η Κύπρος θα τραγουδήσει ή να παίζει. Σε κοινό έπαιξα παιχνίδια-έπαιξα μουσική, θα ήθελα να πω ότι ξέρω. Μύθους, μάλλον με βρήσκειται να μην γνωρίζω αυτή τη στιγμή κάτι.

Yurdumuzdaki kültürel mirasının değerlendirilmesi hakkında neler söyleyebilirsiniz? İki toplumun ortak olarak düzenlediği festivaller ve toplantılar hakkındaki görüşlerinizi alabilir miyiz?

Gerek ortak Kıbrıslı kültürel miras gerekse globalizasyona bağlı ve diğer göçlerle gelen kültürün barıştırılması, tüm ada insanların karşılıklı anlayış ve işbirliği geliştirebilme kültürüne sahip olması gerektiğine inanmaktayım. İki toplumlu faaliyetler ise Avrupa Birliği Fonları'nın desteklediği bir endüstriye dönüştüğünü, kalıcı ve geniş katımlı olmaktan uzak olduklarını düşünmekle beraber yararlı buluyorum. Toplantılar önemli, devam etmeli, fakat festivaller daha da sokakta vb oldukları için çok daha geniş katımlı ve etkin olmalı. Bu konuda iki toplumun da isteksiz olduğu görülmekte, özellikle Kıbrıslırumların kuzeye geçme konusundaki isteksizlikleri dikkat çekici. Bunun politik nedenleri vardır elbet; buna karşılık Kıbrıslıtürklerin de hassasiyetleri olduğunu, buna rağmen daha yapıcı davrandıklarını söylemem gerekir.

3) Τι μπορείτε να πείτε για την αξιολόγηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στη χώρα μας; Μπορεί δύο κοινότητα φεστιβάλ που διοργανώνονται σε συνεργασία και τις απόψεις σας σχετικά με τις συναντήσεις;

Τόσο η κοινή πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρος, καθώς λόγω της παγκοσμιοποίησης και να συμφιλιωθεί με άλλους πολιτισμούς από τη μετανάστευση, πιστεύω ότι οι άνθρωποι θα πρέπει να έχουν όλο το νησί να αναπτυχθεί μια κουλτούρα αμοιβαίας κατανόησης και συνεργασίας. Οι δικοινοτικές δραστηριότητες τα ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν μετατραπεί σε μια βιομηχανία που υποστηρίζεται, βρίσκουν μόνιμα χρήσιμο, αλλά σκέφτηκα ότι ήταν πολύ από το να είναι καλά-παρακολούθησαν. Συναντήσεις είναι σημαντικές, θα πρέπει να συνεχιστεί, αλλά οι εορταστικές εκδηλώσεις θα πρέπει να είναι πολύ πιο αποτελεσματική, επειδή είναι τόσο καλά παρακολούθησαν και περαιτέρω κάτω από το δρόμο. Σε αυτό το πλαίσιο, οι δύο κοινότητες φαίνεται να είναι απρόθυμοι, ιδιαίτερα αξιοσημείωτη απροθυμία να περάσει προς τα βόρεια των Ελλήνων Κυπρίων. Υπάρχουν σίγουρα πολιτικούς λόγους? λαμβάνοντας υπόψη ότι η ευαισθησία των Τουρκοκυπρίων, αν και πρέπει να πω ότι συμπεριφέρονται πιο επικοινωνητικά.

3) Sizce Kıbrıs'ın kültürel mirasının geleceğe taşınması nasıl mümkündür?

Kıbrıs'ın kültürel mirasının geleceğe sağlıklı ve olması gereken biçimde taşınabilmesi için adada adil ve kalıcı bir çözümün olması gerekir. Bunun hemen olması gerekir. Bir 10 yıl daha geçerse belki güneyin kültürel mirasından bahsedilebilir (popüler kültürün ağır etkilerini gördükçe şüpheliyim), ama kuzeyde bu araştırma kapsamında bahsedilen türden Kıbrıslı Türk hatırı sayılır sayıda kalmayacaktır..

4) Πιστεύετε ότι κινείται προς το μέλλον της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου, πώς είναι δυνατόν;

Η Κύπρος είναι υγιής για το μέλλον της πολιτιστικής κληρονομιάς και μετακόμισε στο νησί, όπως ακριβώς πρέπει να είναι και πρέπει να είναι μια μόνιμη λύση. Πρέπει να είναι αμέσως σχετικά. Ίσως άλλα 10 χρόνια περνάει από το νότιο τμήμα της πολιτιστικής κληρονομιάς μπορούν να αναφερθούν (αμφιβάλλω βλέπουν τα αποτελέσματα των βαρέων λαϊκού πολιτισμού), αλλά θα παραμείνει ένα σημαντικό αριθμό των Τουρκοκυπρίων στο βόρειο τμήμα του τύπου που αναφέρεται στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας ..

4) Sizce halk efsaneleri, masalları ve geleneksel halk müziğini geliştirilmesi için hangi yönteme başvurmalıyız?

Her şeyden önce nitelikli bir kültür ve sanat eğitiminin hem öğretmenlere hem de bebeklikten itibaren tüm çocuklara verilmesi gerekir. Bunun yanında etkileşim, gençliğin öteden gelen kültürünü kendi zamanına adapte edebilmesi, özünü değiştirmeden adapte edebilmesi gerekir. Bu tip etkinliklerin devlet ve diğer kuruluşlar tarafından desteklenmesi gerekir.

5) Πιστεύετε ότι οι άνθρωποι είναι θρύλοι, ιστορίες, και πρέπει να εφαρμοστεί η μέθοδος με την οποία geliştiril την παραδοσιακή λαϊκή μουσική;

Πρώτα απ'όλα, τόσο οι τέχνες και τον πολιτισμό της με ειδική κατάρτιση των εκπαιδευτικών θα πρέπει να παρέχεται σε όλα τα παιδιά από την παιδική ηλικία και μετά. Η προσθήκη της αλληλεπίδρασης, να είναι σε θέση να προσαρμοστούν στην κουλτούρα της νεολαίας από την μακριά το χρόνο τους, θα πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμοστεί χωρίς να αλλάζει την ουσία.

Αυτό το είδος της δραστηριότητας θα πρέπει να υποστηρίζεται από την κυβέρνηση και άλλους οργανισμούς.

- 5) Kıbrıs'ın sosyo-politik, sosyo-kültürel alanda halk müziğinin ve mitoslarının yeri nedir?

Eskiye nazaran bu rol azalmakta; popüler kültüre ve mikro-milliyetçiliğe kurban gitmektedir. Her şeyden önce öz'ün korunması, değerinin anlaşılması ve tekrar üretilmesi gerekmektedir. Konunun gençlerin sevgisini, saygısını kazanması ve onlar tarafından kullanılıyor olması gerekmektedir.

- 6) Η Κύπρος κοινωνικο-πολιτικό, ποιος είναι ο ρόλος των κοινωνικο-πολιτιστικών λαϊκή μουσική και ο μύθος;

Ο ρόλος αυτός μειώνεται σε σύγκριση με το παρελθόν? Είναι επισκιάζεται στη λαϊκή κουλτούρα και μικρο-εθνικισμού. Τα πάντα πριν αυτοπροστασίας, την κατανόηση της αξίας και πρέπει να αναπαραχθεί. Θέμα της αγάπης των νέων, για να κερδίσει το σεβασμό και θα πρέπει να χρησιμοποιούνται από αυτούς.

- 6) Kıbrıs'ın geleneksel müziğini gelişmesine yaptığınız katkılardan bahsedermisiniz?

Geleneksel müziğin gelişimine olan katkılarım aslında onun olduğu gibi korunmasıyla ilgilidir. Özellikle ehil olmayan kişiler tarafından istenildiği gibi kesilip yapıştırılması, ve bunun otantizm adı altında yapılması ciddi bir deformasyon ve kirliliğe neden olabilir. Korunması ve genç nesillere öğretilmesi konusunu ciddiye alıyorum. Bunun yanında gerek Kuzey Kıbrıs Turizm Bakanlığı gerekse diğer kuruluşların tanıtım müziklerinde keman çalmak, Sıla-4, Kamran Aziz gibi Kıbrıslı Türk toplumunun kültürel-müziksel kimliğinde yeri olan grup ve bestecilerin kayıtlarında çalmak, Lefkoşa Folkder'deki festival ve kayıt etkinliklerimiz katkı yapmaya çalıştığımızın başlıca göstergeleridir.

7) Μπορείτε να μιλήσουμε για τη συμβολή σας στην ανάπτυξη της παραδοσιακής μουσικής Κύπρος είναι;

Η συνεισφορά μου στην ανάπτυξη της παραδοσιακής μουσικής είναι στην πραγματικότητα συνδέονται με την προστασία, καθώς και του. Ειδικότερα, η αποκοπή και επικόλληση, όπως απαιτείται από πρόσωπα που δεν έχουν τα προσόντα, και γίνεται κάτω από το όνομα της αυθεντικότητας που μπορεί να προκαλέσει σοβαρή παραμόρφωση και τη ρύπανση. Παίρνω την προστασία και το θέμα που πρέπει να διδάσκεται στη νέα γενιά σοβαρά. Εκτός αυτού, σε περίπτωση που η Βόρεια Κύπρος Υπουργείο Τουρισμού, καθώς και παίζει βιολί στην προώθηση της μουσικής και άλλων οργανώσεων, Sila-4, Καμράν Αζίζ ως τουρκοκυπριακής κοινότητας των πολιτιστικών-μουσικές ομάδες που τοποθετούν την ταυτότητα και να παίζει την καταγραφή του συνθέτη, Λευκωσία φεστιβάλ και καταγραφή των δραστηριοτήτων μας στην Folkder είναι ο κύριος δείκτης που προσπαθούμε να συμβάλουμε.

7) Geleneksel müziği ve kültürü iki toplumun yakınlaşması yönündeki görüşlerinizi alabilir miyiz? Böyle bir kültürel yakınlaşmasının yurdumuzda fayda sağlayacağı görüşünü paylaşıyor musunuz?

Geleneksel kültür ve müzik zaten iki toplumun tek ortak yakınlaşması, onun dışındaki ekonomik, siyasi yakınlaşmadan ne kadar bahsedilebilir? Bir tane Kıbrıs var, bizler adamızın ve gelecek nesillerimiz için üzerimize düşenleri yerine getirmeliyiz, bunun temelinde kesinlikle kültür, sanat ve müzik vardır.

8) Μπορεί παραδοσιακή μουσική και τον πολιτισμό μπορεί να θεωρήσει ότι η επαναπροσέγγιση των δύο κοινοτήτων; Συμμερίζεστε την άποψη ότι η χώρα μας θα ωφεληθεί μια πολιτιστική προσέγγιση;

Παραδοσιακός πολιτισμός και η μουσική είναι ήδη δύο κοινότητες πιο κοντά σε ένα κοινό, εκτός από το ότι η οικονομική της, πώς μπορούμε να μιλάμε χωρίς πολιτική προσέγγιση; Η Κύπρος έχει ένα, πρέπει να εκπληρώσουμε το ρόλο μας για το νησί μας και τις μελλοντικές γενιές μας, είναι σίγουρα η βάση του πολιτισμού, της τέχνης και της μουσικής.

- 8) Sizce geleneksel müziği ve yurdumuzda özgü kültürün değerlendirilmesi ekonomik hayatta ve turizm endüstrisine olumlu katkıda bulabilir mi?

Geleneksel müzik ve kültürümüz zaten turizmdeki en önemli etkenlerdendir. Bu konularla ilgili ortak çalışmaların mutlaka turizm ve ekonomiye yararları olacaktır.

- 9) Πιστεύετε παραδοσιακή μουσική και τον πολιτισμό στη χώρα μας βρήκατε την αξιολόγηση της ειδικής θετικής συμβολή στην οικονομική ζωή και turizm βιομηχανία;

Παραδοσιακή μας μουσική και τον πολιτισμό, ήδη ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες στον τομέα του τουρισμού. η από κοινού εργασία για τα θέματα αυτά θα είναι σίγουρα ο τουρισμός και οικονομικά οφέλη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

1. Καταγωγή _____
2. ΦΥΛΟ
 Άνδρας Γυναίκα
3. ΗΛΙΚΙΑ
 18-25 ετών 31-40 ετών > 50 ετών
 26-30 ετών 41-50 ετών
4. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ
 Δημόσιος υπάλληλος Εκπαιδευτικός
 Ιδιωτικός Υπάλληλος Άλλο _____
 Μουσικός
5. Ασχολείστε με την παραδοσιακή μουσική;
 Ναι Όχι
6. Αν ναι, με ποιο τρόπο;
 Τραγουδώ Γράφω παραδοσιακή μουσική
 Παίζω κάποιο παραδοσιακό όργανο Γράφω παραδοσιακά τραγούδια
 Συμμετέχω σε οργανώσεις Άλλο _____
7. Αν απαντήσατε ναι στο ερώτημα 4, πόσα χρόνια ασχολείστε με την παραδοσιακή μουσική;
 1-10 χρόνια 21-30 χρόνια
 11-20 χρόνια >30 χρόνια
8. Γνωρίζεται για λαϊκούς μύθους;
 Ναι Όχι
9. Αν ναι, αναφέρετε κάποια παραδείγματα πιο κάτω:
 _____ _____
 _____ _____
10. Γνωρίζετε δράσεις που γίνονται για την αξιοποίηση της παραδοσιακής μουσικής και των λαϊκών μύθων;
 Ναι Όχι
11. Αν ναι, τότε επιλέξτε πιο ή ποια από τα ακόλουθα γνωρίζετε:
 Φεστιβάλ Δικονοτικές εκδηλώσεις Ηχογραφήσεις
 Δικονοτικά φεστιβάλ Εκπομπές Εκδόσεις βιβλίων
 Εκδηλώσεις Διαγωνισμοί
12. Θεωρείτε ότι η παραδοσιακή μουσική και οι λαϊκοί μύθοι είναι σημαντικοί για την Κύπρο;

ϵ_{Nat}

$\epsilon_{\text{O}_2\text{t}}$

